Rodica Ojog-Braşoveanu

CIANURĂ PENTRU UN SURÂS

-roman poliţist – ciclul Melania Lupu-

1975

PROLOG

Femeia îmbrobodită în dantelă albă ţinea pleoapele uşor coborâte. Buzele rumene zâmbeau în spatele evantaiului. Gâtul...

Colonelul Werther von R. îşi întoarse privirea. Gâtul alb, umflat, gâlgâind parcă a râs, a şoaptă, a ţipăt nedesluşit îi crea un sentiment tulbure. Un sentiment ce nu-l încercase nici în faţa trupului elegant al Olimpiei, nici în faţa goliciunii caste, de argint, a zeiţei lui Giorgione. Rubens cu tonele lui de carne roz îl indispunea. Degas era prea dur, Gauguin, un neruşinat...

Surâse: „Goya, satirul acela bătrân, era singurul care ştia câte ceva despre femei...“

Se auzi un ciocănit puternic în uşă.

— Herr Oberst! Pentru Dumnezeu, Herr Oberst!

Înfăşură pânza şi se apropie de scrinul greoi, baroc. Apăsă puternic unul din lambriuri. Stema heraldică alunecă uşor. Pipăi,

Rodica Ojog-Braşoveanu

CIANURĂ PENTRU UN SURÂS

-roman poliţist – ciclul Melania Lupu-

1975

PROLOG

Femeia îmbrobodită în dantelă albă ţinea pleoapele uşor coborâte. Buzele rumene zâmbeau în spatele evantaiului. Gâtul…

Colonelul Werther von R. îşi întoarse privirea. Gâtul alb, umflat, gâlgâind parcă a râs, a şoaptă, a ţipăt nedesluşit îi crea un sentiment tulbure. Un sentiment ce nu-l încercase nici în faţa trupului elegant al Olimpiei, nici în faţa goliciunii caste, de argint, a zeiţei lui Giorgione. Rubens cu tonele lui de carne roz îl indispunea. Degas era prea dur, Gauguin, un neruşinat…

Surâse: „Goya, satirul acela bătrân, era singurul care ştia câte ceva despre femei…“

Se auzi un ciocănit puternic în uşă.

— Herr Oberst! Pentru Dumnezeu, Herr Oberst!

Înfăşură pânza şi se apropie de scrinul greoi, baroc. Apăsă puternic unul din lambriuri. Stema heraldică alunecă

uşor. Pipăi, strecurându-şi adânc degetele în ascunzătoare. *Vânătorul* lui Rembrandt era acolo. Puse alături *Femeia cu evantai* şi astupă tainiţa.

În urma colonelului intră menajera. Privi nedumerită rama ştirbă, agăţată strâmb. Pe fereastră pătrundeau zgomote ciudate: paşi care aleargă, chemări scurte, rafale de armă automată. Un bubuit prelung, neîntrerupt, porni dinspre Băneasa.

Închise geamul şi trase draperia. Ochii îi alunecară cu indiferenţă peste filele calendarului. Înregistră data abstract: o zi de la sfârşitul verii lui ’44.

Un grup de civili cu puşti mitralieră şi brasarde tricolore la mâneci somă Mercedesul negru. Automobilul îşi mări viteza.

Rafala pulverizã parbrizul şi şoferul căzu peste volan. O şuviţă de sânge se prelingea pe tâmpla lui Werther von R.

Ultima imagine – femeia cu grumaz alb şi evantai – se suprapuse peste celelalte. Zâmbi:

„Nimeni… Pentru totdeauna… A nimănui…“

Oamenii deschiseră portiera. Trupul colonelului se prăvăli pe caldarâm.

Capitolul I

DUPĂ TREIZECI DE ANI

Mihai Panaitescu pătrunse în holul întunecos inhalând aerul cald. Se împiedică izbindu-se dureros de scrinul greoi din capătul încăperii. Fusese cândva o piesă elegantă cu linii trufaşe. Anii ciuntiseră ciucurii stemei heraldice, aşternuseră o crustă groasă de praf în pliurile florilor scobite în lemn. Pe placa de marmură plesnită, stăteau cocoţate două borcane uriaşe cu gogoşari, legături de leuştean şi pătrunjel erau puse la uscat. Cutia cu otravă pentru gândaci emana un miros pătrunzător. Panaitescu strivi între dinţi o înjurătură şi intră în odaia lui masându-şi piciorul lovit. Se dezbrăcă aşezând hainele într-o ordine pedantă, apoi se întinse pe pat.

Începu un exerciţiu pe care-l practica de ani de zile: calcule complicate cu numere de 5-6 cifre, înmulţiri, împărţiri, extrageri de radical rezolvate mental. Într-un târziu renunţă. Nu se putea concentra. Visul, visul acela blestemat, îl urmărea.

…O corabie cu catargul rupt, desprinsă de ţărm… Valurile sunt roşii. Din baia de sânge ies braţe ca nişte cângi care se agaţă de punte şi trag…

Avu certitudinea unei nenorociri şi simţi că i se face frică.

Grigore Popa se apropie de fereastră. Noaptea era senină şi geroasă. O lună de sticlă filtra întunericul în

transparenţe albăstrii. Trecători cu nasuri umede şi urechile roşii mergeau repede, crispat ca nişte păpuşi mecanice. Aproape că le-auzea scâncetul încălţămintei pe zăpada îngheţată.

Se apropie de biroul vechi cu ornamente de bronz. Deasupra atârna fotografia unui grup de tineri: „Liceul militar din Craiova, promoţia anului 1921“.

În ochi i se aprinse un licăr de satisfacţie.

„Cretinii! Tudor a murit pe front… Şi Gherea, şi Vasiliad… Idiotul de Popovici s-a împuşcat că nu-l iubea nevastă-sa. Hm, nu-l iubea… Iliaş dispărut, pe Rădoi l-a isprăvit diabetul… Ceva în familie… Şi taică-său, generalul… Cretinii…“

Se căută jos, în marginea fotografiei. Un tânăr subţirel cu privire neagră, piezişă, şi un uşor început de chelie. Puse degetul pe carton. El era viu… Trăia…

Rupse foaia calendarului privind îndelung data: „7 decembrie 1974… Extraordinar! Cum fuge timpul, domnule!“

Făcu lumina mică şi dădu drumul în surdină la aparatul de radio: „Aici Radio Europa liberă…“

Melania Lupu scoase un oftat de mulţumire. Pasienţa se tăia pe decari – belşug – şi pe aşi, adică bucurie şi izbândă în chestiuni oficiale. N-avea nici o problemă oficială de rezolvat, dar asta nu însemna nimic. Oricum era bine.

Dădu jos motanul care-i adormise în poală şi cu paşi mărunţi se îndreptă spre oglindă. Îşi şterse obrazul mic cu un tampon muiat în lapte de castraveţi, apoi strânse părul alb, buclat într-un tulpan subţire. Deschise scrinul cu gesturi furişe şi scoase dintr-o pungă două bomboane fondante. Ezită o clipă şi mai luă una. Se vârî în aşternut, cu un chicotit înfundat. Strânse între picioarele îngheţate cărămida fierbinte şi stinse lumina. Şopti cu gura încleştată de şerbet:

— Unde am rămas, draga mea? Eram deci în insulele Bermude. Un prinţ excentric pe care-l cunoscusem la Istanbul...

În odaia goală, femeia visa cu ochii deschişi. Poveşti exotice cu prinţi indieni şi apaşi seducători, îndrăgostiţi de bătrânica şubredă, înghesuită în patul de bronz. Vorbele se rostogoleau, susur limpede veghind somnul motanului.

Târziu adormi strângând în braţele ofilite cărămida care se răcise.

Doru Matei crăpă uşa aruncând priviri furişe. Din odaia lui Grigore Popa răzbătea un glas cu intonaţii specifice. Îi veni să râdă: „De aproape 30 de ani!…“

Traversă holul în vârful picioarelor şi se strecură ca o umbră pe uşa bucătăriei. O încăpere cu şase maşini de gătit, şase dulăpioare agăţate în perete pentru vase, şase rânduri de oale…

Ascultă zgomotele din casă apoi începu un joc ciudat. Manevre tainice, precipitate. Deschise cuptorul unui aragaz băgând mâna în oala încă fierbinte. Degetele alunecară în sosul gras dibuind o bucată de carne.

„Aha, tocană… Nenorocita găteşte bine. Normal, vrea să se mărite…“ Intră cu braţul mai adânc până la subsuoară: „Un şniţel nu se cunoaşte…“

Puse totul într-o farfurie şi trecu indiferent pe lângă aragazul lui Panaitescu: „Asta mănâncă parizer la jurnal…“

Ridică un capac: „Vâlcu! Iepure cu ciuperci. Chestii fine! Şnapanul e plin de bani…“

Înghiţi la repezeală câteva linguri, mai subtiliză o ceapă şi un pumn de minciunele din dulăpiorul Melaniei Lupu şi părăsi bucătăria.

Valerica Scurtu îşi perie îndelung părul decolorat. Avea o faţă pământie, fără pometi. Pe buza subţire cu colţurile coborâte îi răsărise un herpes. Se desprinse oftând de oglindă şi începu să se plimbe prin cameră. Se oprea din

când în când şi ridica scame invizibile. Lucrurile străluceau de curăţenie. Vitrina şifonierului cu ceştile de cafea aşezate într-o rână, să se vadă mai bine desenul, cristalul de pe masă care strivea un macrameu minuţios brodat, bibelourile naive aşezate pe marginea studioului, cele patru volume verzi de enciclopedie cumpărate de la anticariat. Nu le deschisese niciodată, dar făceau frumos în raftul de lângă fereastră, aşezat de o parte şi de alta a pisicii de porţelan…

Îşi strânse şalul de lână în jurul umerilor slabi. Peste drum, la etajul III se aprinsese lumina. Bărbatul brun, în pijama, citea ziarul. Îi vedea doar capul. După o jumătate de oră va căsca, va învârti deşteptătorul apoi, cu o mână ridicată leneş, va stinge veioza. Îl pândea mereu, neştiută, din spatele perdelelor.

Se simţi brusc singură şi începu să plângă.

„Trebuie să-mi fac un ceai“, hotărî Valerica Scurtu apăsându-şi palma sub coastă. Durerea mocnea. Peste o jumătate de oră avea să devină insuportabilă.

Îmbrăcă oftând capotul şi ieşi în hol. Trecu indiferentă pe lângă uşile înalte, cu clanţe de bronz. A Melaniei Lupu era cea mai lustruită. De cheile lăsate totdeauna afară atârnau clopoţei albaştri, lucraţi cu igliţa. Preşul lui Grigore Popa fusese asigurat cu sârmă şi două şireturi de piele bătute în uşor. Să nu-l fure cineva… Uşa lui Panaitescu, mută, oarbă, fără cel puţin o carte de vizită, nu lăsa să se ghicească nimic. Dar ea îl cunoştea bine. Pe el şi pe nevastă-sa… Doi fluieră-vânt! Gabardină, mătăsuri şi mănâncă ce-a rămas pe fundul lingurii. Reflex, ridică bărbia în dreptul odăii lui Doru Matei. Un escroc! Muieri, vorbe deşucheate… Nopţile sunt un adevărat scandal…

Scoase un ţipăt uşor. Pe zidul din spatele scrinului, o hartă udă îşi lăţea contururile. Un firicel de apă curgea de sub mobilă înaintând spre mijlocul odăii.

— Inundaţie! ţipă bătând cu pumnii în prima uşă. Ne inundă!

Popa deschise prudent rostogolindu-şi ochii mici. Părea că adulmecă.

— Ce-i? mârâi iritat, hotărându-se în sfârşit să iasă.

Prin uşa întredeschisă se vedea patul neatins.

— Ne inundă! repetă Valerica Scurtu.

Se repezi apoi la scrin încercând inutil să-l împingă.

— Ce s-a întâmplat? se interesă Panaitescu.

Omul se mişca uşor. Nu-l auzeai niciodată în baie, în bucătărie, când umbla la uşă. Cu nevastă-sa vorbea totdeauna în şoaptă, ca nişte conspiratori.

Tremura de frig şi-şi fricţiona braţele goale. Pijamaua veche avea mânecile scurte, tăiate probabil acolo unde coatele nu mai putuseră fi cârpite. Frizura, de obicei atent încropită din părul lăsat să crească deasupra urechilor şi savant adus apoi cu o periuţă de dinţi peste ţeasta goală, atârna în şuviţe ţepene.

— Pune mâna! Nu vezi! ţipă Valerica Scurtu. Cade casa pe noi!

Melania Lupu apăru zâmbitoare în prag:

— Ce faceţi, copii?

Dădu cu ochii de zidul ud şi înaintă fragil, speriată, cu paşi mici.

Împingeau mobila greoaie, înţepenită de ani. Panaitescu scrâşnea, opintindu-se din greu. Valerica Scurtu se agita isteric, împiedicându-se de bătrână. Grigore Popa simula efortul lăsându-i pe ceilalţi să se căznească.

Se auzi un hohot de râs şi o voce puternică, joasă, îi apostrofă:

— Clubul francmasonilor! Ce naiba moşmondiţi acolo?

Era un bărbat de 28 sau 30 de ani, bine clădit cu faţa măslinie şi trăsături neregulate. În ciuda nasului puţin deviat, a gurii prea subţiri şi a obrazului asimetric, emana un farmec deosebit. Ochii, deschişi, aveau un zâmbet al lor, plin de lumină.

Valerica Scurtu îi aruncă o privire de otravă. Tânărul, doar în slip, se apropie alene cu o curiozitate amuzată.

Mirosea uşor a lavandă şi a încă ceva, nedesluşit.

— Trebuie să chemăm pe cineva, gâfâi Panaitescu îndreptându-şi spatele.

— Cine-ţi vine la 2 noaptea?

— Să închidem în orice caz apa, propuse Grigore Popa.

Când vorbea deschidea foarte puţin gura. Cuvintele se strecurau greu, şuierate.

— Domnule Matei, zâmbi bătrâna, poate vreţi dumneavoastră să împingeţi în locul meu. Părea să facă totală abstracţie de ţinuta tânărului, iar ochii nu coborau mai jos de bărbia acestuia. Am să închid eu apa la bucătărie.

— Ia daţi-vă la o parte!

Matei îşi propti mâna în buclele stemei heraldice, sprijinindu-şi umărul de muchia scrinului. Simţi că degetele îi alunecă. Lambriul se deplasase descoperind o tainiţă. Oamenii se priviră surprinşi.

— Extraordinar! suflă Panaitescu. Stau de 20 de ani în casa asta şi habar n-am avut.

Valerica Scurtu se ridicase pe vârful picioarelor încercând să vadă peste umerii celorlalţi.

Matei băgă mâna înăuntru şi scoase două suluri de pânză. Îl desfăcu pe primul fluierând subţire.

O femeie cu broboadă de dantelă le zâmbea din spatele evantaiului.

Capitolul II

CIANURĂ PENTRU UN SURÂS

Pe buzele Melaniei Lupu surâsul încremenise. Simţea în ceafa răsuflarea precipitată a lui Panaitescu. Bărbatul gâfâia cu gura căscată. Nu-şi putea desprinde privirea încinsă de la silueta elegantă, înveşmântată în negru. Grigore Popa duse mâinile la spate. Ar fi mângâiat cu degetele bătrâne grumazul alb pe care-l simţea cald, viu.

— Eşti sigur? se interesă bătrânul. Tichia îi alunecase spre ceafa, descoperindu-i creştetul ca o ghiulea. Rembrandt, Goya… Mi se pare de domeniul fanteziei.

Matei netezea marginile pânzei râzând nervos:

— Ei, bravo! Nu vezi facturile? Şi pe urmă sunt de meserie. Atât pot să disting şi eu. Un fals de un autentic. E clar!

Grigore Popa clătină neîncrezător capul.

— Dumneata eşti sculptor, remarcă Valerica Scurtu lividă, pe un ton care nu voia să conteste, ci cerşea asigurări.

Panaitescu nu-şi revenea. Măsura pânzele cu ochi lucioşi, îngânând stupefiat:

— Extraordinar! De 20 de ani… Cine ştie cine…

— Sunt ale neamţului care a stat aici! decretă Matei. Pun pariu pe ce vreţi!

— Cred că e o cacealma, mârâi Popa abia mişcând buzele umede.

Melania Lupu interveni liniştită:

— Nimeni nu şi-ar fi bătut capul să ascundă atât de bine nişte falsuri.

Matei subtiliză expert o ţigară din buzunarul lui Panaitescu:

— Absolut!

— Cam cât… Valerica Scurtu înghiţi în sec: Cam cât să valoreze?

Sculptorul îi suflă fumul în nas zâmbind impertinent:

— Sute de mii, domnişoară! Sute de mii!

Femeia păru că se sufocă.

— De… lei?

— Lei! făcu dispreţuitor Grigore Popa. Lei, pe dracu'! Dolari!

— Ne-a pus Dumnezeu mâna în cap, ascultaţi-mă pe mine! spuse sculptorul.

Panaitescu îl privi lung:

— Ce vrei să spui?

— Nu cred că mă pot exprima mai limpede decât am făcut-o. Ne umplem de bani!

— Adică?

— Extraordinar! Spune-mi, te rog, toată viaţa ai fost aşa de tâmpit?

Ochii Valericăi Scurtu străluciră:

— Înţeleg. Le predăm statului. O să ne dea un premiu…

— Şi o caldă strângere de mână, completă sarcastic Matei.

Grigore Popa mormăi neauzit:

— Cretină!

— Chestia e cum le plasăm. Sculptorul începu să strângă pânzele. Trebuie mers pe şest.

— Cum adică, domnule Matei? se interesă Melania Lupu clipind nedumerită.

Instinctiv, coborâseră glasurile. Vorbeau aproape în şoaptă, înghiţindu-şi mereu saliva. Şi spinările se cocârjaseră ca şi cum cineva ascuns în întuneric le-ar fi pândit umbrele.

— Adică nimeni nu suflă o vorbă până găsim un amator serios.

— Amator serios! Hm! Grigore Popa începu să se plimbe agitat prin odaie: Aş vrea să-l văd pe ăla care are bani – la noi, fireşte – să cumpere un Goya sau un Rembrandt!

— Atunci?

— Nu ştiu… Să ne gândim, să ne gândim…

Verifică uşa de la intrare dacă e închisă, apoi se apropie de fereastră îndreptând draperia.

— Am eu un elev, bâlbâi Panaitescu, taică-său e Dobriceanu, ginecologul. Sunt plini de bani.

Popa se opri măsurându-l câteva secunde. Îşi reluă agitat plimbarea scrâşnind:

— Cretini!… Iremediabil cretini!

Melania Lupu declară cu un surâs nehotărât:

— Cunosc pe cineva. Cred… Cred că l-ar interesa.

N-o asculta nimeni. Bătrâna continuă liniştită:

— Locuieşte la Amsterdam.

Popa dădu din mână a lehamite, fără să se oprească.

— Alta! Ce adunătură, Dumnezeule!

— Să facem lumina mai mică, propuse Valerica Scurtu, apăsând pe comutator. E 2… Ar putea atrage atenţia.

Sculptorul cercetă a doua pânză. Un vânător cu bucle blonde. Pe pălăria largă erau înfipte figurine de plumb, sfinţii protectori cărora – pesemne – personajul cu plete aurii le aducea omagiul său. Penajul prins într-o agrafă de argint aprindea o flacără verde.

— Ce verde! Cine-ţi mai face azi aşa ceva?

— Uită-l şi pe ăsta! Lasă, dom’le, emoţiile artistice! îl repezi Grigore Popa. Inventarie grupul şi râse din gât: Suntem va să zică cinci inşi. Noroc că Vâlcu lipseşte. Asta înseamnă, aproximativ, 150 de mii de căciulă. Hm, n-ar fi rău…

Panaitescu tresări. Repetă năuc, ducându-şi mâna la frunte:

— O sută cincizeci de mii? Calculă repede, mecanic, cu ochii repeziţi în tavan: Adică şapte sute cincizeci de mii de franci francezi, două milioane de pesetas… Fantastic!

— Chestia e cine ne dă banii ăştia, rânji Matei.

— Cunoştinţa mea, declară senină Melania Lupu, este un mare amator de artă şi desigur… nu-i aşa, dispune şi de mijloace corespunzătoare. Chicoti: Dacă vreţi, pot să-i caut numărul de telefon.

Se ridică sprintenă şi dispăru în odaia ei.

Sculptorul se întoarse spre Panaitescu. Întrebă încet:

— Crezi că-i trombon?

Celălalt, adâncit în calcule complicate, nu-i răspunse.

Valerica Scurtu rămăsese cu ochii pe fereastră. Un colţ desprins al perdelei lăsa să se vadă o lună galbenă, în zdrenţe, închipuită de un pictor nebun. Femeia ţinea gura uşor întredeschisă. N-avea reprezentarea concretă a sumei. Doar o cifră cu multe zerouri, apoi, cu un efort de imaginaţie, mantoul de astrahan şi guler de vulpi visat de pe vremea bacalaureatului, o broşă de aur în locul căţelului ieftin din duble, un apartament mobilat cumsecade, poate o maşină…

Pe buzele sculptorului răsări un zâmbet urât. Avea să dea dracului „capodoperele“ şi posteritatea, şi atelierul mizerabil. Nu, el unul se săturase până în gât!

— Basta! şopti fără să-şi dea seama.

Nu ştia încă bine ce va face. Niciodată nu avusese prea mulţi bani. Respiră adânc: „O să mă distrez. Asta am să fac! O să crăp distrându-mă… Să-mi ajungă!“

Grigore Popa se plimba agitat. În ochii negri, de mult stinşi, se aprinsese o flacără. Cineva care l-ar fi cunoscut în tinereţe ar fi regăsit acum ceva din chipul de altădată. Ţinea mâinile la spate mişcând nervos din degete.

„Nu zic sute de mii, cum socotesc cretinii ăştia… Nici măcar o sută… Doar 50 de mii! Câte solde ar fi însemnat în ’38?… Dă-le naibii de solde… 50 de mii de dolari. Fantastic! Am să mă stabilesc la Londra. O bibliotecă de cărţi legate în

piele şi coniac fin… Altceva nu-mi doresc. Măcar doi-trei ani buni. Dacă mi-ar fi zis cineva acum câteva zile… Niciodată nu trebuie să încetezi să speri… Londra… Hotărât, e uluitor!“

Panaitescu, aşezat pe taburet, privea covorul. Mâinile îi atârnau. Izbutise să convertească suma în toate monedele posibile. Franci elveţieni, francezi, mărci vest-germane, yeni, dolari canadieni şi aşa, ca amuzament, în yoni chinezeşti.

„Am să plec cu Coca în nordul Italiei. Visează voiajul ăsta de când ne-am căsătorit. E ceva în sânge la ei… Bunică-său vâna urşi polari. După aia poate mergem la Chicago. Am auzit că Nedelcu s-a stabilit acolo. Face afaceri pe picior mare. Poate mă ia asociat…“ Îşi reluă calculele: „Deci două milioane de pesetas… Finlandezii ce monedă or avea?…“

Melania Lupii scotocea febril în şifonier:

„Unde Dumnezeu poate să fie? Nu-ţi pierde capul, draga mea… Ştiu, un noroc nebănuit! Ai să vezi în sfârşit California, pădurile de portocali din Andaluzia, cerul de la Madrid, soarele acela roşu despre care ai citit atât… Te şi văd, draga mea… O doamnă distinsă, într-un costum de voiaj elegant. Ai să-ţi comanzi cărţi de vizită şi, neapărat, lingerie de mătase naturală…“

Se întoarse în hol îmbujorată. Flutura un carneţel pe care îl confecţionase singură. Foile ştirbe, decupate în trepte ca un repertoar, erau cusute între coperte de pânză înflorată.

— L-am găsit! exclamă cu respiraţia tăiată.

Grigore Popa îşi pipăi cu degetul gingia. Îl durea.

— Hm!

Sculptorul se apropie de bătrână. O măsură lung, cu o privire filtrată:

— Îţi dai seama, sper, că este o chestiune serioasă.

— Bineînţeles, domnule Matei! Melania Lupu strânse carnetul la piept: Vă rog să nu aveţi nici o îndoială. Vă recomand o firmă solidă, cu tradiţie…

— Când poţi lua legătura cu individul?

— Cu domnul Van der Hoph? Şi mâine, dacă sunteţi de acord.

— Mda... Se răsuci spre ceilalţi: Are cineva o propunere mai bună? Oamenii ridicară din umeri. În regulă! Deocamdată e singura soluţie.

— Atunci am să-i telefonez.

Doru Matei îşi prinse umerii în căuşul palmelor.

— Ai grijă cum vorbeşti…

— Oh! Bătrâna râse cochet: E suficient să-i spun că vreau să-l văd.

— Sclerozã! şopti dispreţuitor Popa. Sclerozaţi şi cretini!

Sculptorul înfăşură tablourile şi le introduse în tainiţă. Vorbi cu spatele întors:

— Te înşeli, papa! Ai să te convingi în curând… Şi-acum, cred că putem merge la culcare.

Nu-i răspunse nimeni. Se răsuci surprins. Oamenii îl priveau apăsat, cu feţe de piatră. De piatră păreau şi trupurile nemişcate. Înţepeniseră, înşurubaţi în scaune, pregătiţi pentru o lungă aşteptare.

— E absurd! exclamă Matei. Cât poate să dureze veghea asta?

Popa se mişcă în fotoliu:

— Dumneata eşti convins că până mâine dimineaţă pânzele nu dispar? Dacă-i aşa, du-te şi te culcă!

Melania Lupu îşi înfăşurase picioarele într-un pled călduros:

— Sunt sigură că ne vom petrece timpul extrem de plăcut. Am locuit ani de zile împreună, fără să ne cunoaştem.

— Eu, unul, m-am simţit foarte bine, replică în surdină Popa.

Valerica Scurtu îşi îndreptă cutele capotului. Rosti cu dinţii încleştaţi:

— Nu mă mişc nici moartă de-aici!

— St! făcu Panaitescu. Umblă cineva la uşă.

Matei îşi privi ceasul.

— 6:30. Pe unde i-or fi sticlit ochii amicului Vâlcu?

Uşa se deschise încet şi apăru un bărbat înalt, cu figura obosită. Două riduri adânci, săpate în jurul gurii proeminente, buzele subţiri îi dădeau un aer agresiv, în bizar contrast cu blândeţea ochilor. Purta un palton elegant. Gulerul şi căciuliţa de biber prinseseră în gerul de afară o strălucire metalică. Ridică surprins sprâncenele:

— Sunteţi matinali astăzi…

Valerica Scurtu arătă dezastrul de pe zid.

— Inundaţie! Nici nu vă imaginaţi ce balamuc a fost. Fireşte, a trebuit să închidem apa caldă.

— Da… neplăcut.

Vâlcu îi privi circumspect şi părăsi holul.

„Ce-i cu ei?“

Îşi consultă în oglindă chipul obosit, fără să se vadă. Repetă în şoaptă:

— Ce-i cu ei?

Oamenii aceştia se dispreţuiau sincer, evitau sistematic orice contact: în baie, la bucătărie sau în hol. Popa nici măcar n-o saluta pe Valerica, iar femeia îl detesta pe sculptor. Panaitescu îi tolera indiferent, Melania Lupu ignora politicoasă tot o înconjura…

Ţeava spartă nu i se părea un motiv suficient pentru a-i strânge în acelaşi perimetru. De obicei, la 6 dimineaţa se aflau încă în paturile lor, cu excepţia Valericăi care, nervoasă, într-un capot şleampăt şi cu bigudiuri în păr, se pregătea să plece la birou. Cel puţin Doru şi bătrâna nu apăreau niciodată înainte de 11, după aceea începea vânzoleala până noaptea târziu.

„Da, ceva s-a întâmplat…“

— Pleacă pentru trei săptămâni la Iaşi, anunţă bătrânul fonfăit, cu o gură fără salivă.

Se lăsă să cadă în fotoliu. Genunchii înţepeniţi nu voiau să-l mai asculte.

Valerica Scurtu tresări:

— Pleacă?!

— Peste un ceas. Te roagă să-i dai înapoi valiza.

Femeia privi nehotărâtă în jur. Nu-i era frică de Melania Lupu, o bleagă, nici de Popa, hapsân, dar prăbuşit, neputincios. Se temea de Matei. Fantezia încinsă, dezlănţuită, născocea complicităţi haiduceşti între Panaitescu şi sculptor. Şi, deşi se făcuse ziuă, şi-i imagina manevrând în întuneric, înveliţi în pelerine cu pălării negre trase pe ochi şi cuţite lungi. Jefuiau, ucideau…

„Îi achită pe ăştia doi şi fug în lume! Sunt în stare!“

Le aruncă o privire neagră, grea. Privirea pe care ar fi avut-o în faţa tainiţei goale.

Melania Lupu îi zâmbi blând:

— Du-te, draga mea. Te aşteaptă. N-o să se întâmple nimic. Apoi fără legătură: Mă cam supără fica…

Se întrerupse brusc. Bătrâneţea e plină de vicii. Proteze, ceaiuri menite să stimuleze un stomac leneş, bandaje călduroase pentru spinări ori genunchi care nu mai simt de mult căldura. „Tinerii nu înţeleg lucrurile astea. Şi e mai bine…“

— Dacă se întâmplă ceva, şuieră Valerica Scurtu, ţipă! Clinteşte! Sparge borcanele!

Matei rânji:

— O să am grijă să-i astup gura. În locul dumitale nu m-aş duce.

Femeia îşi muşcă buzele. Chipul obosit, încadrat de laţe puţine, era verzui. Herpesul se întinsese, semăna acum cu un crater.

Bătrâna clătină capul.

„E tare urâtă biata fetiţă.“

— În fond, ce-o să facă nenorocita asta cu banii? întrebă Matei după ce uşa se închise.

— O să hrănească peşti! bombăni Popa. Mulţi, zglobii şi tinerei! Campioni la înot, cu coada pe moaţe şi Trabant. Râse răutăcios: O să le cumpere şi un acvariu confortabil ca un cavou de lux. O să vedeţi!

— Vai, copii! îi admonestă dulce bătrâna. De ce vorbiţi aşa?

Vâlcu îşi frecă mâinile îngheţate. Prin uşa deschisă se vedeau valiza pregătită şi un sac mic de voiaj.

Se adresă bătrânului zâmbind:

— Mi-aţi promis nişte cărţi pentru concediu.

Grigore Popa tresări:

— A, da… Păru gata să se ridice, apoi se răzgândi. Mă simt cam ostenit. Alege-ţi singur… Raftul de jos, sub radio…

Vâlcu îl scrută surprins. Ridică din umeri şi dispăru în camera bătrânului.

Melania Lupu observă în şoaptă:

— Ce greşeală!

— Te-ai ramolit complet, Popa! aruncă, în surdină, sculptorul. În viaţa ta n-ai lăsat o muscă să-ţi intre în odaie, până şi oalele le ţii sub cheie şi dintr-o dată îl pofteşti pe ăsta să-ţi răscolească pe unde-i place! Şi mai vorbeşti de cretini.

Vâlcu se uită la ceas: „Mai am o oră…“

Se opri în prag. Oamenii adormiseră răpuşi de oboseală. Melania Lupu surâdea până şi în somn, Valerica Scurtu crispată, cu bărbia înfiptă în piept, Grigore Popa gemea. Degetele încârligate rămăseseră înfipte în poalele halatului vătuit. Sculptorul dormea adânc. Somn tânăr, destins, cu mâinile şi picioarele împrăştiate, alungând, nesuportând odihna unui al doilea în acelaşi pat. Panaitescu sforăia. Îi alunecase capul peste marginea fotoliului. Mărul lui Adam se zbătea viu, ca un animal mic prins în cursă.

Vâlcu se apropie păşind fără zgomot. Îi prinse delicat ceafa căutând altă poziţie. Panaitescu tresări căscând un ochi congestionat, încleiat de somn, apoi adormi din nou.

Contabilul zâmbi. Îşi luă valiza şi părăsi locuinţa.

La ferestre, un soare de iarnă, aspru, spăla florile de gheaţă, migălite peste noapte.

Valerica Scurtu crăpă subţire pleoapele. Întâlni privirea trează a sculptorului şi închise reflex ochii.

Matei începu să râdă încetişor. Nu dormea niciunul, în afară de Panaitescu al cărui chip părea sfâşiat de viziunile de apocalips ale unui coşmar.

Grigore Popa îşi frecă mâinile îngheţate:

— Bine că a plecat! Aş bea ceva fierbinte…

— E o idee! exclamă Melania Lupu. Se descotorosi de pledul gros, ridicându-se sprintenă din fotoliu. Sunteţi invitaţii mei! Vă pot oferi o ceaşcă de cacao. După aceea, voi telefona domnului Van der Hoph.

Insomnia nu-i alterase chipul. Acelaşi ten proaspăt, ochii limpezi îşi păstraseră expresia deschisă, aproape naivă, părul alb, frizat natural, se pieptănase de la sine în bucle neglijente, împrumutându-i un aer de cochetărie firească. Capotul de lână, ieftin, cădea elegant pe silueta graţioasă.

Valerica Scurtu o examină rece, cu colţurile gurii adunate. Nu trebuia să se uite în oglindă ca să ştie cum arată. Dimineţile, în special, erau monstruoase. Dimineţile cu ochi urduroşi, când somnul nu se desprinde de genele rare şi ţepene, cu cearcăne şi pleoape umflate, cu faţa verzuie ca o pungă de venin şi surpriza coşurilor ivite peste noapte. Se răsti incapabilă să-şi stăpânească iritarea:

— Eu nu beau! Nu vă deranjaţi.

Bătrânica îşi încleştă degetele fragile. Părea sincer îngrijorată.

— De ce, draga mea? O să te învioreze. Încearcă, te rog!

Dispăru vioaie în bucătărie. Matei ridică două degete:

— Piua întâi la baie!

Peste câteva clipe se auziră robinetul deschis sălbatic şi glasul de bariton al sculptorului:

— Bună seara, don Basilio, bună seara…

Apăsa cu voluptate pe silabe şi Valerica Scurtu mai ştia că în timp ce cântă se strâmbă în oglindă luând poze marţiale

ori încreţindu-şi faţa mobilă de cauciuc în grimase de saltimbanc. Dintr-un anumit colţ al bucătăriei se zărea tot…

— Hm, făcu Popa aruncându-i o privire circumspectă. Hm! Se duse hotărât la uşă, închise şi băgă cheia în buzunar: Ca să fim mai siguri, până una alta.

Intră la el în odaie pipăindu-şi poalele hainei de casă.

Valerica Scurtu rămase un timp pe gânduri, apoi se ridică greu. Lăsă uşa camerei larg deschisă. Începu să se pudreze grăbită, supraveghind holul. Pe arcadele pleşuve desenă două sprâncene inegale, învioră cu un roşu de cărămidă buzele zgrunţuroase şi obrajii surpaţi. Îşi strânse laţele într-o panglică neagră apoi schimbă capotul.

Reveni prima în hol. Melania Lupu se interesă din pragul bucătăriei:

— Gata, copii?

Panaitescu se trezi speriat. Le privi rătăcit şi articulă greu, cu limba împleticită:

— Ce-i? Ce vreţi?

— Totul e în ordine, zâmbi bătrâna. V-am pregătit ceva bun, dar poate că înainte aţi vrea să vă faceţi puţin toaleta…

Panaitescu îşi plimbă automat mâna pe creştet apoi dădu cu ochii de pijamaua cârpită şi se ridică jenat.

Melania Lupu împărţi ceşti mari de cacao. Un serviciu vechi, uzat, cu păuni. Cozile minunate îşi păstraseră culorile. Pe fiecare farfurioară aşezase câte două feliuţe transparente de pâine prăjită unse cu unt. Bătrâna îi urmărea radioasă, făcea impresia că socoteşte micul dejun oferit drept un adevărat festin.

Sculptorul sorbi lacom apoi puse decepţionat ceaşca pe masă. Lichidul cafeniu era aproape rece, prea diluat, fără suficient zahăr.

„Hm! Femeia asta n-o să moară în sărăcie.“

— Nu vă e foame, domnule Matei? întrebă cu zâmbet tremurat Melania Lupu.

— Nu prea…

— Cred şi eu, interveni cu glas şuierător Valerica Scurtu, după ce a dat iama azi-noapte prin oale! Refuzase trataţia bătrânei şi muşca dintr-un şniţel rece. Izbucni dezlănţuită: Nu ţi-e aşa, un pic de jenă?

Matei ridică din umeri, fals nedumerit. Se adresă celorlalţi:

— Aveţi cumva idee la ce se referă fecioara?

— Escrocule! izbucni femeia scoasă din sărite. Mi-ai furat două şniţele şi o halcă de carne din tocană. Alaltăieri, opt chiftele, doi gogoşari şi un picior de pasăre…

— O fi fost găina şchioapă! Vezi-ţi de treabă, madam, nu te lua de oameni!

Panaitescu îl privea cu gura căscată. Avusese totdeauna o admiraţie totală, necondiţionată, pentru oamenii cu tupeu, care ştiu să se descurce în orice conjunctură, sincer indiferenţi la opiniile celorlalţi. Matei i se părea că face parte din această specie.

— Şi mie mi-au dispărut, mârâi Popa cu nasul în ceaşcă, o ceapă şi… nişte sare. Eu netezesc întotdeauna sarea cu dinţii furculiţei. Săptămâna trecută, joi, am găsit-o altfel. Lipsea, da, da, lipsea cam multişor…

Melania Lupu scoase carnetul din buzunar vrând să muşamalizeze incidentul.

— Cred că aş putea încerca să-l sun pe domnul Van der Hoph. E tocmai ora când deschide magazinul.

Luă telefonul în poală, formă 07 şi ceru Amsterdamul.

— Fură de stinge! conchise fără să se adreseze nimănui Valerica Scurtu.

Sculptorul o privi drept în faţă. Şopti, zâmbind fermecător:

— Acum, fie vorba între noi, tocana era cam grasă. Ştii, nu face bine la ten, şi împinse cu degetul spre obrazul pământiu al femeii.

Valerica Scurtu sufocată de furie amuţi.

Telefonul emise câteva ţârâituri stridente. Melania Lupu ridică receptorul. Mâna îi tremura de emoţie. Dintr-un salt,

sculptorul fu lângă ea. Îşi lipi capul de părul bătrânei încercând să intercepteze discuţia. Comunică stupefiat:

— Nu ne-a trombonit! E chiar Amsterdamul!

— Luni, 12 decembrie, tipul o să fie în Bucureşti, anunţă emoţionat sculptorul. Adică peste patru zile.

Bătrâna lăsă receptorul jos. Spuse cu un glas uşor voalat:

— După cum aţi auzit, lunea viitoare…

— Unde naiba l-ai cunoscut pe individ, cucoană? o întrerupse Matei cu o expresie năucă, ţinând mâinile în buzunar.

O priveau într-un chip nou, fără să-şi camufleze surpriza. Melania Lupu zâmbi modest. Obrazul roz deveni brusc carminat.

— De mult… Eram, bineînţeles, mai tânără. Tuşi, încercând să-şi ascundă tulburarea: Domnul Van der Hoph este o persoană foarte respectabilă.

— De, făcu Popa cu capul înghesuit între umerii înguşti. Să vedem până la urmă. Să vedem…

Sculptorul şopti la urechea lui Panaitescu:

— Ăsta se suspectează şi pe el…

Auzi un foşnet şi întoarse capul. Manşeta unui ziar apăruse sub uşă. Făcu câţiva paşi. Glasul lui Popa îl opri:

— Pardon, tinere! E gazeta mea! Sunt abonat!

Îşi culese înţepat jurnalul şi se întoarse în fotoliu. Matei îi aruncă o privire peste umăr. Bătrânul consulta rubrica deceselor din mica publicitate.

— Şi-acum ce facem? întrebă încet Panaitescu.

Purta un costum elegant de casă cafeniu cu batistă şi cravată din lână galbenă. Frizura complicată îi acoperea iluzoriu craniul. Din cauza chipului pământiu, murdar, hainele păreau stridente. În mod ciudat, pijamaua cârpită şi veche i se potrivea mai bine.

— Ce să facem? Matei dădu cu piciorul într-o papiotă goală: Jucăm ţurca! Nu înţeleg de ce mai întrebi. E aproape 10. Trebuia să fii de mult la lecţii, ca şi domnişoara Scurtu,

de altfel, care a lăsat orfan un birou întreg pentru a ne ţine companie. Aţi ales, deci!

Valerica Scurtu se mişcă în scaun. Spuse răguşită:

— Vezi-ţi de treburile dumitale! Nu te ocupa de mine.

— Cred că am să tricotez puţin, declară Melania Lupu gândindu-se de fapt la altceva. E cel mai bun calmant. Am avut o prietenă…

Grigore Popa scoase o exclamaţie puternică. Pe faţa bătrână şi boţită se aşternuse un zâmbet ciudat. Deschise o agendă răsfoind-o nerăbdător şi trase o linie apăsată cu creionul mecanic de argint.

Matei îl măsură nedumerit:

— Asta ce mai fu?

Popa râse răutăcios. Cu voce nesigură, gâlgâind de o satisfacţie stranie:

— A mai crăpat unul! Şi ciocăni cu unghia încovoiată în ziar indicând rândurile dintr-un chenar negru. Martinescu! Mi-a făcut un mare rău acum 49 de ani… Da, un mare rău. Eram elev la liceul militar din Craiova. Chicoti: Kaput! L-am şters de pe listă.

— Ce listă? întrebă stupefiat sculptorul.

— Eşti naiv, tinere! Îi am pe toţi aici, în agendă. Îi căută ochii şi preciză cu o privire rea: Nu uit nimic. Doar proştii uită.

Matei se sprijini de zid. Încercă să-şi aprindă o ţigară, dar beţele de chibrit i se rupeau între degete. Bătrânul firav îl îngrozea. Să porţi ranchiună după 50 de ani unui tip care te-a turnat pentru că ai copiat la teză, ori fiindcă i-ai suflat iubita cu codiţe pe spate, să nu uiţi, să nu poţi să uiţi, să te montezi la fiecare Revelion întocmind liste cu supravieţuitorii unor inimiciţii de-acum două-trei sau chiar patru decenii, să înregistrezi cu satisfacţie de cioclu decedaţii şi-apoi să transcrii „pe curat“ restul păcătoşilor i se părea monstruos.

— N-au mai rămas mulţi. Grigore Popa privea peste capul tânărului cu o ură densă: Vreo şase. Ceilalţi au crăpat… Da,

au crăpat.

Panaitescu se uita la el cu gura căscată. Dintr-o dată, chipul i se schimonosi oribil devenind vânăt şi o expresie de groază i se înfipse în ochi. Îşi duse mâinile la gât, gemu fără aer şi se prăbuşi.

Capitolul III

O SINUCIDERE MĂSLUITĂ

Li se tăiase răsuflarea, aproape nu îndrăzneau să se mişte.

— A murit? întrebă înspăimântată Melania Lupu.

Valericăi Scurtu îi clănţăneau dinţii.

— E o glumă! Ţipă isteric: Imposibil! Abia acum câteva minute era zdravăn, sănătos. Nu cred!!

Matei se ridică de lângă trupul lui Panaitescu. Rosti sec:

— Mai mort decât atât nu poate fi.

Îşi muşcă buzele până la sânge încercând să se stăpânească.

Grigore Popa îşi puse ochelarii. Mâinile îi tremurau.

— Otravă! Nenorocitul a murit otrăvit. Se vede după culoare. E vânăt.

— Deci o crimă! exclamă îngrozită Valerica Scurtu.

Melania Lupu şopti cu lacrimi în ochi:

— Ar fi prea îngrozitor… Atinse uşor braţul sculptorului: De ce? Nu înţeleg nimic.

Tânărul îngenunche din nou, mirosind buzele cadavrului. Simţi o aromă iute, de migdale.

— Cianură? întrebă Grigore Popa.

— Da… Cred că da.

Valerica Scurtu plângea cu sughiţuri. Trupul sfâşiat de convulsii tresărea electrocutat. În fond, moartea lui

Panaitescu o lăsa rece. Deşi convieţuiau în aceeaşi locuinţă de ani de zile, se cunoşteau foarte puţin. Profesorul fusese un vecin comod şi discret, calitate ţinând mai mult de o superbă indiferenţă vizavi de tot ce se petrecea dincolo de limitele stricte ale perimetrului în care evolua şi de o sinceră lipsă de curiozitate pentru viaţa şi treburile colocatarilor. Lipsea aproape toată ziua, iar seara ieşea cu nevastă-sa, amândoi ciudat de eleganţi faţă de existenţa precară pe care o duceau acasă. Mâncau pe apucate, prin expresuri sau din pacheţele mici de băcănie. Plângea de frică, din cauza emoţiilor şi a nervilor măcinaţi în insomnii ucigătoare, doborâtă de tensiunea ultimelor evenimente.

Sculptorul se aşează călare pe un scaun. Aruncă spre ceilalţi o privire înveninată:

— Care din voi e şmecherul? În ochi i se aprinse un licăr sarcastic. Se adresă lui Popa: Cred că n-ar strica să consultăm niţel carneţelul dumitale. Pun pariu că e şi Panaitescu pe listă.

Fruntea bătrânului se întunecă.

— Tinere, eşti un dobitoc!

— Hm, nu atât cât îţi închipui. Simţea nevoia să vorbească, să se audă, să-şi astâmpere spaima care i se strecurase în vine. Ochii îi alunecară: Poate că nici domnişoara Scurtu nu e atât de străină pe cât pare. Draga noastră Valerica e amatoare de senzaţii. Pândeşte oamenii în baie. În special bărbaţii…

— Ticălosule!

— …se uită pe gaura cheii. Acum se află probabil într-o perioadă de spleen. O crimă e o chestie!

Melania Lupu îşi încleştă degetele.

— Domnule Matei, vă rog, nu trebuie… Suntem şi aşa destul de necăjiţi.

— Îşi închipuie că, dacă ne împroaşcă cu noroi, e deştept, spuse înfundat Grigore Popa. Cretin!

Sculptorul îşi miji ochii:

— Trece-mă pe listă! Se ridică ameninţător: Unul din voi l-a ucis pe Panaitescu.

— Tu! Tu! reuşi să exclame Valerica Scurtu.

Bătrânul ridică sprâncenele:

— Chiar! De ce n-ai fi dumneata criminalul?

— Fiindcă eu ştiu că nu *eu* l-am ucis. Unul din voi trei a făcut-o.

— Hm! ricană dispreţuitor Grigore Popa. Halal logică!

— Pentru mine e destul de bună.

— Domnule Matei! Melania Lupu făcu câţiva paşi înainte: Vă rog! Doar am văzut cu toţii. Domnul Panaitescu n-a înghiţit nimic, n-a luat nimic din mâna noastră. Cianura omoară instantaneu. Cum putea să-l ucidă unul dintre noi?

— Nu ştiu, aici e trucul. Dar cineva a făcut-o.

— Cretinul are dreptate.

Valerica Scurtu îşi înfipse mâinile în păr.

— De ce?! Dumnezeule! De ce?!

Lui Popa îi tremura colţul gurii:

— E simplu. Banii se împart acum la… patru.

Doru Matei îl privi gol:

— Deocamdată…

Mult mai târziu îşi dădu seama că ceva care n-avea legătură cu moartea lui Panaitescu, ceva nelămurit, o indispoziţie de ordin fizic îl irita. Ridică brusc storurile. O lumină rece de dimineaţă cu ger şi soare năvăli în încăpere scormonind toate ungherele.

Grigore Popa îşi duse mâna la ochi:

— Tinere, dacă simţi nevoia să-ţi biciuieşti nervii…

Sculptorul avu un gest de nerăbdare:

— Nu suport becul când afară e ziuă. Clar? Îşi privi ceasul: Poate că ar trebui să anunţăm Miliţia. E aproape 9:30. Ne vor întreba de ce am aşteptat atât.

Valerica Scurtu tresări. Privea constant într-un singur punct, evitând trupul lui Panaitescu. Îngăimă:

— Miliţia?!

— Aşa se obişnuieşte când oamenii îşi dau duhul din senin, explică sardonic Matei.

Grigore Popa cu bărbia nerasă prinsă între degete se interesă ironic:

— Te-ai gândit cumva ce o să le povesteşti?

— Las chestia asta pe seama dumitale. Fiecare autor îşi explică opera.

— Hm, învaţă să-ţi ascuţi mai bine săgeţile când le slobozi din arc. Altfel ricoşează. Ricoşează penibil…

Doru Matei apucă nervos marginea scaunului. Replică violent:

— Ce-i drept, n-am experienţa dumitale! Nu întocmesc liste!

— Vă rog nu vă certaţi, imploră Melania Lupu. Avem atâtea de făcut…

Bătrânul n-o luă în seamă. Îşi îndreptă degetul spre sculptor:

— Vreau să-ţi spun ceva, tinere! În general, nu m-am omorât cu sfaturile. Oamenii trebuie să-şi poarte singuri de grijă. Cine nu ştie s-o facă e aprioric condamnat. Trăim însă împrejurări speciale şi din nefericire sunt tot atât de amestecat ca şi voi în povestea asta… bizară.

Sculptorul începu să fredoneze ostentativ:

— Ce cauţi tu în viaţa mea/De ce ai venit să-mi tulburi liniştea…

Melania Lupu nu-şi lua ochii de la bătrân. Şopti:

— Lăsaţi-l, domnule Matei, să vorbească.

Popa râse:

— Mă ascultă, n-avea grijă! Anunţăm Miliţia, va să zică. Vin ăia peste noi şi constată crima. Încep întrebările. Cine? De ce? Cum? Admitem ipoteza că-l descoperă pe asasin…

— Sper! scrâşni Valerica Scurtu.

Bătrânul clătină din cap:

— Criminalul va vorbi, domnişoară! Va mărturisi de ce a făcut-o. Nu-i mai pasă de nimic, de vreme ce va admira natura după nişte gratii.

— Clar! admise Matei. Glasul nu păstra nici umbră de supărare. Iar statul ne umflă tablourile. Şi ziceaţi adineauri că e total ramolit!

— Să luăm acum varianta cealaltă. Că nu-l descoperă. Individul care l-a aranjat pe Panaitescu pare al dracului de dibaci.

— Vor clasa dosarul şi cu asta basta!

Grigore Popa se lăsă pe spatele fotoliului:

— Încep să cred că într-adevăr nu eşti dumneata asasinul. Ştii ce înseamnă, tinere, să clasezi un dosar? Asta presupune săptămâni şi chiar luni de cercetări, anchete şi paraanchete. Vom fi urmăriţi pas cu pas, minut de minut. Iar peste patru zile vine tipul din Amsterdam. Nu cred că l-ar bucura peste măsură ca la întrevedere să asiste şi doi-trei miliţieni. Respiră adânc: La chestiile astea v-aş ruga să reflectaţi.

Sculptorul începu să se plimbe nervos prin încăpere. Ţinea mâinile în buzunare, zornăind zgomotos cheile. Se opri în dreptul bătrânului:

— Nu văd realmente nici o ieşire. Făcu o pauză şi adăugă nesigur: Dumneata… dumneata trebuie să te fi gândit la ceva. Când ucizi te gândeşti la urmări.

Popa râse amar:

— Cu proxima ocazie îţi promit s-o fac.

— Dumnezeule! gemu Valerica Scurtu apăsându-şi degetele pe tâmple. O durea capul şi-i venea să vomite. De s-ar termina toată povestea! Nu mai rezist.

— N-avem nici o soluţie, conchise Matei. Doar, în sfârşit, doar dacă nu avertizăm Miliţia.

— Şi ce faci cu cadavrul? Îl îngropi în Cişmigiu?

Sculptorul îşi reluă agitat plimbarea.

— Cred că e destul de simplu, se auzi glasul limpede al Melaniei Lupu.

Popa dădu sceptic din cap. Bătrâna continuă liniştită:

— N-avem decât să susţinem că domnul Panaitescu s-a sinucis.

Se întoarseră iute, privind-o cu ochii căscaţi. Melania Lupu zâmbea fermecător. Motanul îşi freca blana moale de picioarele ei.

Matei avu senzaţia că priveşte un tablou. Lipseau doar flăcările din cămin, rafturile lungi cu vase de aramă şi un prunc roz-bombon care trage pisica de coadă.

— Fenomenal! exclamă sculptorul. Ce idee!

Se uita la ea cu o surpriză nemărginită. Bătrâna îşi plecă ochii modestă.

— Nu e nimic extraordinar, domnule Matei. Oricui i-ar fi putut trece prin minte, cu condiţia să se gândească în linişte. Dumneavoastră eraţi prea afectat... Îşi trecu vioaie mâna prin păr: Acum trebuie să ne grăbim.

Grigore Popa îşi înghesui zâmbetul. Privirea ascunsă sub sprâncenele groase îi strălucea.

— Să ne grăbim. Avem, bănuiesc, de jucat o mică comedioară.

— Întâi, propuse Melania Lupu, trebuie să-l transportăm pe domnul Panaitescu în camera dumnealui.

— Las’ că stă destul de bine şi aici, opină sculptorul, căruia îi repugna gândul că ar atinge trupul fără viaţă.

Bătrâna îl mustră dulce:

— Domnule Matei, n-avem voie să facem greşeli. Nimeni nu se sinucide într-un hol comun. Când iei astfel de hotărâri, cred că sunteţi de acord cu mine, simţi nevoia să fii singur. E o chestiune de psihologie elementară.

Grigore Popa desenă nişte spirale în aer:

— He, he! Şcoală înaltă!

Melania Lupu îl privi peste umăr. O privire transparentă.

— Nu trebuie ignorat nici celălalt aspect. Vom putea lesne explica de ce am chemat atât de târziu Miliţia. N-am ştiut, n-am văzut... Dar pentru că orele înaintau, iar dumnealui nu mai părăsea odaia ne-am gândit, nu-i aşa, ca buni vecini, că ar putea să se simtă rău...

Valerica Scurtu îşi aminti că iarna trecută fusese bolnavă de gripă o săptămână şi nimeni nu se gândise să-i aducă un

ceai. Nici măcar nu-i bătuseră în uşă…

Matei izbucni în râs. Prinse în palme umerii bătrânei:

— Hai că-mi placi!

Transportară cadavrul şi-l întinseră pe pat. Se uitau în jur impresionaţi de sărăcia interiorului. O masă şchioapă, două scaune ieftine, divanul cu arcurile stricate, un bec simplu fără abajur care atârna sinistru din mijlocul tavanului. Ibricul de cafea se răcise pe reşou, alături de maşina de scris.

— Aha! bombăni Grigore Popa. Uite cine consuma electricitatea!

Melania Lupu se îndreptă. Gâfâia. Îşi trecu degetele străvezii peste fruntea asudată.

— Încă puţin şi înţepenea. Norocul nostru că s-a îmbrăcat înainte. Surâse: Sinucigaşii sunt cocheţi, ţin la toaleta lor. O prietenă de-a mea s-a aruncat de la etaj. Vă rog să mă credeţi, s-a sculat de la 5 dimineaţa, şi-a frizat părul, şi-a călcat cea mai frumoasă rochie. S-a parfumat chiar…

— Ai prieteni interesanţi, constată Grigore Popa cu un rânjet.

Bătrâna replică senină:

— Am avut într-adevăr noroc, îmi dau seama.

Valerica Scurtu se sprijini epuizată de perete. Părul prins în panglica neagră îi descoperea urechile galbene, cu cercei subţiri de aur. Părea la capătul puterilor.

— Nu s-a terminat?

— Ai puţină răbdare. Melania Lupu scrută îngrijorată faţa golită de sânge: Odihneşte-te, draga mea. O să mă ajute dumnealor. Se uită în jur: Va trebui să confecţionăm o mică scrisoare.

— Aha! înţelese Grigore Popa.

Zâmbea mereu. Sculptorul, mai puţin perspicace, îşi încreţi fruntea:

— Ce scrisoare?

— De adio, fireşte, prin care-şi ia rămas-bun de la soţie.

Grigore Popa îşi adună haina la gât.

— Aiureală! Se strâmbă: Cel mai analfabet grafolog va simţi imediat falsul. Caută altceva, cucoană!

— Dar m-aţi înţeles greşit, făcu bătrâna uşor vexată. Vom bate scrisoarea la maşină. El însuşi obişnuia să-şi rezolve astfel toate lucrările. Zâmbi încurcată: Aţi uitat cât vă enerva ţăcănitul? Când aruncaţi cu papucii în uşă…

Nu mai aşteptă răspunsul şi luă o foaie de hârtie aşezând-o în maşină.

Grigore Popa râse scurt.

— Eşti vesel, domnule! constată sculptorul.

Celălalt îşi strânse buzele. Expresia i se înăsprise.

— Am o impresie ciudată…

— Adică?

— Toate astea par învăţate pe dinafară.

— Premeditare? bâlbâi Matei.

Bătrânul tăcu.

Melania Lupu scoase hârtia din maşină şi citi încă o dată textul.

— „Draga mea Coca. Ideea de a pune capăt unei vieţi care a încetat să-mi aducă vreo bucurie mă preocupă de mult. Priveşte actul meu ca pe o eliberare, pune-l pe seama unei incapacităţi de a trăi, de a mă adapta, de a nu aştepta cu indiferenţă şi plictiseală un mâine, un an care urmează. Nu toţi avem vocaţia de a exista. Eu m-am născut cu această infirmitate. Iartă-mă. Gândul că acum sunt fericit poate constitui pentru tine o mângâiere.“

Grigore Popa îşi drese glasul:

— În general, oamenii îşi pun laţul de gât pentru rezoane mai concrete.

— Aveţi dreptate, dar dacă am fi inventat un motiv, Miliţia s-ar fi grăbit să-l cerceteze.

— Just! conchise Matei.

— Şi-apoi, reluă bătrâna, Panaitescu era un individ ciudat, închis, absent, cam blazat. Un astfel de bărbat ar fi

putut… Îşi înghiţi saliva: Hotărârea lui, sunt convinsă, nu va surprinde prea mult.

Valerica Scurtu îşi lipi mâinile asudate de zid.

— Am impresia că visez…

— Epistola rămâne neiscălită? se interesă sculptorul.

Bătrânica îşi îndreptă cutele capotului apoi reflex părul.

— M-am gândit şi la asta. Se răsuci pe călcâie: Domnule Popa, mi se pare că anul trecut aţi primit o carte poştală de la Panaitescu. Era cu soţia dumnealui pe litoral. Cred că vă ruga să daţi anumite relaţii elevilor care-l caută la telefon…

— Trebuia să-mi închipui că cenzurezi totul, mârâi bătrânul. Nu ştiu dacă o mai am.

— Oh, sunt convinsă că da. Declară candidă: în locul dumneavoastră aş căuta în cutia aceea mică, din lemn de santal.

Omul o privi perplex. Vru să spună ceva, dar renunţă şi o aduse.

— Ah! În sfârşit! exclamă Melania Lupu bătând din palme ca un copil. Eram sigură că nu mă înşel.

Puse cartea poştală pe masă, luă o bucată de hârtie şi încercă să imite semnătura profesorului. După mai multe tentative se declară satisfăcută.

— O să meargă!

Ceilalţi o priveau muţi. Bătrâna duse degetul la frunte:

— Stiloul!

Sculptorul îl scoase grăbit pe al lui şi i-l oferi.

— Domnule Matei, râse îngăduitor Melania Lupu, gândiţi-vă ce şi-ar închipui Miliţia constatând că Panaitescu a folosit stiloul dumneavoastră. Pe al lui îl caut.

Îl găsiră într-unul din buzunare. Bătrâna se aşează din nou în faţa biroului. Cu un calm desăvârşit, fără să-i tremure mâna, reproduse dintr-o singură trăsătură de condei iscălitura lui Panaitescu.

P-ul în special şi parafa complicată erau desăvârşite.

— Fantastic! exclamă sufocat Matei. Asta zic şi eu plastografie!

Melania Lupu îşi îndreptă spatele:

— Nu e mare lucru. Puţină îndemânare. Cartea poştală o s-o rupem. Să nu se poată face comparaţie… Şochează două semnături identice.

Şterse stiloul cu batista, apoi clapele maşinii de scris. Se adresă cu un surâs amabil sculptorului:

— Domnule Matei, vreţi să mă ajutaţi? Trebuie doar să ridicaţi maşina. Aşa! Aşa! Aici pe pat e foarte bine. Puţin mai la stânga… Perfect! Clipi privindu-l drept în ochi: N-avem voie să neglijăm amprentele. Sunt convinsă că mă înţelegeţi…

Valerica Scurtu se apropie cu paşi împleticiţi:

— Asta ce mai e?

Bătrâna lua unul câte unul degetele lui Panaitescu apăsându-le pe diferite clape. Explică binevoitoare:

— Doar şi-a bătut scrisoarea la maşină. Vor căuta amprentele şi le vor găsi. Fiţi atent, domnule Matei! Niciodată nu apeşi la o astfel de maşină pe fixator cu mâna dreaptă! O faci totdeauna cu arătătorul sau inelarul de la stânga. Carul, desigur, tot cu stânga… Ţineţi scama de orientarea literelor!

Grigore Popa clătină din cap edificat:

— Pe lângă asta, Vitto Genovese[{1}] e un copilaş dulce…

Părea interzis. Bătrâna pe care de ani de zile se obişnuise s-o nesocotească, o femeie lipsită de interes, bleagă şi copilăroasă cu pisicile şi brazii ei de Crăciun – tăia cu o săptămână înainte steluţe şi panglici de staniol, bucurându-se ca o fetiţă – cu pantofii ei micuţi şi uzaţi unde-şi punea singură câte un cadou ieftin, cu colecţia de ilustrate înflorate, căpăta acum dimensiuni noi, înspăimântătoare. ÎI uimeau sângele ei rece, adresa cu care intuia şi desăvârşea câte un amănunt lugubru. Îi atribui spontan o biografie aventuroasă: escroacă de talie mondială, complicea şi amanta vreunui mare gangster din ţară ori de aiurea. Îi acorda dintr-o dată însuşiri cu generozitatea tipică marelui reviriment. Surpriza pe care o încercăm faţă de cineva se

cere consumată, fantezia dezlănţuită adăugând substanţial materialului faptic. Actuala carte de vizită a Melaniei Lupu, casnică, văduva unui modest funcţionar în Ministerul de Finanţe – era convins – reprezenta doar un camuflaj, o cacealma formidabilă de care ea însăşi probabil râdea cu hohote, în pătucul de fecioară cu îngeraşi şi bile de bronz.

— Desigur, domnule Matei! o auzi. V-aţi gândit foarte bine. Avem nevoie de un pahar. O picătură de apă e suficient.

Tânărul o servea prompt, grăbit, cu zelul caracteristic al subalternilor faţă de superiorii pe care-i admiră.

Grigore Popa se aşează pe un scaun.

— Din câte îmi dau seama, pregătiţi paharul din care Panaitescu şi-a sorbit fericirea. Cum faceţi rost de cianură?

— M-am gândit şi la asta, replică, zglobie ca un cintezoi, Melania Lupu.

— Al dracului să fiu dacă mă surprinde!

Bătrâna îşi consultă modestă manichiura:

— Ne vom retrage fiecare în odaia noastră cinci minute. În acest răstimp, persoana care, în sfârşit, ne poate împrumuta puţină otravă, o va lăsa pe această masă. Totul se va petrece cât se poate de discret.

Părăsi cu demnitate odaia. Grigore Popa începu să râdă.

— Aici ai zbârcit-o, tanti! observă decepţionat Matei.

Pe masă nu se afla nimic. Valerica Scurtu se lăsă fără puteri pe marginea patului. Atinse trupul lui Panaitescu şi sări în sus urlând.

Melania Lupu o dojeni plină de menajamente:

— Ţi-am spus, draga mea, să te odihneşti. În plus, trebuie să te gândeşti cum vei explica domnilor de la Miliţie faptul că nu te-ai dus azi la serviciu.

Femeia dădu din cap încăpăţânată. Explică totuşi:

— Am o recuperare.

— Perfect.

Valerica se sprijini din nou de perete urmărindu-i cu ochi lucioşi.

— Mai rămâne să rezolvăm chestia cu cianura, aminti înfrigurat sculptorul.

— Ai răbdare, tinere! Pariez că doamna a şi găsit o soluţie.

— Îmi acordaţi multă încredere, surâse Melania Lupu. Într-adevăr, am găsit. Vom colecta puţină salivă de la domnul Panaitescu. Vă asigur că la analiză pe cioburile de sticlă se va descoperi otrava. Paharul i-a căzut din mână şi s-a spart. Nimic mai firesc. Patul e înalt, iar duşumeaua, goală.

Valerica Scurtu se cutremură. Ieşi din cameră gata să leşine.

Bătrâna îşi admira opera.

— Cred că n-am omis nimic. Se întoarse spre ceilalţi: Mi-aş îngădui acum, evident, dacă-mi permiteţi, să-mi exprim câteva păreri.

Grigore Popa clătină din cap fără să comenteze.

— Întâi să trecem în hol. Atmosfera a devenit apăsătoare.

O urmară ca nişte automate. Matei înghiţi în sec:

— Aş bea ceva. Simt că-mi vâjâie creierii!

— Sunt convinsă că tuturor ne-ar face bine o picătură.

Sculptorul aduse o sticlă de rom şi câteva păhărele.

— Eu nu beau! strigă Valerica Scurtu trăgându-şi laţele.

— Idem, tinere! făcu Popa clătinând degetul în aer fără să mişte mâna. Râse sardonic: în general, vreau să-l văd pe ăla care mai bea ceva în casa asta…

Melania Lupu îl privi cu luare aminte. Coborî pleoapele încurcată:

— Îmi pare rău că te-am deranjat, domnule Matei, poate că dumnealor au dreptate. Nu e cel mai potrivit moment.

Sculptorul rămase descumpănit, apoi ridică din umeri:

— Duceţi-vă dracului!

Scoase dopul şi duse sticla la gură. Brusc, se răzgândi. În ochi i se aprinse o lumină veselă.

— Nu vreau să se împartă la trei! Cel puţin nu din cauza mea.

Bătrâna respiră adânc.

— Să stabilim deci ultimele detalii. Îşi privi ceasul agăţat de gât. Este ora 11. Vom susţine că l-am găsit pe Panaitescu… Mă rog, acum circa un sfert de oră. Adică la 10:45. Ne-a intrigat liniştea suspectă.

— N-o să iasă nimic din toată povestea asta, gâfâi Valerica Scurtu. Ţineţi minte ce vă spun! E o nebunie! Puşcăria ne mănâncă!

Matei trase adânc din ţigară. Observă sarcastic:

— Mai ai timp să renunţi. Fă-ţi bagajul şi întinde-o! O măsură dintr-o parte: Sunt convins chiar că nu ţi-ar strica să schimbi aerul.

Femeia îl ţintui cu furie dementă, albă la faţă.

— Peşte ordinar! Ţi-ar…

— Stăpâneşte-te, draga mea, interveni Melania Lupu. Dumnealui glumeşte. Ţinem doar cu toţii la dumneata şi sunt convinsă că te vei descurca foarte bine. Continuă repede, înăbuşind scandalul: Ne vor întreba despre Panaitescu, despre obiceiurile lui, eventuale neînţelegeri cu soţia. Consider că e bine să ne manifestăm, desigur fără ostentaţie, toată amărăciunea faţă de gestul nesăbuit, regretul pentru moartea unui vecin cumsecade. Sunt sigură că acestea sunt de fapt sentimentele noastre adevărate, şi nu văd de ce nu le-am mărturisi.

Popa se hlizi pastişându-i intonaţiile:

— Vom contribui la cheltuielile de înmormântare – bieţii oameni n-aveau de nici unele – şi-i vom comanda o coroană de flori. Văd şi banderola: „Lui Panaitescu de la vecinii orfani şi neconsolaţi“.

— Vai ce idee fermecătoare, domnule Popa! Vă daţi seama ce impresie va face domnilor din Miliţie o coroană?! Căută: Exact! O coroană de garoafe albe cu un medalion de

trandafiri roşii. Cât se poate de rafinat. Abandonă brusc tonul elegiac: Dumnezeule! Cum am putut uita?! Nu i-am aprins nici măcar o lumânare bietului om. Suntem doar buni creştini, domnule Popa, nu-i aşa?

Capitolul IV

NEDUMERIRILE MAIORULUI CRISTESCU

Se auzea liniştea.

„În 5-10 minute, vor fi aici, gândi Doru Matei. Ce chestie! Încă nu-mi vine să cred. Totul a venit prea repede… La cât ar putea fi evaluat un Goya în străinătate?“

„Mi-e frică, gândi Valerica Scurtu. Sunt nişte şnapani! Am să fiu cu ochii în patru. Cred că mai am nişte cofeină în şifonier.“

Motanul se căţără pe genunchii Melaniei Lupu.

„Valerica are nervi slabi, gândi bătrâna. Doru e insolent, domnul Popa, cam morocănos. Va trebui să vorbesc şi pentru ei, să alung orice impresie dezagreabilă. Contează enorm… Fii atentă, draga mea.“

„Nu-mi plac oamenii ăştia, gândi Grigore Popa. Nu mi-au plăcut niciodată, iar acum şi mai puţin. Ultimii pe care i-aş fi luat într-o combinaţie, dar n-am de ales.“

Continua să se audă doar liniştea.

Trecându-şi degetele peste obrazul palid, construit din unghiuri, maiorul Cristescu încercă să şi-i închipuie în viaţa de toate zilele. Îi făceau o impresie curioasă. Mizeriile inerente existenţei în comun, micile meschinării, inevitabilele incidente – zece minute în plus la baie, un anume drept la o fereastră sau la o bucăţică de cămară

violat, curăţenia WC-ului, eternele suspiciuni privind consumul de electricitate – şi încă altele, o mie, declanşând adevărate războaie în care protagoniştii se apără, atacă, se detestă, cu energie inepuizabilă.

Plimbându-şi privirea de la unul la celălalt, maiorul schiţă rubrici provizorii: un pensionar, o doamnă bătrână, o văduvă în vârstă care ştie să zâmbească… Aveau să fie completate ulterior, revizuite, pentru un timp, chiar uitate. Reprezentau însă un start, iar uneori e util să ştii de unde ai plecat.

Pentru Cristescu, prima impresie, impresia proaspătă şi în general nerecomandabilă avea o valoare specială. Credea într-o anume crispare a obrazului ori linie a gurii sau într-o ridicare a bărbiei. Detalii iniţial izbitoare şi pe care obişnuinţa, cunoaşterea mai aprofundată a individului, le estompează. Ştia cât poate corecta un surâs, o voce caldă sau un gest amabil. Cristescu n-avea nimic împotriva lor, le asimila însă cumva aparte, independent de primul diagnostic.

După 20 de ani de meserie, îşi închipuia că poate califica -cel puţin cu aproximaţie – licărul răutăcios din privirea lui Grigore Popa, ca şi linia coborâtă a gurii proeminente, ochii de copil luminând chipul limpede al Melaniei Lupu. Îi atrăseseră atenţia farmecul aproape periculos al sculptorului, obrazul bolnav, răvăşit al Valericăi Scurtu. Cel de alături, Panaitescu, îşi camufla secretul. Expunea o figură rigidă din care viaţa se alungase ştergând orice expresie. Un cadavru elegant şi atât.

Maiorul înregistra abstract zgomotele familiare din odaia profesorului. Glasul domol al locotenentului Azimioară dând dispoziţii aproape în şoaptă, declicul aparatului fotografic, paşii care-l purtau dintr-o parte într-alta a odăii. Se luau amprente, se lucra delicat cu penseta şi pensula muiată în praf de cărbune, se căutau urme şi un „nu se ştie ce“ de obicei amănunt ciudat, uneori revelator, alteori parazitar, totdeauna plin de întrebări.

Arătă cu ţigara spre scrinul greoi. Pata de pe zid se întunecase, marginile deveniseră cafenii.

— S-a spart ţeava de la apa caldă, explică Melania Lupu, strângându-şi jacheta. De aceea e aşa de frig.

— Mă întrebam, chiar, tăcu absent maiorul. E neplăcut iarna…

— Trebuie să telefonăm la IAL. Nenorocirea ne-a făcut să uităm de toate.

— Da, sigur… Evident! Doamna Panaitescu a fost anunţată?

Valerica Scurtu deschise gura:

— Când era s-o facem? Abia…

— Unde s-o anunţi? Popa ridică din umeri: E la Praga. Cine-i ştie adresa?

— A plecat într-o excursie, preciză Melania Lupu.

Sculptorul vru să spună ceva, dar se răzgândi. Maiorul îl privi câteva clipe apoi se ridică.

— Aş dori să discut cu fiecare din dumneavoastră.

— Adică separat, sublinie cu o nuanţă particulară Grigore Popa.

— Bineînţeles… Aveţi ceva împotrivă să fiţi primul?

Bătrânul puse mâna pe clanţă. Observă încet fără să se uite la nimeni:

— Curios! Sunt foarte mulţi ani de când nimeni nu m-a întrebat dacă am ceva împotrivă.

Era un interior specific de burlac bătrân, cu fotografii cazone şi miros persistent de tutun, cu mobile vechi, moderne acum 50-60 de ani, purtând urmele peregrinărilor din garnizoană în garnizoană. Perdeluţele de la vitrina dulapului înalt erau date la o parte. Se vedeau înăuntru două ceşti de porţelan, un borcănel albastru de faianţă – „iaurt Mioriţa“ – umplut cu nasturi desperecheaţi, tuburi de zaharină, bani mărunţi adunaţi într-o farfurioară. Pe gheridonul cu placă de marmură şi aplicaţii de bronz se aflau o Biblie legată în piele şi discursurile lui Cicero.

Popa îl invită să ia loc în balansoarul din mijlocul odăii. Cristescu refuză. Se apropie de fotografia agăţată deasupra biroului.

— Am fost ofiţer de carieră, explică bătrânul. Colonel…

— Da, da… Îngână maiorul apropiindu-se de fereastră. Locuiţi de mult aici?

— Din ’50. Sunt cel mai vechi locatar. Ceilalţi au venit mai târziu. Ultimul s-a mutat tânărul.

Cristescu ridică uşor perdeaua. Blocul de peste drum semăna cu un vapor. Câte două rânduri de ferestre erau înfipte în muchia circulară. Nevastă-sa visase totdeauna o cameră cu pereţi rotunjiţi. „În formă de O. Poţi aranja mobila ca lumea, şi nu pierzi spaţiu…“

Un moşneag traversa strada. Ţinea de mână o fetiţă care muşca dintr-un măr. Mărul şi obrajii aveau aceeaşi culoare.

— Şi Panaitescu?

Se aşezase pe un scaun desfundat, arcurile îl deranjau, dar îi era jenă să se mute. Bătrânii sunt susceptibili şi „n-au bani niciodată“… Strâng pentru boli lungi şi costisitoare, calculează sume umflate destinate medicului, surorii, în fine, „cineva care să-ţi aducă un pahar cu apă“ şi se sting de regulă în câteva zile.

Grigore Popa îşi micşoră privirea.

— Cred că s-a mutat la noi prin ’54. ’54 sau ’55. Scoase o agendă şi o răsfoi: Exact: 28 martie 1955. Nevastă-sa a venit ceva mai târziu. Consultă din nou agenda: 14 aprilie.

— De ce?

— Habar n-am. Panaitescu n-a fost un comunicativ, iar eu – râse scurt – nu sunt din cale afară de curios. Când trăieşti ca noi, e de ajuns că te suporţi.

Mărunt, boţit la faţă, ceva mai înalt decât un băieţel, semăna cu o maimuţă cocoţată pe un balansoar.

Maiorul căută din ochi scrumiera.

— Mulţumesc… E aici. Aşadar, sunt foarte mulţi ani de când locuiţi în comun. Cum de nu aţi găsit până acum nici o soluţie?

— Hm! Nici n-am căutat-o. Chestiunea m-ar fi interesat cu 15 – chiar 10 – ani în urmă, dar pe atunci problema caselor era insolubilă. Azi sunt prea bătrân. M-am obişnuit, şi pe urmă îmi revine destul de ieftin.

— Şi ceilalţi?

— Ceilalţi! Melania Lupu, presupun, gândeşte ca şi mine. Motanul, o prăjitură şi televizorul îi ajung. N-are copii, la ce să-şi mai caute o altă casă? Valerica Scurtu aşteaptă să se mărite. Aşteaptă cam de multişor… Poate speră că nenorocitul o să aibă apartament, poate strânge bani… Nu poţi să ştii. Sculptorul are gărgăuni. La vârsta lui, capul ţi-e la altele. Femei, petreceri… Iar Panaiteştii, aţi văzut şi dumneavoastră! Nu i-a interesat şi nu i-ar fi interesat niciodată o gospodărie. Un pat şi un acoperiş le-au fost suficiente. Există oameni din ăştia… Iubesc strada, forfota, locurile publice. Pereţii îi apasă. Mă rog, aşa cred… Au fost amândoi nişte originali.

— Originali, repetă Cristescu scuturând ţigara, probabil vă gândiţi şi la alte aspecte?

Grigore Popa îşi ascunse pumnii la subsuori încetând balansul.

— Îngrozitor de frig… N-am întâlnit încă un cuplu care să le semene. Ea e dactilografă. N-a vrut să se angajeze niciodată. Lucrează acasă pentru diverşi particulari, de dimineaţă până seara, uneori, dar ideea de a-şi lua un serviciu o înspăimântă. Panaitescu avea licenţa în matematică şi trăia din meditaţii. Mi-a spus odată că n-a pus mâna în viaţa lui pe un catalog. Munceau 10-12 ore pe zi. Seara se puneau la patru ace şi plecau în târg.

— Unde?

Bătrânul ridică din umeri:

— Spectacole, vizite, restaurante, cine i-a întrebat?! Mâncau în oraş. Râse din gât: Ăştia n-au deranjat pe nimeni la bucătărie. Stă praful de un deget pe maşina lor de gătit.

Cristescu dădu drumul unui inel de fum. Urmări lung cum se destramă.

— E ceva ciudat…

— Totul e ciudat, declară sibilic Popa.

Ţinea ochii în pământ şi clătina rar din cap:

— Uneori nu mai înţeleg nimic.

Maiorul îl privi atent.

— Vă referiţi la ceva anume?

— Nu… Vorbesc în general.

— Apropo de soţii Panaitescu. Raportat la modul lor de existenţă, sinuciderea, actul în sine mi se pare nefiresc. Mai corect spus, inexplicabil.

Grigore Popa ridică sprâncenele groase descoperindu-şi ochii vârâţi în fundul capului. Avea pleoape cafenii.

— De ce?

— Oamenii aceştia iubeau viaţa. Într-o manieră cam excentrică, de acord, dar o iubeau intens, o înghiţeau prin toţi porii. Nu-i uşor să ieşi în fiecare seară, mai ales la o anumită vârstă, să consumi restaurante, vizite şi spectacole după ce-ai muncit 12 ore pe zi şi ai bătut Bucureştiul în lung şi-n lat. Şi, dacă v-am înţeles bine, toate eforturile lor tindeau spre asigurarea cotidiană a acestor patru-cinci ore de divertisment. Reprezenta ţelul major căruia îi sacrificau tot: confortul imediat, opinia celorlalţi în ultimă analiză. Pentru aşa ceva trebuie să fii dotat cu o energie, cu o vitalitate ieşite din comun. În sensul ăsta, Panaitescu era ultimul individ care ar fi luat hotărârea să se sinucidă.

„Chestia asta n-a prevăzut-o Melania! Îl privi ţintă: O să înghită greu cacealmaua. Dacă o s-o înghită…“

— Şi totuşi a luat-o. Cine se poate lăuda că-şi înţelege semenii? Îl înecă un acces de tuse şi se repezi la dulap. Scoase un flacon cu un lichid incolor. Deşurubă dopul, păru să ezite câteva secunde, apoi îl puse la loc. Continua să tuşească. Din cauza efortului, faţa i se congestionase, devenise aproape vânătă.

Maiorul încreţi fruntea:

— De ce nu luaţi medicamentul?

Grigore Popa dădu din mână:

— Nu e bine… Am mai luat astăzi de două ori. Ştiţi, inima. Trebuie să fiu atent…

— Aveţi dreptate. Glasul lui Cristescu era limpede, lipsit de orice nuanţă: Trebuie să fiţi atent. Foarte atent…

Se întâlni în hol cu Azimioară. Locotenentul admira scrinul, mângâind cu buricul degetelor florile sculptate în lemn.

— O piesă admirabilă, şopti. Deştepţii ăştia şi-au bătut joc de el.

— Ceva nou? întrebă Cristescu.

— Deocamdată nimic. Sinucidere clasică.

Întoarse capul. Uşa de la odaia Valericăi Scurtu era întredeschisă. Maiorul ar fi pariat pe orice că femeia supraveghează holul. Privirea îi alunecă spre camera sculptorului. Clanţa se mişca abia simţit. Un ochi negru cercetă încăperea, apoi dispăru.

Cristescu râse încetişor.

Capitolul V

TATONĂRI

— Poate că doriţi să luaţi masa, spuse maiorul privindu-şi ceasul. Nu vreau să vă deranjez.

Valerica Scurtu îşi ridică părul de pe frunte.

— Nu, nici gând… M-am obişnuit să mănânc mai târziu. Abia la 4 ies de la serviciu.

Îşi făcea treaba prin casă, îndreptând inutil câte un obiect. Avea mâini lungi şi slabe, ca de păianjen. Părea nervoasă. Gura nemulţumită se mişca şi atunci când nu spunea nimic.

„O femeie care ţipă uşor, îşi zise Cristescu privindu-i faţa pământie. Ţipă şi plânge.“

Interiorul i se păru searbăd, caracteristic de fată bătrână: curăţenia – devenită manie, excluzând orice alte preocupări – supraaglomerare de bibelouri mici şi ieftine, kilometri de broderie apretată. Sub masa televizorului se aflau colecţia revistei *Magazin* şi-o grămadă de cărţulii pline de învăţăminte: „Mâine avem oaspeţi“, „Îngrijirea tenului“, „Cum să ne pieptănăm singure“, „Ştiţi să vă croiţi o rochie?“.

Judecând după capotul şleampăt, cu o garnitură oribilă de ciucuri şi cerculeţe, maiorul îşi zise că autoarea nu izbutise grozav în intenţiile ei.

— Sunteţi în concediu?

— Nu. Am o recuperare. Mă gândeam să deretic ca lumea.

Cristescu privi uimit în jur:

— Ce să mai dereticaţi?

Femeia îşi strânse buzele. Răspunse didactic:

— Curăţenia nu se face. Se întreţine! Azvârli bărbia spre uşă: Unul nu pune mâna! Bătrâna ştie de zaharicale şi parizerul motanului. Atât! Când e să dea cu mătura o doare subit degetul ori se vâră în pat cu o carte. E, chipurile, indispusă. Panaitеasca… Făcu un gest de lehamite: Eu vă spun sincer, mă mir de ce o ţinea bărbatu-său! Enumeră repede pe degete: Nu tu gătit, nu tu spălat, nu tu o mâncare ca lumea, o murătură, o dulceaţă, nu tu un ciorap cârpit. Alimentara, Nufărul şi Expresul din colţ!

Maiorul îşi ascunse zâmbetul. Recunoştea în tonul Valericăi Scurtu indignarea virulentă a fetelor bătrâne faţă de păcatele unei femei căsătorite. Nimeni nu le condamnă mai aspru, iar subtextul e străveziu: „Astea au noroc! Ce folos că eu…“

Observă plat:

— E neplăcut să locuieşti în comun. Din orice fleac se poate isca un incident. În locul dumneavoastră aş căuta un schimb, sau, în sfârşit, altă variantă…

— O să încerc mai încolo, spre primăvară, răspunse femeia în doi peri. Acum am altele pe cap!

Cristescu întrebă brusc:

— De ce credeţi că s-a sinucis Panaitescu?

Peste ochii Valericăi Scurtu trecu o umbră ciudată. Se apropie de geam vorbind cu spatele:

— S-o fi săturat de viaţa asta bezmetică. Parcă poţi să ştii? Erau oameni ascunşi. Odată, de un Crăciun, i-am chemat la o felie de cozonac. Abia mă mutasem, credeam că aşa se cuvine între vecini. Au zis că n-au timp. Eu, una, ştiu că nu le-am mai bătut la uşă. Dacă nu era bătrâna, putea să zacă mult şi bine!

— Aţi remarcat ceva deosebit în comportarea lui? Mă refer la ultimele zile.

Valerica Scurtu ridică ochii. Privirea-i strălucea.

— Nu, n-am remarcat.

„A simţit ceva! Trebuie să-mi păstrez calmul. Doamne, Dumnezeule! Trebuie. Altminteri…“

— Credeam că poate întâmplător…

Femeia scutură capul. Lovi cu piciorul în parchet:

— Nu mă interesează! Nici el, nici ceilalţi. Nimeni! Auziţi? Din partea mea poate să…

Îşi muşcă buzele şi izbucni în plâns.

Cristescu o privi surprins şi se ridică.

Doru Matei îl aştepta cu uşa deschisă. Zâmbea superior ca omul care a trecut prin situaţii asemănătoare, iar acum asistă la confirmarea unor pronosticuri. Făcu un semn spre odaia Valericăi Scurtu:

— I-a ars finala! De când tot aşteaptă un mascul, s-a sonat complet!

— N-aş fi zis că pereţii sunt atât de subţiri, observă maiorul zâmbind.

— Foiţă de ţigară! Nu vă uitaţi că e casă veche. Dar luaţi loc, vă rog!

Îi împinse un taburet mic de lemn cu trei picioare. Într-un colţ, erau înghesuiţi mai mulţi saci de ghips. Siluete ciudate, obiecte sferoide şi ovoidale, din care răsărea pe neaşteptate câte un ciot lung şi contorsionat, stăteau pe nişte postamente rudimentare. Divanul, foarte scund, se afla sub fereastră. Afişe de la expoziţiile sculptorului incendiau pereţii în tonuri violente de roşu, verde intens, negru şi portocaliu.

Cristescu se opri în faţa obiectelor.

— Ce reprezintă?

— Fiecare în parte, nimic. Urmează să fie asamblate.

— Aha! făcu maiorul, ca şi cum ar fi încercat brusc o revelaţie. Privi în jur şi se interesă profan: Şi modelul?

Matei avu o schimă de repulsie:

— Model! Cine mai lucrează azi după model?! Poate pe la cămine culturale. Atinse unul din obiecte: Lucrarea se va numi *Gânduri.* Nu vi se pare sugestiv?

Cristescu se întrebă vag dacă sculptorul nu-şi bate joc de el.

— Extrem de sugestiv…

Celălalt se ambalase:

— Găselniţa mi se pare uriaşă. Gânduri! Ce poate fi mai imponderabil, mai inform, mai de coşmar, rotund, convex sau rectiliniu? Gândul! Aţi reflectat vreodată ce formă poate lua gândul?

— Nu, mărturisi maiorul. Lucrarea v-a fost comandată?

Matei îşi strâmbă gura dispreţuitor:

— Pe dracu’!

Din cauza scaunului scund, genunchii îi ajungeau aproape de piept. Se uită lung la sculptor încercând să-i descifreze ochii luminoşi, cu scăpărări de râs. Acesta îşi aprinse o ţigară şi aruncă neglijent chibritul.

— Puteţi să-i daţi drumul. Apropo de Panaitescu, nevastă-sa şi etc.

— Ce-i cu nevastă-sa? ridică sprâncenele Cristescu.

— În chestii din astea te gândeşti totdeauna la o femeie. Acum însă nu-i cazul. Individa e ştearsă, genul care după 25 de ani încetează să prezinte interes.

— Ca să vezi! Mi-a fost descrisă cu totul altfel. O femeie elegantă, mondenă, amatoare de divertismente.

Matei începu să râdă. Se trânti pe pat.

— Recunosc – desigur îndulcit – stilul Valericăi. N-o luaţi în seamă, domnule maior. Are reprezentări ciudate despre oameni. Îi vede cu picioarele în sus şi capul în jos, fără degete sau cu un singur ochi. Fatal! E trist un pat rece. Aş pastişa: Culcatul solo naşte monştri. Cândva, tanti Melania…

— Doamna Lupu?

— Îhî! A încercat un act de caritate. A pescuit un fraier şi l-a adus la vedere. L-a vrăjit că fata are zestre, că e gospodină, că face raţă pe varză şi gogoşari premiaţi la nu ştiu ce concurs, în fine partitura completă.

— Şi?

— Când a dat cu ochii de ipochimenă, nenorocitul a prins o expresie sfâşietoare. Şi-a adus aminte că a uitat reşoul în priză – era un spontan – şi a luat-o la goană! Acum înţelegeţi, sper, de ce Valerica n-o înghite pe Panaitеasca. Pe aia n-a premiat-o nimeni pentru gogoşari, în schimb avea un bărbat.

— Am discutat şi cu domnul Popa, începu maiorul.

Sculptorul îşi vârî adânc mâinile în buzunare.

— Şi ce v-a spus?

— S-a exprimat cam în aceiaşi termeni despre doamna Panaitescu.

— Fireşte! Ăştia doi, Valerica şi Popa, sunt nişte cârtiţe. Oameni care nu ştiu să se bucure de viaţă şi le stă în gât când altul se înfruptă cu polonicul. Le părea pur şi simplu rău când vedeau că Panaiteştii se amuză colosal, că se simt bine împreună, că n-au nevoie de nimeni. Nu erau frumoşi, nu erau bogaţi, nici măcar prea tineri, dar se înţelegeau şi se bucurau pentru că azi e luni sau marţi sau duminică. Asta le ajungea ca să se bucure! Căutau în orice un prilej de fericire şi plecau la cârciumă să sărbătorească cel mai absurd eveniment: că a nins sau că ea inaugura o pălărie nouă. Găseau un pretext de a fi în al şaptelea cer. Nu vi se pare formidabil?

Cristescu îl scrută curios. Tânărul vorbea plin de căldură iar în obrajii palizi, osoşi, năvălise un val de sânge.

— Neobişnuit, în orice caz…

— Comentam într-o zi cu contabilul…

— Care contabil?

— Vâlcu! E şi el vecin cu noi. Un tip foarte nostim… Îi plac, şpriţul şi femeia vopsită. Are o colecţie întreagă: roşii, galbene şi, mai cu seamă, indigo. Când îl cauţi, e la dame!

— La ce oră se întoarce?

— De obicei, pe la al treilea cântat al cocoşilor! Acu-i în concediu.

— A plecat de mult?

— Azi-dimineaţă, înainte de… Ce mai! Are fler flăcăul… Discutam într-o zi: Panaiteştii au fost singurii care nu obiectau să dea doi lei în plus la apă sau lumină, au acceptat fără să cârtească tirania Valericăi şi a lui Popa. Habar n-aveţi cine sunt ăştia! O viperă şi un şacal bătrân!

Din odaia alăturată bubui glasul bătrânului:

— Măgarule! Ce impertinenţă!!

— Poftim! Vă place!? Ascultă pe la uşi, îţi numără dumicaţii, se uită pe gaura cheii, cronometrează minutele cât stai în baie, se ţine de intrigi. Adaugă în şoaptă: Moşul are o listă cu duşmanii eşalonaţi pe ani şi epoci: antebelică, interbelică şi postbelică.

— Cum aşa? râse maiorul.

— A luat-o din fragedă pruncie! Îl ţine minte pe unul care i-a umflat biberonul în leagăn, sau pe altul care i-a băgat praf de scărpinat pe ceafă în liceu. Nu glumesc! Îi trece în catastif şi consultă zilnic decesele din *România liberă.* De groază! Rugaţi-l din curiozitate să vă arate carneţelul. O să vă placă!

— Îl vedeţi capabil de crimă?

Doru Matei se crispă. Îl privi în ochi.

„Cine dracu’ m-a pus să-l spurc?”

— A, nu… Asta, desigur, nu. Încercă sa râdă: Ar fi o aberaţie.

— Până acum mi-aţi explicat altceva.

— M-aţi înţeles greşit. Sculptorul se redresă: Moşul e un reformat din toate punctele de vedere. Că-i pestriţ la maţe, sunt de acord, dar de aici şi până la… nu, hotărât e absurd!

— Şi ceilalţi?

— Cine? Valerica? Hohoti strident: Ţipă când vede o gânganie. Mai nou, face cură de chefir. Aţi văzut gangster să consume chefir?!

— N-am văzut. Despre Melania Lupu ce părere aveţi?

— Se dă în vânt după jeleuri, rade cam la jumate’ de kil pe zi, filme cu cowboy şi motanul Mirciulică! Aşa-i cheamă. În fiecare seară, îi citeşte din Andersen şi Fraţii Grimm. Duminica povesteşte Scufiţa Roşie. O aud bombănind până noaptea târziu. Conchise bătând cu degetul în tâmple: Soni…

Cristescu îşi privi mâinile înguste apoi ochii i se opriră la vârful pantofilor.

— Sunteţi convins că Panaitescu s-a sinucis?

— Bine, dar… Sculptorul apucă strâns de spătarul unui scaun: Orice altă ipoteză mi se pare de neconceput, absurdă!

Maiorul îl măsură calm:

— Nu chiar atât de absurdă. Amintiţi-vă ce mi-aţi relatat despre vitalitatea lui, despre formidabilul său apetit de viaţă, în ultimă analiză, despre natura sa fericită. Un jouisseur – căci asta era Panaitescu – nu-şi ia niciodată zilele. Mai ales pentru un motiv atât de nebulos. Incapacitate de adaptare, spleen etc.

„Am încurcat-o! Clar! Tipul s-a prins. Fi-ţi-ar ideile ale dracului, coană Melanio!“

Ridică din umeri:

— De ce nu? În fond, era un neadaptat. Chiar acest mod de existenţă dezorganizat, acest nonconformism reprezintă simptome certe.

Cristescu îşi plimbă liniştit ochii de-a lungul pereţilor. Spuse încet:

— Şi dumneavoastră sunteţi un nonconformist. Nu vă văd însă punându-vă juvăţul de gât. Iar ceea ce-mi prezentaţi drept probe de neadaptare nu mă convinge. Confundaţi această, hai să-i zicem, infirmitate cu un modus vivendi extrem de original, excentric. Soţii Panaitescu aveau o tendinţă uşor anarhică de a vedea lucrurile. Au rămas ca şi alţii la superstiţia liber profesionismului. „N-am condică, n-

am şef, îmi iau concediu când vreau…” Oftă: Toate astea nu par deloc motive de sinucidere.

— Absurd! repetă Matei. Contestaţi însăşi evidenţa!

— Evidenţa, surâse Cristescu, sau poate numai aparenţele.

Azimioară îl aştepta pe un scaun în faţa scrinului.

— Aţi isprăvit? se interesă maiorul.

— Da. În câteva minute soseşte ambulanţa să ridice cadavrul. Materialele sunt deja la laborator.

— Perfect! Îşi privi ceasul: în maximum 20 de minute termin şi eu. Ce-a zis medicul legist?

Locotenentul ridică din umeri:

— Cianură. Autopsia va fi o simplă formalitate.

Maiorul privi în gol apoi se îndepărtă cu umerii încovoiaţi. Bătu în uşa Melaniei Lupu.

Popa tresări. În prag apăruse Doru Matei. Se apropie vorbind în şoaptă:

— Nu-mi place! Bătrânul opri balansoarul şi întinse gâtul.

— Ce nu-ţi place?

— Caraliul ăla gras nu se desprinde de scrin. Îl măsoară, îl pipăie… Poate apasă o dată bine…

Grigore Popa se chirci. Îşi scoase mâinile de sub broboada groasă. Erau noduroase, cu degete crispate ca nişte rădăcini, prea mari pentru trupul firav.

— Dar să mănânci borş pe socoteala mea ţi-a plăcut? Eşti prost, băiete! Şi ticălos pe deasupra!

— Ascultă!

— I-ai băgat în cap că i-am dorit moartea lui Panaitescu sau că aş fi putut să-l ucid şi-acum nu mai scăpăm de el! Oftă. Nu ştiu cum o să se termine povestea asta…

Sculptorul simţi un fior pe şira spinării. Încleştă dinţii:

„Fără panică. Ar fi cea mai mare greşeală.“

Râse nervos:

— Dimpotrivă, papa! Înjurându-ne reciproc va conchide că-n orice caz nu e o treabă colectivă… L-am aiurit, ascultă-mă pe mine!

Din prag îi trimise o bezea graţioasă şi ieşi.

Grigore Popa se vârî mai adânc în broboadă.

„Ce ştie prostul ăsta…“

Închise ochii. Imagini rupte, sparte, izbucneau din întunericul amintirii. Legau un caleidoscop fără noimă. Apoi ceva transparent, diafan, ca un surâs abia schiţat se strecură sub pleoapele bătrânului. O apariţie feerică. Adieri de vânt îi drapează trupul ca în sculpturile lui Michel… Inima i se opreşte. Femeia ţine în mână un stilet lung cu lama încovoiată. Îl ascunde, ca şi zâmbetul, în spatele evantaiului.

— Ce vrea? şopti înăbuşit Valerica Scurtu. De când a venit nu se dezlipeşte de scrin. Îmi vine să…

Melania Lupu duse degetul la gură:

— St, draga mea! Ar putea să ne audă. Nici mie nu-mi place…

Apăsă pe comutator. Bucătăria se umplu de o lumină tulbure. Valerica Scurtu îşi înfipse unghiile în părul cleios.

— Scoate-l de-acolo! Nu mai suport!

Bătrâna se cocoţă pe un scaun şi apucă o oală uriaşă cu capac. O trânti cu toată puterea de ciment. Zgomotul asurzitor se prelungi câteva secunde.

În prag apăru Azimioară înspăimântat.

— Ce se întâmplă?

— Oh, iertaţi-mă, se scuză bătrâna, confuză, cu un zâmbet vinovat, mi-a scăpat din mână. Sunt atât de neîndemânatică…

Melania Lupu stinse lumina din bucătărie şi intră în hol cu o farfurie de minciunele. Motanul i se încurca printre picioare.

Cristescu zâmbi.

— Tocmai mă întrebam…

— Vai, pe mine mă aşteptaţi? De ce nu mi-aţi spus? Îmi pare extrem de rău.

Bătrâna înaintă cu paşi precipitaţi. Remarcă privirea lui Azimioară şi-i întinse farfuria.

— Vă rog să serviţi. Sunt proaspete.

Locotenentul refuză încurcat. Pretextă ceva în legătură cu silueta. În fond, nu suporta prăjiturile preparate pe bază de untdelemn: gogoşi, minciunele, checurile economice cu parfum de floarea-soarelui… Nevastă-sa gătea ca la carte, reţete sofisticate cu migdale şi alune trase în ciocolată, cu glazuri sticloase şi şerbeturi fine, în culori pastelate, tarte gingaşe, zimţuite, în care căpşunile sau boabele de struguri se strecurau ca într-un paneraş elegant. Detesta falsurile şi băga câte 20 de gălbenuşuri într-un kilogram de cozonac, papanaşii se înecau în unt, cantitatea de frişcă depăşea de două ori felia de tort.

— Nici dumneavoastră, domnule maior? Stai, Mirciulică!

Motanul i se căţăra pe poale, încercând să ajungă la farfurie.

Melania Lupu îi aruncă o prăjitură pe care pisica o prinse în aer.

Intrară în odaie. Bătrâna puse o pernă pe jilţul vechi cu paiul găurit, şi-l pofti să şadă.

Maiorul luă la întâmplare un album îmbrăcat în catifea verde – „vert bouteille“ ar fi zis Melania Lupu – şi deschise absent prima pagină.

— Când mi-am luat bacalaureatul, şopti femeia roşind. De fapt, a coincis cu logodna.

— Poftiţi?! A, da…

Era o fotografie sepia, făcută în gustul epocii, cu aproape jumătate de veac în urmă. O faţă cuminte, cu frunte înaltă, înconjurată de bucle castanii. Doi zulufi îi scăpau pe lângă urechi. Izbea aerul de curăţenie, ceva candid, nealterat, pe care bucata de carton reuşea s-o comunice. Ochii larg deschişi priveau cu încredere. Un optimism romantic.

Rochia neagră, bine închisă la gât, avea mâneci bogate de dantelă, ce se strâmtau la coate.

Cristescu puse albumul pe masă.

— Aţi fost prietenă cu familia Panaitescu?

— Prietenă? Melania Lupu zâmbi stânjenită: N-aş putea spune asta… În orice caz, buni vecini. Nu uitaţi că sunt mult mai tineri. La vârsta mea nu mai interesez pe nimeni.

— Condiţiile în care trăiţi favorizau totuşi o apropiere.

Bătrâna clătină capul. Se juca, distrată, cu ceasornicul care-i atârna la gât.

— Se vede că nu locuiţi în comun. Fiecare am depus eforturi să ne vedem… Nu, nu ăsta-i cuvântul! Nu să ne vedem cât mai rar, ci să ne incomodăm cât mai puţin. De pildă, eu gătesc între 9 şi 11 dimineaţa. Ştiu că bucătăria e goală. Domnul Vâlcu face primul baie. La 7:30 trebuie să fie la birou. Urma domnul Panaitescu, care începea lecţiile după 8 şi aşa mai departe. Ne-am aranjat în funcţie de program. Soţii Panaitescu îl aveau pe al lor unde nu putea pătrunde nimeni.

— Vă referiţi, desigur, la o rezervă pe care au impus-o.

— Într-un fel. Bătrâna îşi aţinti privirea limpede în tavan: Sunt singură de foarte mulţi ani. Soţul meu a murit în 1955, iar copii n-am avut. Vreau să spun că aş fi fost dispusă pentru relaţii mai calde. Nu s-au lăsat însă contactaţi. Fireşte, la modul discret. Ea e foarte amabilă, are un farmec personal, te simţi extrem de bine în prezenţa ei. Totuşi…

— Totuşi?

— Nu îndrăzneşti să-i baţi în uşă. Ai sentimentul că oricând o deranjezi, dar e destul de politicoasă ca să nu ţi-o spună. Am să vă explic mai clar. De când îi cunosc, n-au cerut vreodată nimic vreunuia din noi. Ştiţi cum e între vecini! Un praf de vanilie, un pahar de ulei, un pumn de orez sau zece lei împrumut. Se întâmplă să-ţi lipsească. Comportarea i-a ţinut la distanţă pe toţi.

— Chiar pe toţi?

— Dacă vreţi, singura excepţie ar fi domnul Vâlcu. Sunt abonaţi împreună la *Paris Match.* Dumnealui era dispus să le împrumute oricum revista, dar soţii Panaitescu n-au acceptat. Au ţinut cu tot dinadinsul să suporte o jumătate din preţul abonamentului.

— Sculptorul mi-a spus că a plecat azi-dimineaţă.

— Exact. Va regreta totdeauna, sunt sigură, că nu şi-a luat rămas-bun de la domnul Panaitescu, decât superficial. Dar cine putea şti…

— Unde îşi petrece concediul?

— La Iaşi, la sora dumnealui. O femeie extrem de distinsă… În viaţa mea n-am văzut o caligrafie mai delicată. Se îmbujoră: Literele par nişte ghiocei… A fost o singură dată în Bucureşti. Am petrecut admirabil. Tricotam împreună după-amieze întregi. Ceasuri cu adevărat fermecătoare… Din nefericire, vecinii mei n-au fost suficient de amabili cu ea. Surâse: nici cu mine…

— În consecinţă, aţi renunţat la orice tentativă de apropiere?

Formula întrebările sec, convenţional. Definise în sfârşit sentimentul pe care-l încerca de când intrase în această locuinţă. Oamenii păreau ascunşi în spatele unei baricade. Amabilitatea – o amabilitate convenţională – le poleia subţire manevrele. Pentru prima oară, avea certitudinea că discuţiile nu duc nicăieri, că trebuie abordat un alt gen de anchetă. Un gând tulbure îi aduse pe buze cuvântul „complot” şi Cristescu tresări, privi uimit în jur ca şi cum impresia ar fi răsărit de acolo, din odaia bătrânei, ar fi generat-o un obiect, o mobilă sau altceva.

Melania Lupu continua să zâmbească. Vorbea frumos, o voce care-şi păstrase tinereţea, ţinea mâinile delicate în cutele capotului.

— …inutil, bineînţeles. Nici eu nu sunt de acord, mi-e greu să-i înţeleg pe oamenii care se bagă cu forţa în viaţa lor, povestesc, nu-i aşa, amănunte penibile, cu o lipsă de pudoare jenantă. Cu familia Panaitescu însă se petrecea

altceva. Trebuie să recunoaşteţi, domnule maior, fenomenul e puţin comun. Locuim de atâţia ani împreună, dar n-aş putea spune cum arată exact o singură zi din viaţa lor. Fleacuri lipsite de importanţă, mărturisite în bucătărie când aştepţi să nu dea laptele în foc: „Aş merge la Brăila, la mama, de sărbători“, sau „atât costa în ’47, când ne-am căsătorit“, „uite, vinul ăsta îl am de la soacră-mea, care are 81 de ani, stă cu sora lui bărbatu-meu“ etc. Când le auzi nu le dai importanţă, dar când nu le auzi deloc, sfârşeşti prin a deveni circumspect.

— Nu cumva această atitudine urmărea să ascundă anumite chestiuni?

Bătrâna făcu ochii mari şi maiorul completă:

— Ceva ascuns în trecutul soţilor Panaitescu. Mă gândesc la o discreţie impusă de împrejurări speciale.

Femeia începu să se joace cu ciucurii de la fotoliu. Se aplecase şi printre bucle i se vedea pielea capului foarte roz.

„Cât e de departe de realitate, draga mea… Numai tu eşti în stare să-ţi dai seama… Mistere în viaţa Panaiteştilor! Nişte oameni drăguţi, inofensivi. Doreau doar să fie lăsaţi în pace. Dar important e ca el să creadă altfel… Şi pentru ca să creadă altfel…“

Spuse într-un târziu:

— Nu cred.

— De ce?

— Pentru că de obicei tocmai o astfel de stratagemă ar atrage atenţia. E ca şi cum te-ai afla pe stradă şi dintr-o dată începi să alergi, să priveşti în urmă, să-ţi cauţi umbra.

— Înţeleg, şopti maiorul.

— Fireşte, râse Melania Lupu, când vrei să te ascunzi nu trebuie să ai aerul că o faci. Soţii Panaitescu erau discreţi pentru că pur şi simplu aşa aveau chef să fie. Aşa fuseseră clădiţi.

— Observ că discutaţi tot timpul despre „ei“ ca şi cum nu vi-i puteţi imagina despărţiţi.

Bătrâna rămase o clipă cu mâna în aer.

— Aveţi dreptate. Nu m-am gândit niciodată la asta… Erau într-adevăr nedespărţiţi. În mod curios nedespărţiţi, pentru că el lipsea aproape toată ziua. Dar când îi vedeai împreună, simţeai că pentru fiecare celălalt e singura fiinţă care contează. Mai mult decât dragoste…

Obrajii doamnei Lupu se împurpuraseră, părea extrem de tânără.

— Tocmai în acest context, sinuciderea lui Panaitescu rămâne fără explicaţie…

— Fără explicaţie? Melania Lupu îl privi cu ochi limpezi, de cristal. De ce?

Maiorul se simţi brusc obosit. Motanul se căţărase pe pervaz privind amiaza înaltă, străpunsă de un soare îngheţat. Silueta neagră se detaşa precis, semăna cu opturile cu mustăţi şi coadă bârligată din abecedarele vechi.

— Oricum, dezertarea lui Panaitescu reprezintă un act criminal, faţă de nevastă-sa, bineînţeles. Adăugă moale: Şi dacă ceea ce mi-aţi relatat corespunde realităţii…

— Credeţi că v-am… minţit?

Melania Lupu zâmbea tremurat. O pânză de lacrimi îi inunda ochii.

„Aşa, draga mea, doar ştii că-ţi stă bine când plângi. Eşti singura femeie bătrână din câte cunoşti care-şi poate permite să plângă fără ca asta s-o urâţească. Acum se va simţi prost, va avea impresia că te-a jignit. Un punct câştigat pentru tine…“

Maiorul îşi întoarse privirea jenat.

— Dumnezeule! E de ajuns să fi romanţat puţin…

— Nu cred, domnule maior. La vârsta mea ştiu ce înseamnă un cuplu fericit.

„Eschiva clasică a bătrânilor, reflectă Cristescu. Cum se simt în încurcătură, fac aluzie la vârstă.“ Se uită la Melania Lupii: Oare se simte în încurcătură?“

Femeia se chircise. Îşi pierduse sprinteneala şi părea jignită până în adâncul sufletului. Îl impresionă trupul cu umerii înguşti, braţele subţiri lipsite de putere. Părea neajutorată, vulnerabilă, o fetiţă colilie şi cu riduri care n-a învăţat încă să-şi poarte de grijă. Pe comodă era aşezată o păpuşă veche, foarte frumoasă. Cristescu încercă un imbold ciudat. Să pună păpuşa în poala Melaniei Lupu, s-o mângâie pe buclele albe.

— Nu vreţi o dulceaţă? întrebă bătrâna cu glas şovăitor.

Maiorul se scuză şi ieşi tulburat. Se simţea nemulţumit de el.

* * *

Se despărţiră în pasajul subteran de la Universitate. În jurul lor, lumea mişuna, studenţi gălăgioşi, cu câte o mapă sub braţ şi mâinile încrucişate jos, la poalele canadienelor îmblănite, femei aruncând priviri distrate în vitrine, câte un puşti care se „dădea cu scara“, iar treaba îl înveselea nespus. Un bărbat cu capul gol şi fular de mohair aştepta, lângă florărie, consultându-şi mereu ceasul. În bar, chelnerii purtau tăvi cu pahare înalte şi paie. O junică, cu vindiac lucios şi plete până la talie, fuma plictisită în faţa unui bărbat elegant care făcea eforturi s-o amuze. La telefoane, aşteptau câteva persoane, alături, două cucoane grăsulii, aferate, pline de saci, pachete, cercei, gulere de blană, îşi sărutau aerul de lângă urechi după o despărţire de o zi.

Ochii maiorului alunecau fără să se oprească. Forfota mulţimii îi făcea bine. Locotenentul se grăbea la masă. Gura i se umplu de salivă. Văzu mormanul de colţunaşi cu unt şi smântână care aşteptau în cuptor, la cald – nevastă-sa îi comunica meniul de dimineaţă – crema la pahar cu nuci pralinate şi stafide, mustind de rom, apoi deliciul cafeluţei dulci (cafea, cacao şi o lingură de frişcă) servită cu

ighemonicon în biroul lui. „Maică-mea, spunea doamna Azimioară râzând, a mâncat toată viaţa în bucătărie pe un colţ de masă ca să nu strice odaia cea bună, a băut din ceşti ciobite, fără toartă, arzându-şi degetele. La cutremur, i s-a dus dracului odaia, lenjeria i s-a tăiat în şifonier, iar tata şi-a luat lumea în cap. Bietul de el, doar când trecea pe lângă o casă de economii, i se tăiau picioarele…“

— Melania Lupu mi-a cerut „aprobarea“ să ia înapoi trupul lui Panaitescu. Evident, după autopsie.

Azimioară ridică sprâncenele:

— De ce?

— Nevastă-sa e în străinătate. Vor să se ocupe ei de înmormântare, parastas etc.

— Frumos din partea lor.

Cristescu îi întinse mâna.

— Să trimiţi scrisoarea lui Panaitescu la expertiză.

Azimioară îşi miji ochii mici.

— E ceva în neregulă?

Maiorul râse:

— Dimpotrivă, dragul meu. Totul e perfect. Chiar prea perfect.

Cristescu se îndepărtă urcând încet treptele spre Muzeul de Istorie. Azimioară rămase locului câteva secunde, apoi luă scara rulantă în direcţie contrarie. Înregistră absent discuţia din spate, două fete cu haine de blană şi cizme albe.

— Jimmy, i-am zis, mama ar vrea să vadă cum arăţi… Ştii ce mi-a răspuns? Vocea subţirică se sufoca: „Ei drăcie, n-am nici o fotografie mai recentă“.

Locotenentul surâse. Cumpără nişte trandafiri de la o ţigancă şi o luă pe Edgar Quinet.

Capitolul VI

CASA GROAZEI

Pendula din camera lui Grigore Popa bătu de unsprezece ori.

Cu capul lipit de fereastră, Doru Matei încercă să străpungă întunericul. Purta un cojocel fără mâneci, iar fularul lung, roşu, şi-l înfăşurase de câteva ori în jurul gâtului.

— E un ger crâncen!

Răsuflarea tulbură sticla rece, iar pentru câteva clipe cuvintele rămaseră agăţate de geam. Adăugă bâţâindu-se de pe un picior pe altul.

— Şi o lună! Ca un dovleac congelat.

Privi spre ceilalţi încântat de comparaţie. Popa bombăni ceva. Îşi ştergea tot timpul nasul umed cu o batistă dubioasă, mototolită în mănuşile de lâna, apoi consulta rezultatul.

— Măcar dacă am avea un radiator…

— Or să se mire al naibii cei de la Miliţie când vor vedea că n-am reparat instalaţia, completă sculptorul.

— Ce?! se sperie Valerica Scurtu. Vin iar?

Era vânătă de frig. Peste capot pusese un palton vechi. Laţele rare se confundau cu gulerul de blană gălbuie.

Matei îi aruncă o privire întâmplătoare.

„Dumnezeule! E hidoasă. Parcă ar fi un păianjen.“

Sprâncenele desenate inegal dispăruseră, lăsând un chip pleşuv cu fardul scorojit, ca o a doua pieliţă, de var.

Melania Lupu ieşi din bucătărie mestecând.

— Fireşte că vor veni.

Popa o privi iute:

— De ce? Formalităţile s-au terminat, pe Panaitescu – ideea dumitale – ni l-au rambursat. Râse sinistru: Acum îl veghem. Mâine vom plânge la înmormântare.

Bătrâna clătină capul. Pe figura senină nu se citea deloc oboseala. Se aşează şi motanul îi sări în poală.

— Se vor întoarce! E ceva care nu i-a convins. Nu ştiu ce. Poate atmosfera…

— Aiurea! opină sculptorul întinzându-şi picioarele. Dacă intrau la idei nu-l returnau pe Panaitescu.

Melania Lupu mângâia capul motanului. Zâmbi:

— Tocmai autopsia asta terminată în timp record nu-mi place! De ce s-au grăbit?

— De ce? întrebă Grigore Popa.

— Nu ştiu. Am să mă gândesc.

— Îngrozitor, izbucni Valerica Scurtu, nu mai rezist! Treizeci şi cinci de ore de când n-am dormit, de când n-am luat ceva în gură! Simt că-mi pierd minţile!

Matei aprinse o ţigară. Ochii îi străluceau maliţios.

— Ţi-a rămas ceva tocană. De ce nu mănânci?

— Chiar, draga mea, Melania îşi răsuci trupul subţire, nu-i sănătos să stai flămândă.

Popa râse înfundat. Nici el nu înghiţise nimic. Ştia că e absurd, dar nu mai avea încredere nici în apa de la robinet. Rezista bine, îşi cunoştea puterile. În tinereţe, făcuse exerciţii de voinţă. Era o modă, circulau tot felul de cărţulii despre personalitate şi arta de a fi fericit. Trecea cu succes testele („hm, alt termen inventat după război“) întocmite de autori şi asta-l umplea de satisfacţie. Se simţea bine, puternic, deasupra celorlalţi. Se uită cu dispreţ la sculptor, neras, jigărit, cu faţa trasă şi cu ochii ca două făclii.

„Va ceda repede, ca şi nenorocita astalaltă. Nu şi bătrâna…“

O privi pe furiş încercând să descifreze ce se întâmplă dincolo de expresia senină. Femeia îl nedumerea, de fapt nu putea să-şi ierte că se lăsase păcălit atâţia ani. O ignorase totdeauna, o fiinţă fără importanţă, nebună după dulciuri şi curse. Nu scăpa un concurs, iar Matei îi şoptise că pariază până la ultimul leu. Când pierdea, continua să zâmbească şi nu mai călca prin bucătărie. Ronţăia în odaia ei bomboane englezeşti, se uita la televizor şi aştepta pensia…

— Du-te, fetiţo! o îndemnă bătrâna. Îţi garantez că…

Valerica Scurtu se zvârcoli ca o viperă.

— Ţi-ai pierdut răbdarea, nu-i aşa? Crezi că n-am văzut cum te ghiftuieşti? Asta înseamnă că nu ţi-e frică. Nu ţi-e frică pentru că tu l-ai omorât pe Panaitescu!

Cuvintele ţâşneau înecate de ură, împrăştiind stropi mari de salivă. Era congestionată, iar gâtul părea un ghem de frânghii.

Matei îi împinse reflex sticla cu rom. Femeia îl lovi violent peste mână.

— Tu şi cu baba aţi pus totul la cale. Ucigaşilor!

Melania Lupu, roşie la faţă, lăsă capul în jos. Abia îşi stăpânea lacrimile.

— E turbată! comentă sculptorul împingând cioburile cu vârful ghetei.

Valerica Scurtu sări în picioare azvârlindu-şi haina cu o mişcare a umerilor. Toată faţa îi tremura.

— Iată în sfârşit un sfat plin de bun-simţ, observă Grigore Popa.

— Aşa?! Va să zică aşa?! Ei bine, v-o fac eu! Isprăvim noi şi comedia asta! Chem Miliţia!

Se repezi spre telefon şi ridică receptorul. Matei schiţă un gest s-o oprească. Melania Lupu duse degetul la buze şoptind:

— Lăsaţi-o.

— Ai căpiat?! Nebuna e în stare să toarne tot.

Grigore Popa se ridică din fotoliu. Îngăimă:

— Apasă pe furcă, pentru numele lui Dumnezeu!

Bătrâna respiră adânc:

— Domnişoara Scurtu are dreptate. Tablourile astea sunt un blestem. Le vom preda domnilor de la Miliţie. E desigur mai bine aşa.

Vorbea fără să-şi dezlipească ochii de spinarea femeii. Valerica Scurtu rămase cu degetul în orificiul discului. Spatele-i tresări, traversat parcă de un curent electric şi lăsă receptorul. Începu să plângă.

Melania Lupu suspină uşor. Pe buze îi alunecă un zâmbet de gheaţă.

Bătrâna ciugulea drageuri mici de ciocolată dintr-o pungă cafenie. Întinse reflex bomboanele spre Valerica Scurtu, dar se opri la jumătatea drumului.

Femeia nu observase intenţia. Continua să plângă cu faţa ascunsă în îndoitura cotului.

— Şi totuşi nu putem continua aşa! observă iritat sculptorul. Nemâncaţi, nedormiţi, plus pleaşca asta cu înmormântarea lui Panaitescu.

Popa îşi suflă nasul.

— Eu n-am să merg. Sunt răcit. În capelă e frig, trebuie să stai cu capul gol.

— Eşti deştept, papa, dar nu ţine! Ori mergem toţi, ori niciunul.

— N-ai să-mi dai dumneata lecţii, tinere! În ce te priveşte, faci ce pofteşti.

— Nu trebuie să ne certăm, interveni domol Melania Lupu, nu se cuvine, şi făcu semn spre odaia lui Panaitescu.

Se vedeau luminările aprinse, sicriul. Sculptorul închise ostentativ uşa.

— Mă indispune!

— Să nu luăm foc, aveţi grijă, domnule Matei.

— Unde dă Dumnezeu! Îşi reluă ideea: Nu putem continua în condiţiile astea.

— Dumneata, tinere! Eu pot foarte bine!

— „Tinere“! Ia mai slăbeşte-mă, neică!

Melania Lupu îşi izbi palmele. Propuse pe un ton care încerca să galvanizeze:

— Să jucăm tabinet! Sunt sigură că nu vom observa când trece timpul.

— N-am chef! făcu scurt Matei.

— Nici dumneavoastră, domnule Popa?

Bătrânul clătină hotărât capul. Melania Lupu oftă şi scociorî în pungă după altă bomboană.

Matei începu să se plimbe prin încăpere. Se opri deodată speriat.

— Dumnezeule! Ce-i asta?

O grimasă oribilă strâmbă trăsăturile Valericăi Scurtu. Se repezi cu braţele întinse. Ultimul suspin al femeii îi atinse obrazul. Mirosea a migdale amare.

„Nenorocita, gândi Doru Matei. N-a avut parte de nimic. O viaţă goală, inutilă. Unde se duc vieţile goale, inutile?“

„N-a ştiut să se păzească, gândi Grigore Popa. Lucrurile se complică. Doi morţi în mai puţin de 48 de ore. O «sinucidere» şi… Şi ce?“

„Ai să faci faţă şi de astă dată, draga mea, gândi Melania Lupu. Sunt convinsă.“

Trecu o maşină.

„Mi-ar plăcea să visez, dar nu visez, gândi Doru Matei. Ce departe au rămas toate… Am impresia că sunt în altă lume, pe alt continent.“

„Va trebui să fiu atent, foarte atent, gândi Grigore Popa. Erorile cele mai grave le săvârşim în momentele de panică. Panaitescu, Valerica… Acum se odihnesc… Nu ştiu dacă nu-i invidiez…“

„Adună-ţi puterile, draga mea, ei nu mai sunt în stare de nimic. Tu eşti mai puternică decât toţi.“

Cineva râdea pe stradă. Apoi râsul depăşi ferestrele şi dispăru. În odaie rămase doar frigul. Cerul de plumb topit se zgâia în spatele perdelelor.

Priveau consternaţi trupul chircit. Moartea înnobilase trăsăturile lipsite de farmec ale Valericăi Scurtu. Vedeau pentru prima oară un chip liniştit de pe care zbuciumul, schimele crispate, ticurile se alungaseră.

Melania Lupu strivi o lacrimă cu pumnul ei mic de copil.

— Sărăcuţa! Ce destin…

Sculptorul, căzut într-o stare de prostraţie, respira anevoie, cu gura deschisă. Mâinile îi atârnau grele, atingând marginea fotoliului.

Grigore Popa se ghemuise şi mai mult între umerii îmbrobodiţi. Semăna cu un animal urât, fără gât. Pe figura întunecată ochii se zvârcoleau căutând în toate părţile. Vorbi, fără să-şi dea seama, cu glas tare:

— Şi totuşi nefericita n-a înghiţit nimic. A spus-o singură. Nu pot să înţeleg…

— Ce? întrebă rătăcit Matei.

Îşi simţea capul golit de gânduri, o cutie vidă de care se izbeau sunete cu reverberaţii dureroase.

— Nu se moare aşa din senin, mârâi înfundat Popa. E un mister aici, o mână diabolică.

Sculptorul îi privi lung. Izbucni dintr-o dată în râs. Hohote oribile, fără veselie care umplură odaia.

— Banii se împart la trei! Au crăpat doi din cinci. Şi-acum cine vine la rând? Următorul! Poftiţi, vă rog! Următorul! Sunteţi invitaţii mei!

Bătrâna avu o mişcare de recul. Şopti cu ochii la sculptor:

— Vă e frică?

„Frică? gândi Grigore Popa. Fireşte. Şi mie mi-e frică. Ne e frică totdeauna de ceea ce nu vedem sau nu înţelegem. Nu te poţi apăra, nu ştii de unde porneşte glonţul. Sunt convins că…“

— Hai! Daţi-i drumul! Matei îşi încleştă pumnii. Care din voi i-a aranjat? Sau lucraţi cumva împreună? Cum de nu m-am gândit?

— De ce n-ai fi dumneata criminalul, tinere? Numai pentru că eşti dobitoc?

„Trebuie să rezist până vine olandezul. După aia, cu banii în buzunar…“

Hotărî să fie prudent. N-avea voie să comită cea mai mică eroare. Înţepeni în fotoliu ancorându-şi degetele ca nişte cângi în braţele acoperite de o husă de creton.

Matei, negru de furie, răcnea cu spume la gură.

— Idiotule! Cum i-am omorât? Îşi întinse palmele goale: Cu ce? Explică-mi, cap de bou! Cum?!

Popa tresări. Nimeni nu-l insultase vreodată. Nici chiar în liceul militar. Îşi strânse buzele subţiri. Avea să ţină minte…

Melania Lupu izbucni în plâns:

— Domnilor! Vă rog, domnilor… Gândiţi-vă…

— La ce, cucoană? La ce să ne gândim? Sculptorul se mişca dezordonat. Murim ca muştele! Nici n-a apucat bine nenorocita să spună de Miliţie că a şi mierlit-o! E cumplit!

— Cretin! scrâşni Grigore Popa.

— Nu cred că de aceea a murit, reuşi să spună bătrâna înecată de suspine. Acum însă… Vă implor, liniştiţi-vă. Să ne adunăm puterile! Avem atâtea de făcut!

Sculptorul îşi înfundă nervos pumnii în buzunarele pantalonilor. Tergalul subţire pârâi.

— Ce bâzdâganie îţi mai trece prin minte? Ce-ai mai scornit?

Melania Lupu îşi ridică ochii limpeziţi de lacrimi. Aveai sentimentul unui cer clătit după ploaie. Întrebă plină de naturaleţe:

— Unde o vom ascunde pe… Valerica? Vă daţi, sper, seama… Două sinucideri la un interval atât de scurt nu pot convinge pe nimeni.

Matei rămase cu gura căscată.

— Am impresia că trăiesc un coşmar, declară sculptorul.

Barba îi crescuse, arăta sleit, dar se liniştise.

„Nu eşti departe de adevăr“, reflectă Grigore Popa.

Se simţea epuizat, avea o singură dorinţă. Să doarmă măcar un ceas.

Doru Matei continuă:

— Mă întreb dacă merită. Îmi vine să-mi iau lumea în cap!

Melania Lupu înghiţi bomboana.

— Peste exact trei zile, soseşte domnul Van der Hoph. Are un avion care aterizează la 9 dimineaţa. Până atunci însă trebuie să ne descurcăm singuri.

— În consecinţă, rânji Grigore Popa, ce facem cu trupul neînsufleţit al domnişoarei Scurtu? Sinuciderea cade!

Matei săltă din umeri şi spuse aiurea:

— Moarte naturală!

Bătrânul dădu din cap edificat.

— Orientalii au un proverb: Decât un filosof mort, mai bine un măgar viu.

— Adică?

— Se înşală! Se înşală lamentabil!

— Aha! înţelese sculptorul. Dar despre măgari bătrâni nu ştii nici o zicătoare?

— Nu are rost să vă certaţi, interveni Melania Lupu. Avem atât de puţin timp la dispoziţie.

Grigore Popa scoase o mână de sub pled:

— Hai s-o luăm altfel! Presupunem că am găsit formula să ne… În fine, să ne descotorosim de nefericita asta. Ce vom spune însă Miliţiei? Unde a dispărut? Ce-i cu ea?

— Poate n-or să observe.

— Poate…

Grigore Popa avu un gest de dispreţ. Afirmaţiile individului nu contau. Se uita intens la Melania Lupu. Aceasta zâmbi:

— Vai, domnule Popa, de unde să ştim noi unde a plecat? S-a dus şi gata! Dimineaţa s-a îmbrăcat – vom avea desigur grijă să-i ascundem paltonul, poşeta şi şoşonii – şi a ieşit pe uşă. Ne-am închipuit cu toţii că s-a dus la serviciu.

— Iar la serviciu n-a ajuns, se strâmbă sculptorul. Nu ţine! Ascultaţi vorba mea! Din toată aiureala asta o să ne

alegem cu capul plin de cucuie. Dacă vom mai avea cap şi ochi să le numărăm.

Popa continuă încăpăţânat:

— Vor reconstitui deci itinerarul domiciliu-serviciu.

— E destul de lung, observă Melania Lupu. Locuim în Kiseleff, iar ea lucra la Fabrica de Confecţii. Se plângea mereu că schimbă trei autobuze.

— Şi? Cu un telefon la Morgă sau la Urgenţă află în cinci minute că n-a avut loc nici un accident.

— La altceva mă gândeam, domnule Popa: pe un drum complicat, îţi pierzi uşor urma. Trăim în Capitală. Nu ne cunoaşte toată lumea. Greu de crezut că taxatoarele te-au văzut şi te-au reţinut, sau că ar putea fi surprinse că nu te-au zărit ca de obicei. Valerica putea dispărea la orice colţ de stradă, între două mijloace de locomoţie. Deci, orice e posibil.

— Ce anume? S-o fure Jean Marais?!

— Din fericire, ipotezele acestea nu ne interesează pe noi.

Ochii pătrunzători ai bătrânului scotociră câteva secunde chipul Melaniei Lupu.

— Nu-i prea grozav… Să sperăm c-o să meargă, dar…

Clătină capul cu îndoială.

— Bineînţeles, domnule Popa, nu-i deloc grozav! Va fi însă, dacă reuşim să găsim o bună ascunzătoare pentru biata fată. Atunci vom fi inatacabili căci nu vor putea dovedi cu nimic.

Matei îşi consultă ceasul fluierând a pagubă:

— Ne apucă dimineaţa! La 10 vin ăia de la pompele funebre să-l ia pe Panaitescu.

În ochii Melaniei Lupu se aprinse o flacără. Sângele îi năvăli în obraji pictându-i cu carmin.

— Domnule Matei! Extraordinar! Ce idee formidabilă aţi avut!

— Eu?!?

— Extraordinar! Luă mâna sculptorului şi o strânse la piept: E atât de simplu!

Grigore Popa păru sceptic.

— Dacă şi ăsta are idei…

— Valerica Scurtu… Doamne! Bătrâna îşi duse mâna la frunte râzând nervos: Valerica e slăbuţă… Un firicel… Cum nu înţelegeţi? O s-o băgăm dedesubt…

— Unde?

Popa simţi nevoia să se agaţe de ceva. Avea impresia că alunecă.

— În sicriul lui Panaitescu, sub frunzele de brad…

— Îngropăm doi o dată, şopti înspăimântat Matei.

Melania Lupu zâmbea şters.

Capitolul VII

O ÎNMORMÂNTARE NEOBIŞNUITĂ

Dădeau târcoale sicriului încercând să sesizeze vreo greşeală. Pieptul lui Panaitescu părea prea bombat, dar mormanul de flori camufla micile neajunsuri.

— Bine că s-a terminat, suflă Matei. Avea o permanentă senzaţie de vomă.

Bătrâna îşi drese pieptănătura cu dosul palmei aşa cum procedezi la bucătărie când ai mâinile murdare.

— Peste o oră, maximum o oră şi jumătate, o să înceapă să vină cunoştinţele.

Pe figura bătrânului se aşternu o expresie sardonică:

— Nici n-o să le treacă prin minte că de fapt îşi iau rămas-bun de la doi, o dată…

Melania Lupu îl privi cu reproş:

— Domnule Popa, nu se cade… Redeveni practică. Trebuie pregătit ceva. Noroc că am în casă mezeluri şi o sticlă de ţuică. Şi acum să ne gândim încă o dată dacă n-am uitat ceva.

Începu să patruleze în sus şi în jos cu mâinile la spate.

— Da’ ştiu că ai energie, cucoană! Matei o măsura buimac. Eu unul sunt praf!

Bătrâna râse cochet.

— Sunteţi gentil… Deci, Valerica a plecat de dimineaţă la serviciu. Şi-a luat va să zică paltonul, geanta, şoşonii. Cheile, banii, tichetele pentru autobuz, ochelarii de lucru.

Pe acestea în orice caz nu le vor găsi în odaia ei. Oh! Bine că mi-am adus aminte! Andrelele şi lâna. Tricota mereu la birou.

— Prostii! făcu Grigore Popa.

— Credeţi? Domnii de la Miliţie vor discuta cu colegele ei. Ştiţi cum e când se apucă femeile să trăncănească. „Valericăi îi plăcea să lucreze. Era foarte pricepută, or să spună prietenele. Croşeta tot timpul…“ Găsind andrelele şi lucrul început acasă înseamnă că Valerica nu avea de gând să meargă azi la serviciu. De aici, se pot conchide multe.

Se auzi soneria. Cei trei se priviră speriaţi.

— Au şi început să pice mitocanii, spuse Matei. Le miroase a colivă…

— E prea devreme, observă Melania Lupu. Îşi muşcă buzele. Mă duc să văd cine e.

Apăru după câteva minute ducând o coroană uriaşă. Odaia se umplu de miros proaspăt. Pământ, aer, brad. Garoafe albe încununau miezul, un buchet de trandafiri de un roşu adânc. Pe panglica din saten, literele strident imprimate păreau ude.

Matei citi printre dinţi.

— …aşa… „În veci neconsolaţi, Melania, Grigore, Valerica, Doru…“

— Hm, făcu Popa.

Nu-i plăcea să-şi vadă numele acolo, pe fâşia de mătase lucioasă. Putea fi un semn rău. Chema parcă nenorocirea.

— E superbă, conchise Melania Lupu. Sunt absolut sigură că va face o impresie admirabilă.

* * *

Maşina se opri în faţa cimitirului. Cristescu aruncă ţigara şi-l luă de braţ pe locotenentul Azimioară. Păşeau pe aleea largă străjuită de bănci.

— Mă deprimă îngrozitor atmosfera, spuse încet maiorul. Arătă spre blocurile noi care se ridicau în dreapta: Să-mi dai milioane şi nu m-aş muta aici!

Locotenentul arboră un aer filosofic:

— Moartea e un fenomen inevitabil.

— Eu cred că eşti foarte tânăr, râse încetişor Cristescu. Fenomenul ăsta „inevitabil“ ţi se pare, cel puţin doreşti să ţi se pară, atât de îndepărtat, aproape imposibil, încât deocamdată nu te impresionează. Îl înregistrezi şi atât. Personal însă, după un astfel de spectacol îmi trebuie o săptămână ca să-mi revin. Lăsă braţul locotenentului şi-şi îmbrăcă mănuşile. Nu ţin minte exact unde am citit. Un individ teribil de cumsecade, grozav de săritor, în fine un prieten admirabil… Refuza hotărât amicilor doar două hatâruri: să-i viziteze la spital şi să-i asiste la înmormântare… A, uite-i!

Melania Lupu, Grigore Popa şi Matei, înconjuraţi de câţiva vecini, aşteptau în faţa capelei.

Maiorul îl trase pe Azimioară în spatele unui cavou.

— Încă nu vreau să ne vadă.

— Continuaţi să-i suspectaţi, surâse Azimioară.

— Vreau să mă conving, ceea ce în ultimă analiză e acelaşi lucru. În viaţa mea nu am întâlnit o sinucidere mai clasică. Totul e perfect. Atât de perfect, încât te gândeşti fără să vrei la ceva regizat.

Melania Lupu, subţirică şi elegantă, eleganţa aceea care nu are nimic de-a face cu hainele – chestiune de ţinută şi prestanţă – clătina capul plină de demnitate. Afişa o tristeţe reţinută, politicoasă, zâmbea cum ştiu să zâmbească oameni deprinşi în general cu societatea. Grigore Popa, încotoşmănat, arunca priviri piezişe în jurul lui. Purta un palton lung, îmblănit. Gulerul de lutru prinsese nuanţe roşietice pe la margini. Lângă el, Doru Matei tremura. Se bâţâia de pe un picior pe altul uitându-se mereu la ceas.

— Lipseşte Valerica Scurtu, observă locotenentul.

— Poate n-a reuşit să scape de la slujbă. Oricum, mai are timp să sosească.

Privea atât de fix grupul, încât simţi gemi care-i înţepa ochii.

— Ţie nu ţi se pare curioasă chestia asta?

— În ce sens? se interesă Azimioară.

Maiorul îşi arcui sprâncenele.

— Am mai văzut eu vecini cumsecade, dar indivizii ăştia sunt de-a dreptul formidabili. Pur şi simplu mă depăşesc.

Locotenentul îşi aranjă fularul. Din cauza frigului, se umezise în dreptul gurii. Nu răspunse. Avea impresia că, pe undeva, Cristescu exagerează cu suspiciunile. Erau nişte amărâţi care se considerau obligaţi să-i aducă un ultim omagiu lui Panaitescu. Nevastă-sa fiind plecată în străinătate, luaseră pe seama lor formalităţile legate de deces. Dezagreabil desigur, dar între oameni care convieţuiesc de atâţia ani se nasc raporturi de altă factură şi uneori chiar sentimente. Să-i reproşezi cuiva că-i prea cumsecade…

— Nu înţeleg…

— Gândeşte-te! Maiorul ridică arătătorul: Locuiau în comun.

— Tocmai…

— Tocmai! N-ai idee câte animozităţi se nasc între colocatarii aceluiaşi apartament.

— Depinde de vecini.

Maiorul începu să râdă:

— Nu trebuie să te uiţi de două ori la Popa ori la domnişoara Scurtu ca să-ţi dai seama ce fel de vecini sunt şi cam în ce relaţii se aflau cu boemii Panaitescu ori cu sculptorul. Şi totuşi iată-i comandând o coroană magnifică – o vezi? acolo lângă coloană – suportând cheltuielile de înmormântare.

— Poate că aveţi dreptate.

— E mult! Prea mult…

— Fiţi convins că-şi vor recupera banii de la nevastă-sa.

— Fără îndoială, dar eşti de acord că puteau să se spele pe mâini? În fond, n-aveau nici o obligaţie legală. În loc să se eschiveze, ne solicită, ne roagă chiar să-i lăsăm să se ocupe de ceremonial. Ştiu că gândeşti altfel, dar personal parada asta de sentimente nobile nu mă convinge. Tânărul e un golan, talentat, dar absolut indiferent vizavi de tot ce-l înconjoară şi nu-l atinge. Popa… făcu un gest cu mâna în aer, e tot atât de egoist pe cât poate fi o fiinţă omenească. Ălălalt e indiferent, ăsta însă aproape că urăşte tot ce populează universul finit şi infinit. Dă-mi voie să fiu surprins că riscă o pneumonie la vârsta lui, de dragul amicului Panaitescu. Nu, hotărât, spectacolul e prea frumos!

— Poate că i-a influenţat bătrâna, opină moale Azimioară. Pare un om de treabă.

— Pare… Numai că Grigore Popa este persoana cea mai puţin influenţabilă pe care am întâlnit-o vreodată. Ţine minte! Altceva decât insistenţele şi zâmbetele Melaniei Lupu l-a convins să iasă din casă.

— Ce?

Cristescu îl privi fix:

— Nu ştiu, dragul meu. Încă nu ştiu… Să mergem. A început slujba.

Se îndreptară spre capelă.

Ultimii bulgări de pământ căzură peste sicriul lui Panaitescu. Melania Lupu, asediată de mâini întinse, începu să împartă pomenile… Porţii generoase de colivă în farfurii de lut, căni umplute cu vin, prosoape ieftine.

Vecinii se împrăştiară.

Fusese o înmormântare fără jale, o simplă convenţie extrem de tristă, tocmai pentru că nu cursese o singură lacrimă. Cristescu încercă să nu se mai gândească la Panaitescu. Era deja un om uitat căci însăşi ultima „schimbare de domiciliu“ a unui individ presupune implicit uitarea.

Grigore Popa aştepta, izolat cumva de grup. Găsise un loc unde bătea soarele. Un soare crud, care arginta zăpada, aprindea candele pe câte o cruce părăsită: „INRI – Spiru Papadopol născut 1820, repauzat 1905…“

Bătrânul îşi pierduse răbdarea şi urmărea cu o schimă nemulţumită mişcările Melaniei Lupu. Doru Matei privea absent în lungul aleii. Arăta obosit şi prost dispus.

Cristescu, însoţit de Azimioară, se apropie. Grigore Popa clipi nervos şi scoase nasul din fular.

— A… Aţi venit… E drăguţ din partea dumneavoastră…

— Condoleanţele mele!

— Mulţumesc.

Simula destul de neîndemânatic surpriza şi maiorul se miră de ce o face. Melania Lupu le surâse dulce, asigurându-i cu mâna că termină imediat.

— Cred că am răcit, spuse Doru Matei. Mi-e îngrozitor de frig.

Îi observă pe cei doi şi-i salută sobru.

Grigore Popa îşi trase mai adânc căciula peste urechi.

— Nu-i de mirare. Cred că sunt cel puţin minus 30 de grade. Domnul maior a ţinut foarte mult să ne prezinte condoleanţe la cimitir. Trebuie să recunoaştem, gestul e delicat.

— Cum nu se poate mai delicat, completă sculptorul ironic.

— N-am văzut-o pe domnişoara Scurtu, constată Cristescu.

Bătrânul îşi împinse buza de jos şi ridică din umeri.

— Cine ştie! Poate că au reţinut-o la birou.

— Bineînţeles, interveni Melania Lupu. Purta o tocă mică neagră care, aşezată cumva pieziş pe buclele albe, îi dădea un aer de neaşteptată cochetărie. Gerul îi înflorise obrajii. Biata fată! Ţinea extrem de mult să vină, deşi nu se simţea deloc bine. Mi-e teamă chiar să nu se fi îmbolnăvit. Întinse mâna maiorului, apoi lui Azimioară. Vă mulţumesc că sunteţi alături de noi. Mai ales în asemenea împrejurări…

Se îndreptară spre ieşire. Bătrâna continua să vorbească, înşirând banalităţi convenţionale.

— E atât de trist pentru noi toţi! Ne obişnuiserăm împreună. Cred că aţi trăit şi dumneavoastră astfel de momente. Uiţi tot ce-a fost neplăcut şi rămân doar amintirile frumoase.

— Sunt convins…

Matei dârdâia lângă Azimioară. I se auzea clănţănitul dinţilor.

— A naibii vreme! Acu’ şi-a găsit şi ăsta să…

Întâlni privirea Melaniei Lupu şi amuţi.

„Ori e îngrozitor de obosit, epuizat, îşi zise locotenentul, ori e într-adevăr bolnav.“

— În locul dumneavoastră aş lua ceva tare. Un rom sau o vodcă.

Sculptorul îşi ridică gulerul canadiene!.

— Exact la asta mă gândeam şi eu. Numai că n-am să iau o vodcă, ci mai multe… Se cutremură: Mă gândesc la bietul Panaitescu… Ce-o fi fost în capul nostru?! L-am îngropat fără palton…

O spusese pe tonul cel mai serios. Pe obrazul îngheţat nu trecu nici o adiere de zâmbet. Locotenentul îl măsură dintr-o parte şi nu comentă.

— Să oprim un taxi, propuse Grigore Popa.

Lui Cristescu i se păru că bătrânul tremură mai mult de frica unei răceli decât de frig.

— Faci dumneata gestul ăsta? Nu-i a bună, constată Doru Matei.

— Suntem cu maşina, vă putem conduce până acasă.

— Lăsaţi, domnule maior! mârâi bătrânul. Ne ajunge că ne-am plimbat cu dricul! Acu’ să ne urcăm şi în duba Miliţiei! E prea mult pentru o singură zi.

— Vai! sări Melania Lupu căutând ochii lui Cristescu, sunteţi atât de amabil! Nici nu vă pot mulţumi îndeajuns. Ca să fiu sinceră, v-aş însoţi, dar nu-l pot lăsa singur pe domnul Popa.

— Încep să cred, declară Cristescu plimbându-şi privirea de la unul la celălalt, că într-adevăr nenorocirea asta v-a apropiat extrem de mult…

— Indiscutabil…

— Totdeauna ne-am interesat unul de celălalt. Amicul Popa, cel puţin, rar îşi dezlipeşte urechea de uşa mea…

Melania Lupu tuşi îngrijorată.

— Domnul Matei glumeşte…

— Îl stimulează, bănuiesc, ambianţa, observă maiorul.

Bătrânul morocănos se postă ostentativ pe marginea trotuarului cu faţa spre şosea. Sculptorul tremura de frig.

— Oricum ar fi, hotărâţi-vă odată! Cu dubă, fără dubă, chestia e să ne cărăm! Trage al dracului staţiunea asta!

Zări un taxi şi ridică mâna. Maşina opri la câţiva metri. Cristescu începu să râdă:

— Am să trec diseară pe la dumneavoastră. Vreau să discut neapărat cu domnişoara Scurtu. Evident, dacă nu vă deranjez!

Bătrâna păru o clipă descumpănită, mai mult o impresie, apoi declară senină:

— Nici gând să ne deranjaţi, domnule maior. Ne va face multă plăcere. Vă aşteptăm negreşit. Draga Valerica! Va fi încântată că vă ocupaţi de ea.

— Bate câmpii cretina, mormăi cu spatele întors Grigore Popa şi intră în maşină.

Matei se lăsă greu pe canapea. Comentă printre dinţi:

— Nu prea eşti abil, papa!

Melania Lupu îi arătă din ochi şoferul şi sculptorul tăcu.

Getaxul demară. Bătrâna se întoarse cu cel mai fermecător surâs spre Cristescu şi Azimioară, rămaşi pe trotuar, şi flutură în dreptul buzelor graţios degetele înmănuşate.

— Ce oameni încântători!

Continuă să zâmbească mult timp după ce maiorul şi subalternul său nu se mai zăriră.

* * *

Cristescu se îndreptă spre cuier şi începu să se îmbrace. Întâi fularul, apoi raglanul larg din stofă moale, pălăria cu boruri scurte, mănuşile. Azimioară îi urmărea mişcările, silueta suplă menţinută fără eforturi la un număr de kilograme cu care s-ar fi putut mândri orice adolescent.

Locotenentul încercă un vag sentiment de neîndreptăţire. Maiorul nu ţinea nici un fel de regim, consuma pâine, dulciuri, bere, bea cafeaua cu zahăr ca oamenii, nu-i era teamă de cântar, n-auzise în viaţa lui de zaharină, dieta clinicii Mayo, „puncte“, „fără sare şi grăsimi“. Ca toţi oamenii graşi, Azimioară avea impresia că mănâncă extrem de puţin. Era în permanenţă flămând, dispus la orice oră să se aşeze la o masă completă de patru feluri, evita să se cântărească, îi plăcea să facă piaţa şi adora bucătăria cu mecanismele ei complicate. Aluziile la gabarit le primea cu calm filosofic: „Chestie de glande…“

Cristescu îşi băgă ţigările şi bricheta în buzunar.

— Ai văzut raportul lui Ciobanu?

Locotenentul clătină capul.

— Nu.

— Hm, e foarte interesant. Valerica Scurtu n-a părăsit locuinţa de alaltăieri. Adică de la prima noastră vizită.

— Poate că n-a avut chef să ia parte la circul ăsta…

— N-aş crede.

— Sau într-adevăr e bolnavă aşa cum pretindea bătrâna.

— De acord. Dar tot ea pretindea că a plecat azi de dimineaţă la serviciu. Puse mâna pe clanţă precizând: Casa are o singură ieşire.

Azimioară se bâlbâi tulburat:

— Credeţi că…

— Nu cred. Mi-e teamă!

Schiţă un salut vag şi părăsi biroul.

* * *

Doru Matei rupea bucăţi mari de pâine şi băga în gură câte două-trei felii de salam luate direct din hârtie. Nu avea răbdare să le cureţe, înghiţea totul cu un fel de disperare lacomă.

— Nu credeam că mi-e aşa foame… Trase un gât lung din sticla de coniac atunci desfăcută şi continuă: Mă aşteptam să diger ceva mai de soi la parastasul lui Panaitescu. În fine, merge şi asta… Cel puţin sunt liniştit!

— Oricum puteaţi fi liniştit, domnule Matei.

— Mă îndoiesc că Panaitescu şi Valerica sunt de aceeaşi părere, acolo… Vărsă un pic de alcool: Să le fie ţărâna uşoară.

Făcuseră cumpărături înainte de a se întoarce acasă. Fiecare îşi păzise pachetele, iar acum mâncau în hol, păstrând distanţe mari şi privindu-se circumspect. Melania Lupu, la un capăt de masă, ciugulea delicat dintr-o indiană cu frişcă. La celălalt, Grigore Popa ungea unt pe pâine şi bea suc de roşii. Sculptorul ţinea mâncarea pe genunchi. Se descurca perfect, era evident că-i obişnuit cu mesele încropite. Isprăvi primul şi făcu hârtiile ghemotoc. Respiră adânc apoi aprinse o ţigară.

— Tinere! spuse Popa cu gura plină, înghiţi şi arătă spre scrin: Uită-te dacă mai sunt acolo…

— Asta ar mai lipsi!

— Fireşte că sunt, îi asigură Melania Lupu.

— Îmi place să mă conving.

Doru Matei lăsă ţigara în scrumieră. Declanşă mecanismul ascunzătorii, scoase cele două pânze şi le desfăcu.

— E în regulă?

— Mda… Pune-le la loc.

Sculptorul începu să râdă. Popa nu-l scăpa din ochi. Răsuflă uşurat abia după ce-l văzu închizând tainiţa.

— Aveai o privire… observă amuzat Matei. Spune-mi, te rog, chiar aşa impresie proastă fac?

— Execrabilă!

— Trebuie să ne sfătuim, declară Melania Lupu făcând ordine pe masă.

— Iar? Ce naiba, a mers totul pe roate!

— Domnii de la Miliţie vor reveni…

Popa şterse cuţitul pe o bucăţică de pâine.

— De asta poţi să fii sigură.

— Trebuie să justificăm dispariţia Valericăi.

— A plecat şi nu s-a mai întors!

— Categoric! fu de acord Matei. Ne batem capul de pomană. Oricum, n-avem altă soluţie. Ziceai că ştii tabinet?

Bătrâna îşi strânse buzele.

— Cred că am făcut o greşeală.

Grigore Popa o privi iute.

— O greşeală, repetă Melania Lupu. I-am spus maiorului că Valerica a plecat de dimineaţă la birou.

— Ei şi?

— Răspundem noi de ce i se putea întâmpla pe drum!?

Melania Lupu zâmbi nervos:

— Ei ştiu că nu a plecat. Locuinţa e supravegheată. Sunt convinsă că e! Da… O greşeală de neiertat.

Comisese de fapt două.

Capitolul VIII

INEGALABILA MELANIA LUPU COMITE ERORI

— Luaţi loc, vă rog.

Melania Lupu îi indică amabilă un scaun, apoi scotoci în poşeta lăsată pe marginea scrinului şi scoase o batistă.

Avea o fustă cenuşie şi o jachetă neagră, lucruri simple, ieftine, dar care cădeau admirabil. Cristescu o examină câteva clipe.

„Trebuie să fi avut un trup perfect.“

— Sunteţi singură?

— Da… Adică, nu. Domnul Popa s-a întins un pic, iar domnul Matei cred că lucrează.

— La cimitir mi s-a părut că era bolnav.

— Într-adevăr, nu s-a simţit bine. Poate că doarme… Nu ştiu.

Cristescu îşi frecă pumnii:

— N-aţi reuşit încă să reparaţi ţeava?

— Închipuiţi-vă! Pur şi simplu degerăm. Adevărul e că n-am avut timp să ne ocupăm suficient de chestiunea asta. E şi un sezon păcătos, toată lumea face reparaţii, nu te poţi aştepta ca după un singur telefon să-ţi trimită lucrători. Mâine dimineaţă am să mă duc chiar eu la IAL.

— Pe bărbaţi nu-i interesează chestiunea?

— Oh! Bărbaţii!

— Şi domnişoara Scurtu? se interesă Cristescu pe tonul cel mai firesc.

Bătrâna clipi nevinovată.

— Sărăcuţa, e ocupată până peste cap.

— Mă întreb dacă mă poate primi…

Melania Lupu se uită la ceas.

— 7. Cred că s-a sculat. Zâmbi scuzându-se parcă: Nu-i place s-o trezeşti brusc. Mititica de ea e tare nervoasă. Munceşte mult.

— A venit târziu?

— Cine?

„Procedeul clasic de a câştiga timp“, îşi zise Cristescu.

— Domnişoara Valerica, fireşte.

— N-am idee, domnule maior. De obicei vine la 4, 4:30, or noi ne-am întors de la cimitir după 5. Are astenie şi medicii i-au recomandat să se odihnească.

Cristescu aruncă o nadă.

— Poate că vrea să doarmă în continuare, până dimineaţă. Credeţi că e cazul să mai aştept sau să revin mâine?

Bătrâna începu să râdă:

— Dumnezeule! Nici chiar aşa! O să se amuze grozav când am să-i povestesc. De altfel, azi e vineri…

— Şi?

— În fiecare vineri la 8:20 se dau la televizor filme cu cowboy, ne uităm împreună. Îşi bătu palmele încântată: Ne plac atât de mult!

— Atunci mai aştept. Desigur, dacă nu deranjez…

— Se poate? Cu plăcere! Noi, bătrânii, ne bucurăm când cineva e dispus să-şi piardă puţin timp în compania noastră.

— Exageraţi…

— Ştiţi bine că nu, domnule maior. Suntem plicticoşi, vorbim numai de boli, şi uneori chiar adormim. Nu vreţi o cafea?

Cristescu refuză fără convingere şi bătrâna se îndreptă spre bucătărie. Întrebă din uşă:

— Cu rom?

— Foarte puţin.

Privi un timp pereţii, între ferestre atârna o litografie veche – o amazoană cu un câine de vânătoare – apoi tavanul rotund, cu ornamente de ghips. Îi veni pe neaşteptate o idee năstruşnică.

Păşi în vârful picioarelor pe lângă zid şi deschise brusc uşa de la odaia sculptorului.

Doru Matei se dădu înapoi gata să-şi piardă echilibrul. Duse mâna la frunte şi izbucni furios:

— Ce-s bancurile astea?! Ei, drăcia dracului!

— Vă rog să mă scuzaţi, spuse Cristescu stăpânindu-şi râsul, voiam să-mi iau ţigările din palton. Credeam că nimeresc în antreu. Dar, apropo, ce făceaţi în spatele uşii?

Sculptorul îşi săltă colţurile buzelor într-un rânjet.

— Băteam mătănii!

— O, perfect! Îmi pare rău că v-am deranjat. Vă las să continuaţi.

— Ura! Sănătate şi spor în ramură!

— Locotenentul Azimioară, de exemplu, ar putea conchide că aveţi destule păcate de vreme ce nu mai prididiti cu rugăciunile.

— Hm, presupun că aveţi un colaborator foarte isteţ…

— Bine că mi-am adus aminte! Acum câteva minute, v-a căutat cineva la telefon. Mi se pare că de la Fondul Plastic.

— Şi?

— A răspuns domnişoara Valerica Scurtu.

— Cine?!

Pe chipul sculptorului se aşternu stupoarea.

— Nu vă simţiţi bine, domnule Matei?

— Ba da… Înghiţi în sec şi încercă să râdă: E all right!

Cristescu se întoarse preocupat în hol.

„Ce s-a întâmplat cu Valerica Scurtu?”

Când se întoarse, bătrâna îl găsi pe maior vorbind la telefon.

— Bun, dragul meu. Bănuiesc că în jumătate de oră… Sigur că da… Te aştept!

Puse receptorul în furcă şi-i zâmbi:

— Mi-am permis să abuzez de ospitalitatea dumneavoastră.

— O, nu face nimic.

— Am nevoie de colaboratorul meu. L-am rugat să treacă pe aici. Sper că nu vă încurcă…

Fruntea Metaniei Lupu se încreţi imperceptibil, reuşi totuşi să surâdă:

— Deloc. Îmi face chiar multă plăcere. Un tânăr atât de amabil…

Începu să servească, plină de stil, cafeaua. Cristescu admiră ceştile din porţelan cu păsări superbe, cleştişorul de argint pentru zahăr, flaconul cu rom.

Mâinile bătrânei se mişcau fermecător, aveai impresia că se joacă cu obiectele acelea fragile, abia le atingea. O îndemânare graţioasă pe care-ţi făcea plăcere s-o observi. Îţi încânta ochiul, încercând în acelaşi timp o senzaţie odihnitoare. Prin mintea maiorului se perindară privelişti vechi în care foşneau mătăsuri, dantele scumpe înnobilau mâini de fildeş, conduri de atlas desenau gavote pe marmura lespezilor…

— Două bucăţi?

— Nu, mulţumesc, una. Nu-mi place prea dulce.

Melania Lupu se aşează în faţa maiorului.

— Cum vi se pare?

— Excelentă!

— Domnul Matei m-a învăţat să fac cafeaua cu zahărul separat. Mie mi se pare totuşi că pierde din gust.

— E un băiat simpatic, spuse Cristescu sorbind din ceaşcă.

— Fără îndoială. Şi-i atât de tânăr! Nu toţi oamenii ştiu să fie tineri.

— Într-adevăr…

— Mai trist e că nici măcar nu-şi dau osteneala să înveţe. Zâmbi nostalgic cu privirile plecate: Am regretat totdeauna că n-am avut copii.

— Cu ce se ocupa soţul dumneavoastră?

— A fost militar de carieră. După război, ştiţi cum erau timpurile… funcţionar în Ministerul de Finanţe. Îşi ridică obrazul proaspăt, cu priviri limpezi. Era ceea ce se numeşte un bărbat statornic.

— Femeile, în general, apreciază genul.

— Depinde. O existenţă prea monotonă oboseşte. N-ai ce să aştepţi de la ziua de mâine. Ţi-e indiferent că trec săptămânile, priveşti cu ciudă la anii care vin. Îşi netezi poalele fustei: Mi-ar fi plăcut să trăiesc mai… făcu un gest cu mâna, mai fantezist!

Maiorul o examină amuzat:

— Adică?

— Să fac ceva deosebit, zilele să se individualizeze. De pildă lunea, sau miercurea, ori duminica viitoare să nu semene cu cele de săptămâna trecută sau de acum doi ani. Să-mi aducă, să-mi poată aduce o surpriză cât de mică. Când eram tânără, ţineam un jurnal. După aceea am renunţat. N-avea sens. Timp de 25 de ani, fără nici o abatere, marţea spălam, vreau să zic servanta, miercuri frecam argintăria, joi jucam pinakle, cu încă o pereche şi aşa mai departe. În luna iulie plecam la Olăneşti – negreşit Olăneşti pentru că soţul meu suferea de rinichi – în noaptea de Revelion triam chitanţele şi scrisorile – ceva foarte distractiv, vă asigur – iar de Sf. Alexandru îi invitam şeful la masă. Acelaşi şef ani de zile. Nici măcar ăsta nu s-a schimbat.

— Bănuiesc că nici el nu „învăţase“ să fie tânăr, observă Cristescu.

Melania Lupu zâmbi nesigură.

— N-aş vrea să mi-o luaţi în nume de rău. A fost un om cinstit şi nu e vina lui că n-a ştiut să trăiască… Iar eu… E curios ce mi-a venit!

— Aţi avut câteva zile grele. Veţi intra însă în normal şi…

— Sper! Îşi privi ceasul îngrijorată. E 8. Ce-o fi cu Valerica? Se uită la maior cerându-i parcă sfatul.

— Dacă o s-o întrebaţi, probabil că o să vă spună.

Bătrâna se ridică vioaie.

— Am să încerc. Nu-mi place somnul ăsta. Mi-e teamă că e într-adevăr bolnavă.

Cristescu se răsuci pe scaun, urmărindu-i curios mişcările. Bătrâna se apropie de odaia Valericăi Scurtu. Bătu discret, aşteptând câteva clipe cu urechea lipită de uşă, apoi bătu mai insistent. Privi contrariată spre maior şi chemă cu glas tare.

— Valerica! Dormi, draga mea? Valerica! întoarse o faţă speriată. Sunt extrem de derutată, nu ştiu ce să cred…

— Încercaţi uşa, propuse calm maiorul.

— Sigur… e o idee.

Melania Lupu apăsă pe clanţă. În odaie era întuneric. Lumina din hol căzu pe divan. Se vedeau cuvertura de pluş şi ruloul de la capăt.

— Extraordinar! suflă. Încă nu s-a întors. Mă întreb unde poate să fie?…

Cristescu oftă. Acum ştia precis că Valerica Scurtu nu mai există. Şi sinuciderea lui Panaitescu era un bluff. Un bluff sinistru.

Azimioară sosi roşu la faţă cu ochii strălucitori.

— A început să ningă! E minunat!

Maiorul îşi aminti de un decembrie prin ’48 sau ’49… Era student, îndrăgostit până peste urechi de-o colegă subţirică. Semăna puţin cu o pasăre. O chema Kuky, de fapt Zoe, dar părea o chestie pe atunci să ai doi de k şi un y la nume. Tot prima ninsoare… Ajunseseră pe jos până la lacuri. O adevărată expediţie. Băuseră apoi ţuică fiartă într-o cârciumă cu rumeguş pe duşumea, din căni ciobite de lut. Se priveau în ochi şi râdeau. Îi stătea bine baticul roşu petrecut pe după gât şi legat la ceafă. O modă lansată, în

anii aceia, de Michele Morgan. Prin geamul scund se vedea câmpul, ici-colo, risipite, coşmerlii care scoteau câte o aţă de fum…

— Într-adevăr, e minunat…

— Ce-i cu Valerica Scurtu? întrebă în şoaptă locotenentul.

Cristescu îl privi obosit:

— Bănuiesc că a fost asasinată.

— Asasinată?!

— Ca şi Panaitescu. Ai ordinul de percheziţie?

— Da.

— Scotoceşte toată casa… Deşi cred că e inutil.

— De ce?

Azimioară scruta uluit chipul maiorului.

— N-ai să găseşti nimic. Sunt prea liniştiţi.

Melania Lupu îşi frângea mâinile. Îl urmărea cu ochii plini de lacrimi pe Azimioară care începuse să cerceteze holul.

— Regret, doamnă…

— Îmi dau seama că nu aveţi încredere în noi. Nu mă supăr deloc…

Cristescu îşi muşcă buzele. Bătrâna făcea parte din categoria aceea de oameni pe care nu-i poţi brusca. Chiar când greşeala e evidentă, rămâne ceva care te opreşte, aşa cum alţii cer palme gratuit, fără eforturi.

Se îndreptă spre odaia Valericăi Scurtu. Melania Lupu îl urmă şi se opri în prag.

— În fond, dumneavoastră vă faceţi datoria. O formalitate…

— Dispariţia domnişoarei Scurtu e suspectă, declară Cristescu fără s-o privească. Nu vă ascund că nici sinuciderea lui Panaitescu nu m-a convins. Vă daţi seama că acum mă convinge şi mai puţin.

Melania Lupu articulă greu:

— Ne bănuiţi de… de un dublu asasinat? Ar fi îngrozitor…

Cristescu nu răspunse. Se plimba prin încăpere, cu mâinile la spate. Vedea interiorul cu alţi ochi decât la prima vizită. Atunci fusese izbit de lipsa de gust, de ghiveciul ăsta de broderii, intuise obsesii de maniacă „nu intra încălţat“, „nu pune degetele pe vitrină“, „ai grijă, cade scrumul“, „se roade covorul“, „se strică perdeaua“ etc. etc. etc. Acum odaia îl impresiona. Putea să ghicească eforturile emoţionante ale Valericăi Scurtu – o femeie urâtă – de a-şi încropi un trusou în speranţa disperată că se va găsi un individ pe care să-l ademenească o expoziţie de bulendre. Şi mai cumpăra un vas, o scrumieră sau o carpetă, mai depozita câţiva metri de lenjerie în şifonier, le căuta un loc în interiorul supraîncărcat, le admira şi apoi ochea altceva, chibzuia alte economii, cu gândul la el, un anonim fără chip.

Se uită la bătrână. Rămăsese în prag măruntă, neputincioasă, cu mâinile atârnând pe lângă trup.

— Nu obişnuia să încuie uşa când pleca?

Melania Lupu îşi umezi buzele.

— La serviciu?

— În general.

— Ba da… În sfârşit, poate nu totdeauna. N-am verificat.

— Ciudat, reflectă Cristescu deschizând dulapul.

Mirosea a levănţică şi a naftalină, iar hainele erau îmbrăcate în plicuri de nylon.

— Foarte ciudat. N-aş fi zis niciodată că o femeie ca Valerica Scurtu şi-ar putea lăsa casa vraişte, la dispoziţia primului curios. Şi mai ciudat, faţă de spiritul de prevedere pe care-l dovedea în orice împrejurări: o broască de provenienţă străină, două zăvoare pe dinăuntru şi, deşi n-am verificat, pariez că şi frigiderul e închis cu cheia.

Melania Lupu îşi îndreptă părul la tâmple. Obrajii îi ardeau.

— Domnule maior, îmi pare extrem de rău, sunt o grămadă de amănunte fără explicaţie.

— Credeţi?

— Presupun că există vreuna, desigur, dar mie nu-mi trece prin minte. Şi fireşte, toate acestea se îndreaptă împotriva mea, a lui Doru, a domnului Popa. Ne suspectaţi fără… Îşi înghiţi lacrimile: fără ca eu… Vreau să spun că lucrul acesta nu mă jigneşte. Ştiu că aşa trebuie. Vă rog însă să mă credeţi. Sunt o femeie în vârstă. Mă aflu… mă aflu mai aproape de mormânt decât aş fi dispusă s-o recunosc. Poate la câţiva paşi… Vă dau cuvântul meu de onoare că nici eu, nici ceilalţi nu l-am ucis pe Panaitescu ori pe biata Valerica.

Cristescu îşi întoarse privirea. Nu suporta lacrimile mai ales în ochii bătrânilor.

— Liniştiţi-vă, doamnă… Nu vreţi un pahar cu apă?

— Aş dori să mă credeţi. Aş dori mult…

— Şi eu, oftă Cristescu. Mi-aţi spus că domnişoara Scurtu a plecat azi de dimineaţă la birou. O afirmaţie din păcate inexactă, care…

— Un moment! îl întrerupse Melania Lupu. Am spus într-adevăr că a plecat, dar nu că am *văzut-o* plecând. Nu a fost acasă în timpul dimineţii şi am presupus în virtutea unui, cum să vă spun, unui automatism că s-a dus la slujbă. Situaţiile acestea mecanice se confundă uneori fără să vrei cu însăşi realitatea. Ai impresia că le-ai trăit.

— Hm! Dacă nu mă înşel, mi-aţi oferit şi alte amănunte. Se simţea rău, nu ştia dacă va putea participa la înmormântarea lui Panaitescu, dar se va strădui şi aşa mai departe.

Femeia replică ferm:

— Astea mi le-a spus aseară.

— Aha! Deci a dispărut în timpul nopţii.

— Tot ce e posibil. Putea părăsi locuinţa fără să o audă nimeni.

— Nu şi fără s-o vadă cineva.

— E bizar, desigur, dar asta încă nu înseamnă că noi am omorât-o.

— Vorbiţi mereu în numele tuturor…

— Nu sunt singura bănuită.

Cristescu oftă.

— Stimată doamnă, Valerica Scurtu nu a plecat de acasă şi, ca să fiu mai precis, nici nu intenţiona s-o facă.

— Cum puteţi fi atât de sigur?

Maiorul făcu câţiva paşi prin încăpere. Se opri zâmbind apoi îşi reluă plimbarea.

— Extrem de simplu. Nu pot să cred că a plecat, de fapt fugit, e sugestia dumneavoastră, apropo de dispariţia în noapte fără să anunţe pe nimeni, fără să lase o vorbă…

— Sugestie? Cel mult o opinie…

— Să zicem. Deci mi-e greu să-mi închipui că a fugit în capot şi în palton. N-a uitat să-şi ia carnetul cec – sunt convins că avea unul – dar a uitat în schimb să-şi pună o rochie. Mi-amintesc că m-a primit într-un capot alb. În dulap nu-l văd, nu-i nici în baie şi nici aici pe cuierul din spatele dulapului, unde sunt convins că-l ţinea ca să-l aibă la îndemână. Sper că am fost destul de limpede.

„A doua greşeală“, gândi Melania Lupu.

Pe chipul ei nu se citea nimic.

Capitolul IX

OMUL CARE NU UITĂ NIMIC

— Dacă nu aveţi nimic împotrivă, aş vrea să mă retrag în camera mea.

— Fireşte, doamnă.

Melania Lupu îşi atinse obrajii înfierbântaţi.

— Mi-e teamă că a fost prea rece pentru mine la cimitir, am să iau un caşet.

Zâmbi curajos ca şi cum ar fi vrut să dea asigurări că totul e un fleac, că în general nu ia în serios micile indispoziţii. Lângă uşă se întoarse şi aminti amabilă:

— Când aveţi nevoie de mine, nu vă sfiiţi să apelaţi. Nu mă culc niciodată înainte de 12. Zâmbi chinuit. Succes.

— Mulţumesc, doamnă…

Maiorul intră în bucătărie unde se afla Azimioară.

— Ce se aude?

Locotenentul ridică din umeri.

— Nimic deocamdată.

— Deocamdată… Mai speri?

— Fireşte.

— Aruncă o privire şi în camera lui Vâlcu.

— M-am uitat! Interior clasic. Un om de bun gust care avea şi bani. În garderobă am găsit un şnur metalic.

— Şi?

— O spun cu titlu informativ. E ceva relativ ieşit din comun.

— Altceva?

— Grigore Popa, dar în special sculptorul, care m-au asistat, au rămas înnebuniţi de ce-au văzut! Are, tipu’ o garderobă trăsnet. Nici nu se cunoaşte că şi-a luat lenjerie şi haine pentru un concediu.

— Nici la Carlo Ponti când i s-au furat cele treizeci şi şase de costume nu s-a cunoscut. E contabil, ştie să preţuiască banul.

Se uită în jur şi începu să râdă. Sunt teribili…

Cei şase locatari îşi împărţiseră bucătăria folosind o formulă inedită. Paravane înalte de carton presat despărţeau spaţii de circa doi metri pătraţi unde abia încăpeau o maşină de gătit, o măsuţă pliantă, câteva rafturi pentru vase. Cristescu bănuia că graniţele erau apărate cu înverşunare, orice încălcare stârnind scandaluri uriaşe.

Chiar şi o privire superficială îi putea distinge imediat pe proprietari. Valerica Scurtu avea un aragaz strălucitor, oalele erau roşii cu buline albe, în colţul şerveţelelor care atârnau pe un cuier, apretate şi călcate, fuseseră brodate autografe îmbietoare: „Poftă bună ursuleţ!“ (cine o fi ursuleţul? se întrebă maiorul) sau „Gospodina bună ţine casa lună“.

Sanitas-ul de dinainte de război, destul de bine întreţinut, aparţinea probabil Melaniei Lupu, iar reşoul electric cu cablul ferfeniţă, sculptorului. Grigore Popa preferase rafturilor un dulăpior închis cu lăcăţel. Peretele de deasupra maşinii era umplut cu avize, atent confecţionate: „Aerisiţi bucătăria şi curăţaţi spaţiul alocat. Gândacii nu se combat, se previn“, „Strict interzis a se împrumuta chibrituri de la vecini în lipsa acestora“, „Este interzis să se ridice capacul oalelor cu excepţia beneficiarului în cauză“ şi în sfârşit „Furtul între colocatari se pedepseşte conform Codului Penal cu închisoare“…

— Ăştia-s nebuni! comentă aiurit Cristescu.

Azimioară dădu din cap ca unul care văzuse multe şi nu-l mai miră nimic.

— Oameni… Oameni…

— Eu aş zice oameni şi oameni!

— La capodopera sculptorului v-aţi uitat?

Era un afiş mare, în culori violente, lipit între o oală găurită şi un ibric cu coada strâmbă. Reprezenta o pisică grasă, spânzurată de ceafă într-un cârlig. Urmau urări graţioase scrise în caractere arhaice: „Poftă bună, Valerica!“, „Bon appétit, Melania“, „Staţi-ar în gât Grigore!“, „Sări-ţi-ar un dinte, Vâlcule!“ şi aşa mai departe.

— E un tip glumeţ, vorba bătrânei…

Maiorul râdea cu lacrimi:

— Pot să-mi imaginez ce-a fost când au dat cu ochii de drăcia asta.

— Hm, făcu locotenentul alb la faţă, eu unul ştiu că nu mai mănânc diseară.

Grigore Popa îl primi cu o mină posomorită şi azvârli ostentativ ziarul pe masă. Odaia nu fusese aerisită, mirosea vag a şoareci şi cărţi ude, a lucruri vechi.

Luă de pe birou o bilă de cristal şi începu s-o învârtă în palmă.

— Ei, aţi găsit-o pe nefericita aia?

— Tocmai veneam să vă cer o mână de ajutor, spuse zâmbind maiorul.

Bătrânul îl privi pe sub sprâncenele groase.

— Înseamnă că n-aţi făcut nici o brânză.

Părea dezamăgit.

— Adevărat, recunoscu maiorul. Se uită în lungul pereţilor. Mă întreb unde poate fi ascuns un cadavru.

— La mine în odaie?

— La dumneavoastră, în altă parte…

Bătrânul izbucni piţigăiat.

— Ce-s glumele astea!? Cum vă permiteţi?

— Nu e o glumă, domnule Popa, am certitudinea că Valerica Scurtu a fost asasinată. Sublinie: În această casă.

— Vă avertizez că asemenea ofensă…

— Va fi consemnată în carneţelul dumneavoastră.

— Bine, dar e o aberaţie!

— Ştiţi tot atât de bine ca şi mine că nu-i o aberaţie. Femeia nu a părăsit de trei zile locuinţa! Unde se află?

— Căutaţi-o în târg, prin spitale, la Morgă, la balamuc, sau la naiba ştie! La urma urmei, nu mă plăteşte nimeni ca să păzesc toţi nebunii! Se agăţă de braţele balansoarului. Fiecare să-şi păzească pielea, domnule. Ăsta mi-a fost principiul în viaţă.

— Sunteţi un om cu principii… Am remarcat de la prima vizită, făcu maiorul răsucind între degete ţigara neaprinsă. În ce relaţii eraţi cu domnişoara Scurtu?

Popa reteză aerul cu palma.

— De nici un fel. Persoana nu mă interesează.

— În ce sens? întrebă candid Cristescu.

— În toate sensurile. N-am vocaţie pentru cretini. Vă satisface argumentul?

Cristescu clătină din cap.

— Deloc. Din câte ştiu, nu i-aţi rezervat Valericăi Scurtu un tratament special. Vreau să spun că nu întreţineaţi legături mai apropiate cu nimeni.

— Exact, rânji bătrânul. În casa asta, domnule maior, există, v-aţi convins sper, cea mai superbă galerie de cretini. Cu şi fără temperament, blonzi, bruneţi sau cu bube… Ăsta-i balamuc, nu casă! Ăla ciopleşte pietroaiele – se exersează pentru ocnă, bănuiesc – Panaiteştii bat, mă rog, băteau de nebuni la maşină când îţi era lumea mai dragă, Melania descântă motanul, Valerica dondăne la portretul Sfântului Anton – patronul fecioarelor nemăritate. Vâlcu numai de femei şi discuri ştie! Ăsta cel puţin ne ucide, domnule! O ia din zori cu Carusso şi termină la miezul nopţii cu Şaliapin.

— Acum sunteţi mai liniştit, constată maiorul. Contabilul e în concediu.

— Şi după aia? În fiecare an, îşi ia vacanţă iarna. După trei săptămâni, se întoarce, la braţ cu soră-sa. Atunci să vezi distracţie! El operă, ea muzică de cameră. O bezmetică!

Bărbatu-său şi-a luat lumea în cap! Consultă febril agenda: la 15 martie 1952, a părăsit-o după numai trei luni de convieţuire. Eu, unul, nu rezistam nici atât!

Cristescu începu să râdă:

— Îi ştiţi cumva şi adresa?

— O clipă. Întoarse câteva pagini: Da! Strada Karl Marx 118D.

— Încep să înţeleg de ce nu întreţineţi relaţii cu nici unul din vecini.

— În sfârşit!

— Şi-mi dau seama că, în aceste condiţii, unul sau altul poate deveni indezirabil…

— Ce vreţi să spuneţi?

— Domnul Matei, tânărul, preciză ca şi cum celălalt ar fi avut nevoie de explicaţii, îmi relata că de ani de zile o urmăriţi într-un mod, în sfârşit, cam insistent, pe domnişoara Scurtu. Insistenţe penibile care s-au izbit de o indiferenţă glacială.

— Ce?! Grigore Popa se sufoca. Eu?! Eu… După… Căuta ceva grosolan, crâncen. Adică umblu după insecta aia şuie? După fecioara asta păduchioasă pe care…

Cristescu îl întrerupse:

— Ca să-l citez pe domnul Matei, marile pasiuni izbucnesc de multe ori atunci când te aştepţi mai puţin şi vizavi de cine nu te aştepţi…

— Uluitor!!

— Tot domnul Matei presupunea că… În fine, fiind un tip violent şi ranchiunos, excesiv de dur…

Grigore Popa tremura de indignare.

— E un ticălos!

— Dumneavoastră îl cunoaşteţi mai bine…

— Un ticălos, un obsedat sexual! Orgiile lui sunt de pomină! A ajuns să ne cunoască tot cartierul. Întrebaţi vecinii! Urlă de nebun, în puterea nopţii, la fereastra deschisă, cu un topor în mână: „O chema Margot! Ce mult

am iubit-o!“ Animalul ăsta îşi îngăduie să vorbească despre mine?!

— Din nefericire, doamna Melania Lupu împărtăşeşte acelaşi punct de vedere.

— Baba?! Ei nu, că asta e prea de tot!

— Apropo, cine e Margot?

Bătrânul nu se lăsă întrerupt:

— Va să zică alerg după cretina aia galbenă! Eu! Păi dumneata ştii ce partide am avut eu? Anne-Marie Vernescu, fata lui Mitiţă Vernescu, generalul, însurat cu Sultana Bibescu. Moşii în Oltenia, case la Galaţi, vapoare pe Dunăre! Erau proprietarii Ceahlăului, domnule! Ştii ce-i aia? Ceahlăul! A umblat după mine Dobrin, senatorul. Mi-o arunca de gât pe fiică-sa: „Ia-o, domnule“.

— Aşa zicea?!

— Închipuieşte-ţi! tăcu Popa înghiţindu-şi saliva. Sau ălălalt, care-i făcea obstrucţie lui Vaida în Parlament, deputat de Vlaşca, am uitat cum îl cheamă. Avea trei fete, frumoase, cu Notre-Dame, cu pian, cu şapte guvernante! Se ruga de mine… Iliant! Aşa-i chema! Alege-ţi, Grigoriţă! Care-ţi place ţie! Alege-ţi!

— Tţţ! Şi dumneavoastră nimic!

— Fireşte! M-am conservat, adică, pentru Miss Scurtu.

Maiorul începu să râdă.

— Probabil au glumit…

— Ce glume, domnule? Astea sunt glume?

— Apropo de Doru Matei, spuneaţi că a iubit-o pe una, Margot…

Bătrânul îşi şterse fruntea. Transpirase de enervare.

— Eu spuneam? El spunea! Un escroc! Ademeneşte vagaboande, şi dacă se găseşte vreuna care n-are chef să-şi dea jos rochia, scoate un topor, mânjit cu roşu şi urlă ca un descreierat: „O chema Margot! Ce mult am iubit-o“. E, chipurile, masculul dezlănţuit, capabil de orice. Nenorocita se sperie şi…

Cristescu continuă să râdă.

— Exageraţi, desigur.

— Zău?! Vă aduc toporul. Îl ţine în baie, sub cadă.

Făcu câţiva paşi spre uşă.

— Lăsaţi, vă cred…

— Să-i vedeţi recuzita! Ce teatru! Ce Tănase! Şi-a confecţionat uite aşa un teanc – arată cu mâinile – de bancnote. Hârtie, domnule! Hârtie! Doar prima şi ultima sunt sute. Le leagă cu elastic, bagă într-o servietă o sticlă în aşa fel încât să se vadă gâtul astupat cu un ciocălău, vin de ţară adică, şi pleacă la vânătoare prin Consignaţia. Întâlneşti acolo tot felul de maimuţe. Ocheşte una care-i place, şi-i cere sfatul. Cică e inginer din provincie, vrea să aleagă un cadou pentru logodnică. Îi flutură prin faţa nasului purcoiul de bani şi aia pică în fund. Crede că a dat lovitura. Mă înţelegeţi…

— Înţeleg…

— V-aţi uitat ce mobilă are în casă? Dacă o scuturi, se face bucăţi. Surcele! Vorba vine… Variantă la chestia cu toporul. Când dă de una năzuroasă, începe să spargă totul. Vezi, dragă Doamne, e plin de temperament… După ce dama pleacă, pune lemnele la loc. Nici nu se cunoaşte! Împunse degetul spre maior cu gestul lui caracteristic: Afirmaţiile mele se pot verifica, întrebaţi vecinii, sectoristul… Se bătu cu palma peste frunte: Chiar acum câteva săptămâni… Vă spun imediat…

Coborî din balansoar şi scotoci în gheridonul de lângă pat. Se întoarse răsfoind o agendă mare.

— Am aici totul, cu date precise. Îşi muie gros degetul în gură. Aha, uite! Sâmbătă, 17 noiembrie. Seara la ora 22:30. A venit acasă cu o tipesă. Poate să vă confirme şi Melania Lupu. La un moment dat, a început un scandal crâncen. Ţipau amândoi ca din gură de şarpe.

— De ce? întrebă amuzat Cristescu.

Agenda bătrânului îl fascina.

Popa o închise şi o puse în buzunarul halatului.

— Individa rezistase la toate probele. N-au impresionat-o nici toporul, nici mobila făcută ferfeniţă. Şi atunci animalul i-a cerut banii. Fiţi atent! Banii pentru ceea ce consumase la restaurant. Atât şi atât friptura, atât vinul. I-a pretins până şi un leu pentru două chifle. Aia se jura că a mâncat doar una, fiindcă e în cură de slăbire, ăstălalt o ţinea morţiş cu leul lui.

— Şi până la urmă?

— A plătit şi bacşişul chelnerului.

— Uluitor.

Bătrânul scuipă într-o parte.

— Ăsta-i bărbat?! Şi ăsta îşi îngăduie…

Cristescu îl întrerupse:

— Aş vrea să mă uit puţin prin agenda dumneavoastră. Dacă-mi permiteţi…

Grigore Popa se ghemui în balansoar. Îl privi întunecat:

— Sunt chestiuni personale, intime, aş zice, care nu interesează pe nimeni.

— Vă asigur că voi trece peste ele.

Bătrânul ezită, apoi scoase cu o mişcare silită din buzunarul de la piept altă agendă.

Cristescu o răsfoi distrat (conţinea notaţii lapidare: 16 noiembrie, de plătit chirie, întreţinere; 5 decembrie – farmacie, zaharină gratis; 7 decembrie – policlinică, 8 – dentist etc.) apoi o puse pe masă. Surâse:

— Cealaltă m-ar interesa.

Avu impresia că bătrânul geme. I-o întinse cu mâna tremurândă.

Maiorul nu-şi ascunse surpriza. Era un fel de condică împărţită pe rubrici: „venituri“, „cheltuieli“, „buletinul sănătăţii“, „vecinii“, „duşmanii“ (în viaţă şi decedaţi cu o mică precizare privind vârsta, profesiunea, situaţia familială până la nepoţi, precum şi anul, ziua şi fapta de care se făcuseră vinovaţi).

„De fapt, îşi zise Cristescu simţind cum îi transpiră degetele pe scoarţa neagră de piele, aici e toată viaţa lui…“

Îl înspăimântară meschinăria preocupărilor, meticulozitatea ranchiunoasă cu care îşi alimenta inamiciţii de-acum câteva decenii, fleacuri fără importanţă, de genul:

„M.S. – 68 de ani, colonel pensionar, doi fii etc. a declarat public la 12 februarie 1934, în barul Cazinoului din Sinaia că sunt un impostor de-o incapacitate monumentală. *Nota bene:* printre asistenţi se afla generalul de brigadă Miclan de la Statul-Major. Sunt convins că nepromovarea mea cu ocazia avansărilor din mai…“

Sau: „C.T. – avocat etc. a determinat-o pe doamna Ana Muzicescu să mă şteargă de pe lista invitaţilor la Revelion (1929). Chestiune de importanţă capitală pentru mine, căci era singura posibilitate de a-l contacta pe N. care…“

Decedaţii aveau o cruce mare în dreptul numelui, iar moştenitorii erau încercuiţi pentru orice eventualitate. Ici-colo, se putea citi câte un „achitat“ scris cu roşu, ceea ce însemna, desigur, că Popa reuşise să plătească poliţe imprescriptibile.

Paginile următoare fuseseră destinate vecinilor şi parcă vedeai ochiul negru al bătrânului lipit de gaura cheii, urmărindu-le toate mişcările. Melania Lupu ar fi fost probabil foarte surprinsă să afle că există cineva care să-şi amintească de pildă că la 9 august cumpărase un colier de perle – 65 de lei – o cutie mare de jeleuri şi un kilogram de parizer pentru motan. „De unde atâţia bani?“ era întrebarea lui Popa şi „rămâne în observaţie“ – rezoluţia. Isprăvile sculptorului, detaliate, se consumau pe mai multe file.

Carnetul îl mai informă pe Cristescu despre ieşirile soţilor Panaitescu, despre un telefon primit de Valerica Scurtu în primăvară, după care femeia se dusese la coafor şi întârziase seara. „Vedere“ semnala Popa, suspectând-o de codoşlâc pe Melania Lupu despre care presupunea în acelaşi timp că nu face servicii gratuite. Indicaţii curioase se refereau la contabilul Vâlcu, celălalt colocatar. La rubrica

lui, bătrânul trecuse simple cifre: „5 iulie – 4“; „6 iulie – 3“ şi aşa mai departe.

Cristescu întorcea paginile stupefiat, sub privirea întunecată a bătrânului. Buletinul sănătăţii întocmit cu scrupulozitate, săptămânal, se ocupa în primul rând de tensiune (24. XI. – 13,8; medicul sugerează pentru moment încetarea tratamentului cu hiposerpil), urmând în ordine rezultatul analizei urinei, VSH-ul, colesterol, globule roşii etc. În fiecare lună, efectua un control dentar, iar în afara acestora erau consemnate indispoziţiile trecătoare: „15 mai – de dimineaţă am simţit furnicături ciudate în palme şi laba piciorului. Am socotit prudent să nu părăsesc patul“, sau „18 august – prânz uşor, cu toate acestea indigestie. Cumpărat pentru orice eventualitate tetraciclină şi ftalisulfatiazol. Temperatura, normală“.

Cristescu putea să-şi imagineze ce catastrofa constituia pentru medici un pacient ca Popa, cu graficele lui. Îl şi vedea în cabinetul de consultaţie, scoţându-şi nota din buzunar şi oferind rapoarte amănunţite. „Le malade au petit papier“ spunea Charcot. Dar bătrânul era mai mult decât un simplu ipohondru. Era de-a dreptul monstruos. Pe maior îl copleşea existenţa care şi-o construise, cu un orizont baricadat de bucurii urâte. Ceva ca o încăpere fără lumină şi fără orificii de aerisire, ceva jilav şi alunecos unde se târăsc jivine mărunte cu trup de gelatină şi picioare multe…

Ajunse în sfârşit la ultima rubrică „idei“ unde Popa îşi propunea să sesizeze cutare sau cutare for în legătură cu o chestiune oarecare. De pildă, nota la 21 aprilie: „După ora 20, parcurile noastre constituie o adevărată ruşine. Apropo de indecenţa perechilor îmbrăţişate pe bănci. Propun închiderea lor în timpul nopţii ca şi o iluminare puternică. De sesizat Consiliul Popular al Municipiului Bucureşti“.

Mai avea sugestii privind ţinuta tinerilor (fetele să umble cu părul strâns, sub fileu şi în uniformă ca liceenele de prin

anii ’20, ’30), se declara categoric împotriva învăţământului mixt.

Cristescu puse carnetul pe masă. Popa îl recuperă cu satisfacţie, ascunzându-l repede, undeva în poalele halatului. Îşi trase broboada pe umeri şi spuse umezindu-şi buzele:

— Bănuiesc… Da… Bănuiesc că nu v-a făcut o impresie prea bună. Puteam să nu vi-l dau…

Cristescu îi aruncă o privire întrebătoare şi celălalt reluă.

— Da, puteam să nu vi-l dau… N-aveaţi cum să mă obligaţi.

— De ce mi l-aţi dat atunci?

— Un calcul elementar, râse Grigore Popa. Vedeţi doar, trec totul în carnet.

— Chiar totul?

— Absolut! Acum puteţi să vă daţi seama că nu i-am purtat sâmbetele lui Panaitescu ori domnişoarei Scurtu. Indivizii mi-au fost indiferenţi. N-am nici o vină că au murit.

— Cineva mai bănuitor ar putea raţiona altfel.

— Cum?

— Mi-aţi arătat agenda încercând să mă convingeţi că vă notaţi fiecare pas.

— Exact.

— Dar dacă aţi omis conştient câte ceva?

— Mă jigniţi! Mă jigniţi profund!

— Dacă nimic din ceea ce aţi scris nu e adevărat?

— Extraordinar! Aveţi cuvântul…

Cristescu şopti cu ochii pierduţi în gol.

— Inutil! Sunt convins că aţi scris adevărul. Din punct de vedere al complexului psihic, sunteţi un om în stare de orice. Mă îngrozesc pur şi simplu!

— N-ar fi cazul, având în vedere ceea ce profesaţi.

Maiorul aprinse o ţigară. Degetele îi tremurau.

— În viaţa mea n-am întâlnit pe cineva care să vă semene! Am avut de-a face cu escroci, pungaşi, criminali, în fine toată drojdia pe care o dă la iveală orice societate. Am

răscolit sentimente murdare şi interese meschine, am investigat patimi bestiale, ce se pot naşte doar în minţi întunecate care n-au depăşit condiţia primară…

— Dar unul ca mine n-aţi mai întâlnit, rânji Grigore Popa întrerupându-l.

— Nu, spuse Cristescu privindu-l deschis, în ochi. N-am mai întâlnit. N-am mai întâlnit un om pe care să-l cutremure bucuria celorlalţi. A tuturor celorlalţi! Să-l întristeze, mai mult să-l doară! Asta ca principiu de viaţă.

Grigore Popa rămase pe gânduri.

— Vă înşelaţi, domnule maior. Nu… E altceva. De fapt, nu m-aţi înţeles.

Dorin Matei ieşi din odaie fără să facă zgomot. Lăsă uşa deschisă şi ascultă un timp. Auzi glasurile înfierbântate ale bătrânului şi maiorului, mişcările locotenentului care răzbăteau surd din cămară. În camera ei, Melania Lupiu povestea ceva pisicii. Cunoştea vocea monotonă care se împletea la un moment dat cu ron-ron-ul motanului.

Înaintă elastic şi aşteptă din nou. „Acum!“ gândi şi se precipită spre scrin. Atinse stema.

O tuse uscată îi opri braţul în aer. Melania Lupu stătea în cadrul uşii. Pisica i se răsucise pe după gât, ca un guler de blană negru. Vorbi încet:

— Comiteţi imprudenţe, domnule Matei. Nu-i acum momentul să admiraţi pânzele…

Îl aşteptă până intră în camera lui, apoi închise uşa zâmbind.

Azimioară apăru după câteva minute, căutându-şi ţigările. Erau pe o măsuţă, lângă odaia bătrânei. Glasul domol îi atrase atenţia:

— …şi atunci, la Roşu împărat veni cel de-al treilea fecior. Tată, îi spuse, lasă-mă şi pe mine să-mi încerc norocul. Balaurul cu şapte capete din pădurea Iasminului… Mă asculţi, Mirciulică? Uf, urâciosule! Ai adormit…

Locotenentul, buimac, se rezemă de zid.

— Termenii dumneavoastră de comparaţie, spuse Grigore Popa, ar trebui să mă supere.

Maiorul schiţă un gest de oboseală.

— Ce importanţă are… În orice caz, nu asta am intenţionat.

— Ar fi trebuit să mă supăr, repetă încăpăţânat bătrânul. Dar nu mă supăr pentru că n-aţi înţeles nimic. Sunt un om sever. Sever în primul rând cu mine însumi.

— Probabil că eu nu cunosc noţiunea…

— O ironie ieftină care nu vă onorează, iar pe mine nu mă atinge. Am crescut într-o casă unde, înainte de toate, mi s-a cultivat simţul datoriei.

— Şi dragostea pentru semeni, bănuiesc.

— Vă obsedează caietul meu. Oamenii aceia au greşit. Nu puteau rămâne nepedepsiţi. Dumneavoastră, în fond, procedaţi la fel. Îi sancţionaţi pe ticăloşi.

— Hm! maiorul trase fumul până în adâncul plămânilor. Nu mi-a trecut niciodată prin minte să tai capul unuia care nu m-a crezut prea deştept. Şi-or fi fost destui…

— Incidentul de la Sinaia a avut pentru mine consecinţe dezastruoase. Iar capul nu i l-am tăiat. L-am răsplătit doar pe măsura faptei sale.

— Adică?

Grigore Popa îşi supse buzele. Ezită câteva secunde apoi declară:

— N-am de ce să mă ascund. Chestia s-a întâmplat în ’34. În ’39 eram amândoi în garnizoana Câmpina, comandată de generalul Marian Toma. Nu exista pintenat în toată România să nu fi auzit de nebunul ăsta. Capabil, dar răzbunător, violent şi fără cumpăt. Îi trata pe ofiţerii superiori ca pe simpli recruţi, cu un singur bumb pe epolet. Nu admitea greşeala. La un chef, într-o grădină de vară, omul meu de la Sinaia s-a apucat să-l înjure în gura mare. Cunoştea multe, se ştiau din şcoală. Râse în barbă. A doua zi am ieşit la raport.

— Dintr-un spirit de echitate, presupun.

— Bineînţeles. N-am făcut decât să reproduc cele auzite. Aveam şi martori.

— Apoi?

— În toamnă, l-au pus pe liber. Pensionat la 39 de ani… Toma lucra repede. Făcu o pauză: Aţi fi procedat altfel?

Cristescu nu-i răspunse. Simţea un nod în gât.

— Am să vă dau un alt exemplu. Tata era director de şcoală, şcoală primară.

— Unde? întrebă maiorul gândindu-se la altceva.

— La Turnu-Măgurele. Am fost elevul lui. Când băieţii făceau vreo poznă, pe mine mă pedepsea primul. Mama l-a lăsat şi s-a întors la părinţi, în Ardeal. Aveam zece ani pe-atunci. Nu-mi îngăduia s-o văd. Ne-am reîntâlnit prima oară după 14 ani… Întâmplător, la Sălcii – un sat pe valea Someşului. Eram în manevre. Am intrat într-o dugheană să cumpăr timbre şi ţigări. Ea m-a recunoscut, i-am întors spatele… Îşi scoase mâinile de sub pled şi începu să-şi mângâie genunchii. Nu am mai văzut-o niciodată după aceea. Aşa am considerat corect. N-avea dreptul să-l părăsească pe tata!

Maiorul abia mişcă buzele:

— De ce?

— Nu-i îngăduit să abandonezi o familie, un bărbat, numai pentru că nu-ţi permite să-ţi agăţi cercei în urechi. Pentru că-ţi pretinde o comportare virtuoasă, decentă. Tata a fost o mare personalitate. El mi-a îndreptat paşii spre o viaţă cu adevărat demnă şi am satisfacţia că am izbutit. La 63 de ani, nu mi-e ruşine de nimic din ceea ce am făcut. Caut o greşeală cât de mică şi n-o găsesc.

— Aţi fost căsătorit?

— Nu… După experienţa dezastruoasă a tatei… Vă daţi seama…

Continuă să vorbească ridicând în slăvi o existenţă spartană, plină de jertfe şi demonstraţii de voinţă.

„În fond, reflectă Cristescu, viaţa unui ins mărunt şi egoist cu pofte anemice, uşor de înfrânt.“

Se îndreptă în scaun şi căută ochii bătrânului.

— Există în carneţelul dumneavoastră o indicaţie: „14 septembrie curent, V.S. manevră murdară. Se va plăti!“

Grigore Popa căscă gura. I se simţea răsuflarea grea, neplăcută.

— Nu-mi amintesc…

— Încercaţi totuşi.

— Imposibil… Bătrânii ţin minte întâmplări de acum 50 de ani, dar uită ce au mâncat ieri. E un adevăr banal.

— Poate vă amintiţi alt amănunt. Din agendă lipsesc două pagini. Au fost smulse. Nu ştiu ce s-a întâmplat pe 1 decembrie, dar o săptămână mai târziu – pagina din 8 care lipseşte – a murit Panaitescu.

— E o aberaţie! Bănuielile dumneavoastră sunt pur şi simplu absurde. Vă înşelaţi!

Bătrânul părea că se sufocă. Gesticula stângaci, fără convingere. Cristescu îl măsură lung apoi spuse:

— Aş dori din tot sufletul să mă înşel, domnule Popa. Nu-mi plac suspiciunile şi, credeţi-mă, de-a lungul anilor am evitat procedeul. Mai mult, în fiecare dosar încredinţat, am plecat de la premisa că nu oricine e capabil să ucidă. În consecinţă, m-am străduit să întocmesc liste de inocenţi.

— Nu s-ar zice, cel puţin în ceea ce ne priveşte.

— Vedeţi, acest „ne“ sau „noi“, acest front comun pe care-l faceţi mă pune pe gânduri. Vă detestaţi şi totuşi când aduc în discuţie moartea lui Panaitescu toţi, absolut toţi, încercaţi să mă convingeţi că individul s-a sinucis. De ce? De ce nu acceptaţi, cu titlul de ipoteză măcar, altă formulă? De ce domnul Matei, în ciuda dispreţului faţă de dumneavoastră…

— Vă asigur că e reciproc, interveni bătrânul.

— Ştiu. Şi totuşi poate să jure până în pânzele albe că nu sunteţi capabil de crimă. Dumneavoastră, apropo de

reciprocitate, procedaţi la fel. La fel procedează şi doamna Melania Lupu.

— Cu alte cuvinte, vă deranjează faptul că ne-am permis să fim obiectivi.

— Altceva mă deranjează! Dacă-mi îngăduiaţi să cred că sculptorul, de pildă, poate să împingă neghiobia ceva mai departe, în perimetrul crimei să zicem, m-aţi fi derutat. Dar nu eu trebuie să vă învăţ cum se induce în eroare…

— Vorbe, vorbe…

— Să trecem la fapte! Lipsa din agendă a paginii care poartă data crimei e un fapt concret. Sunteţi de acord?

— Să zicem. În orice caz nu şi cu rubrica la care aţi încadrat moartea lui Panaitescu. Îmi permit să vă atrag atenţia că lipsa paginii pledează cel mult în favoarea mea.

— În sfârşit, aţi renunţat la „noi“.

— Pot să continuu?

— Vă rog.

— Spuneam că pledează în favoarea mea şi am să vă explic de ce, deşi mă aşteptam să conchideţi singur. Ştiind că am smuls tocmai această pagină, cum vă imaginaţi că aş fi acceptat să răsfoiţi carnetul?

— Adică îi ignoraţi lipsa?

— Fireşte.

Maiorul surâse.

— E adevărat, domnule Popa. Nu ştiaţi. Carnetul ăsta face parte integrantă din viaţa dumneavoastră şi nu vă văd capabil să-l mutilaţi. E ca şi cum ţi-ai smulge singur inima. Pentru că inima dumneavoastră e acolo…

— V-aş rămâne îndatorat dacă m-aţi scuti de anumite observaţii personale. În sfârşit, sper că v-aţi edificat.

— Perfect. Să ne imaginăm că doamna Melania Lupu sau domnul Matei v-ar fi cerut să renunţaţi la filele cu anumite însemnări compromiţătoare, cum aţi fi procedat?

— Ei, bravo! O fi impertinent flăcăul ăsta, dar nu într-atâta, încât…

— La asta mă gândeam şi eu. Nici măcar n-au îndrăznit să v-o ceară! Mergem mai departe! Ce credeţi că le rămânea de făcut?

Bătrânul privi reflex spre odaia Melaniei Lupu. Maiorul clătină din cap:

— Nu sunteţi un partener de nădejde, domnule Popa, şi tare mi-e teamă să nu fiţi abandonat pe parcurs...

Capitolul X

CONTRAOFENSIVĂ

— Când aţi văzut-o ultima oară pe Valerica Scurtu?

— Poftiţi?

— Întrebam, şi dumneavoastră aţi auzit foarte bine, când aţi văzut-o ultima oară pe domnişoara Valerica?

Cristescu se uita la obiectele ciudate aşezate pe trepieduri şi poliţe. Sculptorul călărea un scaun sprijinindu-şi bărbia în pumni. Părea să mediteze.

— Ştiţi ceva? Eu, unul, aş desfiinţa proba cu martori.

— De ce?

— Pentru că mi se pare complet lipsită de valoare. Fără relevanţă, cum aţi spune dumneavoastră. Mi-aduc aminte de o chestie… Mă aflam întâmplător pe străduţa aceea din spatele Bisericii Albe. Aşteptam pe cineva. La un moment dat, văd doi indivizi care sar gardul de la Athenee Palace şi o iau la goană. Au trecut chiar prin faţa mea… Mă ascultaţi?

— Evident, răspunse maiorul.

— Mi-am dat imediat seama că sunt nişte pungaşi ordinari care ciupiseră niscai cosmetice, eventual vreun ceas de la hotel, mai ales că unul din ei ţinea mâinile sub centură ca să nu piardă ce furase. Avizat deci asupra calităţii lor, i-am urmărit atent. Treburile astea îţi stârnesc totdeauna curiozitatea.

— Unde vreţi să ajungeţi?

— Aveţi răbdare. După ce au dat colţul, mi-a trecut prin minte, aşa ca un exerciţiu, să le reconstitui semnalmentele. Ce aş declara, solicitat eventual ca martor. Îşi încrucişă picioarele, întinzându-le în toată lungimea lor. Aiureli, domnule maior! Asta e tot ce aş fi fost în stare să le relatez. Simple aiureli! Unul era negricios cu părul creţ, iar celălalt avea haine albe. Reţineţi, asta se întâmpla la câteva secunde după consumarea incidentului! Vă întreb atunci, ce încredere poţi acorda unui amărât care vine în faţa instanţei după nu ştiu câte săptămâni, dacă nu luni de zile, şi-ţi toarnă baliverne? Nefericitul nici măcar nu minte… E ca şi cum ţi-ar povesti despre marţieni.

Maiorul începu să râdă.

— Spuneţi că i-aţi văzut sărind zidul…

— Exact.

— Treaba asta necesită, în principiu, un minim de condiţie fizică. Se poate presupune deci că cei doi erau tineri sau cel puţin în puterea vârstei.

— Tineri în orice caz, precizează Matei. Chiar foarte tineri.

— Iată deci o delimitare esenţială. Dintr-o singură mişcare am exclus din cauză un anumit număr de indivizi. Cei, să zicem, peste 30 de ani. Mergem mai departe! Aţi observat doi inşi. Iată încă un indiciu. Alţii lucrează singuri sau câte trei-patru. În consecinţă, vom căuta în fişele noastre doi parteneri tineri care se ţin de găinării. Un borfaş serios nu sparge camere de hotel, nu-şi riscă pielea pentru un aparat de ras electric, un ceas sau, cum spuneaţi dumneavoastră, niscai cosmetice. Avem de-a face deci cu nişte începători… Adăugaţi părul creţ şi tenul smead. Nici nu mai interesează datele celuilalt. Vin de la sine. Fiind în posesia acestor „aiureli“, Miliţia i-ar fi depistat pe borfaşii dumneavoastră în mai puţin de 24 de ore… Şi acum să ne întoarcem la domnişoara Scurtu, când aţi văzut-o ultima oară?

Matei se ridică nervos.

— Aseară… Cred că aseară. Sunt un om distrat. Nu dau atenţie celor ce se întâmplă dacă nu mă interesează direct. Pe lângă Valerica Scurtu, mai ales, trec ca pe lângă o mobilă. M-am obişnuit să n-o văd. Suntem mulţi, fiecare are programul lui. Să zicem că lucrez toată seara în camera mea. Habar n-am dacă ăilalţi sunt acasă, ce fac, ce le trece prin minte, dacă s-au spânzurat ori…

Gesticula înfierbântat traversând încăperea de la un capăt la celălalt.

— Ca să vezi! Domnul Grigore Popa vă descrie cu totul altfel.

— Gaura cheii strâmbă imaginile. E firesc!

Cristescu căută o scrumieră. Ţinea mâna ţeapănă să nu cadă scrumul.

— Daţi-i drumul pe jos, spuse sculptorul. Nu mă deranjează… În fine, asta-i cu Valerica! Mi-ar face plăcere să vă ajut, dar… Păru fulgerat de-o idee. Discutaţi cu Melania Lupu sau chiar cu bătrânul… Ăştia n-au altă plăcere decât să spioneze, să se spioneze, să ne spioneze… Mă rog, puteţi conjuga tot verbul.

— Am să vă întreb altceva atunci, declară Cristescu pe gânduri. Credeţi că domnişoara Scurtu se mai află în viaţă?

Se întâmplă ceva curios. Faţa sculptorului râmase impasibilă. Nu se putea citi nimic pe ea. Doar umerii se pleoştiră. Păreau obosiţi. Articulă uscat.

— Da, cred că da…

— Sincer?

— Logic, aşa ar trebui să fie. Şi totuşi, după cele întâmplate…

— Vă referiţi la „sinuciderea“ lui Panaitescu?

— Exact. Fără să vrei, încep să se strecoare îndoielile. Mi-a spus bătrâna că încă nu s-a întors.

— Când a plecat?

— Nici ea nu ştie… Poate în timpul nopţii. Poate dimineaţă.

— Exclus! Valerica Scurtu n-a ieşit din casă!

— Atunci n-am nici o idee. Asistăm la un adevărat mister.

— Oare?

— Din moment ce nu putem lămuri lucruri atât de simple… Un fapt însă rămâne cert: absenţa Valericăi – indiferent de numărul de ore pe care îl însumează – reprezintă o deviere de la programul obişnuit. Nenorocita, exceptând timpul petrecut la birou, nu iese literalmente din casă. Stă în expoziţia ei şi tricotează, ori visează la cai verzi pe pereţi. În sensul ăsta îmi dă de gândit şi evident în contextul ciudăţeniilor la care asistăm. Balamucul cu Panaitescu, prezenţa dumneavoastră, foarte plăcută de altfel… Şi din moment ce sunteţi sigur că Valerica n-a părăsit locuinţa…

— Cert!

Sculptorul se strâmbă.

— E caraghios! Doar nu s-a volatilizat! Unde putea să se ascundă? Şi de ce?

— Nu *ea* s-a ascuns, domnule Matei.

— Chestiile astea sunt prea complicate pentru mine… N-a plecat şi totuşi a dispărut, a murit, dar unde e cadavrul… Ca într-un film de groază! Nu sunt isteţ din cale afară, dar am aşa o impresie, în organism, că răsuciţi între degete o monedă calpă. Începu să râdă. Îl aud pe subordonatul dumneavoastră cum ciocăneşte pereţii. Pur şi simplu te apucă mila. L-o fi aşteptând nevasta, s-a răcit tocana, copiii ăia trebuie şi ei bătuţi… Aici, în casă, nu poţi camufla un singur ac! Ziduri perfecte, fără o nişă, o singură cămară, coridoare trase cu rigla, şase dulapuri, câte unul de familie.

— Rămâne de văzut, oftă Cristescu, îndreptându-şi spatele.

— Adică nu mă credeţi?

— Vai de mine, eu cred absolut tot ce spuneţi dumneavoastră. Totuşi, vom continua cercetările.

— Sunteţi invitatul meu, aveţi toată noaptea la dispoziţie. În ce mă priveşte, peste o jumătate de oră trag obloanele,

sting firma şi „de ce nu dormi? au nu eşti tu cu mine…“ Ăilalţi cred că, deja, sforăie.

— Nu sunt aşa de sigur. Mă îndoiesc chiar şi de visele dumneavoastră. Pariez că n-o să vă culcaţi!

— Să fim serioşi! Crăpăm de oboseală… Vânzoleală, cimitir. Vizite peste vizite… Başca senzaţii şi mistere! Mai lipseşte o fantomă.

— În prima noastră discuţie, mi-aţi atras atenţia asupra însemnărilor pe care domnul Popa şi le face într-un carnet. Aţi avut dreptate. Sunt pline de învăţăminte…

— Carnet? Ce carnet?!

— Jurnalul domnului Popa, mostră de răutate, mustind de venin etc. Parcă aşa vă exprimaţi?

— Am spus eu aşa ceva?

— N-aţi spus? Probabil m-am înşelat.

— Sigur! Ce chestie! Râse din gât: Ca să vezi! A început şi ăsta să-şi scrie memoriile…

Maiorul îşi încheie haina.

— V-aţi angajat într-un joc periculos, domnule Matei. Mă întreb care e miza?

— Ce înseamnă joc? Şi ce înseamnă mizǎ? Nu cunosc termenii…

— Mai reflectaţi. Ştiţi ce aş face eu în locul dumneavoastră? M-aş sfătui cu Melania Lupu şi domnul Popa. Adăugă zâmbind: Sunt plini de idei…

— Au plecat? se interesă Grigore Popa în şoaptă.

Bătrâna înclină capul. Privea în gol cu mâinile inerte căzute în poală. Celălalt se apropie.

— Unde-i ticălosul?

Doru Matei deschise uşa cu piciorul. Ţinea în braţe o pernă şi un pled.

— Bănuiesc că e vorba de mine… Aici, mon cher! Apropo, revizuieşte-ţi, te rog, vocabularul! S-ar putea să mă indispună.

Grigore Popa îşi încleştă pumnii. Ţipă cu o voce gâtuită de furie:

— Nemernicule! I-ai spus individului că mă ţineam după Valerica Scurtu!

— Calm, copii! Nu vă pierdeţi calmul…

— Ce calm, madam? N-auzi? Eram îndrăgostit lulea de insectă şi am omorât-o pentru că nu rimam în sentimente!

— Deci recunoşti.

— Derbedeule!

— Te sfătuiesc prieteneşte şi, reţine, o fac pentru a doua oară, să-ţi măsori cuvintele!

— Dragii mei…

— Îţi dai seama! exclamă bătrânul cu gura plină de salivă, ăla-mi azvârle acum o crimă în spinare!

— Cine? întrebă femeia distratră.

— Cine?! Maiorul!

Melania Lupu se uită la sculptor.

— A luat-o razna rău. Aşa se întâmplă de la o anumită vârstă… Habar n-am despre ce vorbeşte.

— Minţi! urlă Grigore Popa. Mi-a povestit totul.

Tânărul ridică din umeri.

— Delirezi, papa! Îţi garantez că am altele pe cap decât amorurile dumitale. Insecte sau patrupede! Îl privi lung. Ai şi tupeu! După ce i-ai cârtit două ceasuri despre Margot şi topor…

— Îl auzi? Recunoaşte că a ascultat la uşă.

— Totdeauna am fost sfătuit să urmez exemplul bătrânilor…

Melania Lupu îl scrută atent. Nările fine erau palide.

— Şi-apoi, reluă adresându-se lui Grigore Popa, ţineam mult să cunosc părerea dumitale despre doamna Melania.

— Despre mine?

— Foarte originală, tanti. Te asigur!

— Luaţi loc, domnule Matei, şopti bătrâna. Situaţia s-a agravat. Trebuie să discutăm…

— N-am nimic de discutat! Eu unul m-am săturat până în gât! îşi reteză grumazul cu degetul: Sunt obosit, vreau să dorm!

Grigore Popa îşi măcina neputincios mânia, fălcile îi tremurau, abia reuşi să articuleze.

— Ce porcărie! Nici cel mai josnic calomniator n-ar fi insinuat…

— Vreau să dorm! urlă pe neaşteptate Matei. Gata! Recreaţie!!

— Nu! Ai să mă asculţi, băiete! Bătrânul îşi plimbă privirea de la unul la celălalt. Care din voi mi-a răscolit prin dulap?

— Vai, domnule Popa! Cum credeţi că…

— Dumnealui, tanti Melania, se referă la altceva. Îi lipsesc două pagini din agendă cu anumite însemnări edificatoare…

— Nemernicule!

— Chestiunea asta am aflat-o, fireşte, fără să vreau. Pereţii ăştia sunt al naibii de subţiri…

Bătrâna clipi nedumerită.

— Nu înţeleg. Despre ce însemnări e vorba?

— Te faci că nu ştii?! Bătrânul o privea cu ură. Nici usturoi nici… Avea dreptate maiorul!

Melania Lupu zâmbi trist:

— Deci a reuşit. Asta a urmărit şi iată că a izbutit.

— L-a aiurit ca pe un sugaci, spuse Doru Matei improvizând aşternutul în fotoliu. Uite cu cine m-am înhăitat!

— Domnii de la Miliţie, constată liniştită Melania Lupu, încearcă să ne dezbine, au simţit că jucăm toţi pe aceeaşi carte şi ne aţâţa unul împotriva celuilalt. Accentuă: Ştiu că suntem complici.

Grigore Popa îi măsură pe rând. Un zâmbet rău îi alunecă pe buze. Întrebă încet:

— Dar suntem?

Capitolul XI

UN AMĂNUNT FĂRĂ IMPORTANŢĂ

Continua să ningă. Maiorul inhală adânc aerul rece.

— Nu vrei să facem câţiva paşi pe jos? Îmi place grozav prima zăpadă.

Azimioară zâmbi de circumstanţă. Era aproape miezul nopţii şi – socoti rapid – se afla la cel puţin 7-8 km de casă. În faţă se aşternea Şoseaua Kiseleff. Rar, câte o maşină deschidea pârtii ude. Peste case coborâse un întuneric alb cu sclipiri de giuvaier.

— E ciudat, spuse Cristescu pe gânduri. Vârsta ne schimbă atât de mult, uneori uiţi că ai fost copil, ai impresia că te-ai născut aşa, bătrân, şi totuşi sunt unele fleacuri care-ţi rămân adânc înrădăcinate. Clişee unde adultul dă mâna cu puştiul care trăgea la fit şi tocea peste vară la teorema lui Pitagora. De când mă ştiu, prima ninsoare m-a scos din minţi... Îmi venea să urlu de bucurie... Ca şi mirosul ăla special din martie. Un miros de verde, de pământ...

— Aţi trăit la ţară?

— Nu, dragul meu, sunt bucureştean get-beget. Ascultă, eşti sigur că ai chef să mă însoţeşti? Dacă te grăbeşti, nu te sfii...

— Nevastă-mea, bâlbâi locotenentul. E cam bolnavă.

— De ce nu mi-ai spus? Ieşi la Statuia Aviatorilor. Poate ai şansa să dai peste un taxi...

Azimioară îşi îndreptă fularul. Schiţă o mişcare spre direcţia din care veniseră.

— I-am lăsat singuri… Oare e bine?

— Totdeauna sau, mă rog, aproape întotdeauna câştigă cel care sesizează intenţiile adversarului cu o fracţiune de secundă înaintea celuilalt. Au trecut câteva zile şi încă nu intuiesc mobilul. Pentru ce tot circul ăsta? Trebuie lăsaţi să acţioneze. N-o vor face niciodată cu un sergent la uşa lor. Hai, urează-mi drum bun şi du-te!

Cristescu coborî agale spre Piaţa Victoriei. În jurul lui, fulgii de zăpadă aşezau mozaicuri de-o clipă.

— Da, şopti maiorul cu un zâmbet pe care şi-l uitase: îmi place prima ninsoare.

O coti la stânga pe Clopotarii Vechi.

* * *

Călca plin de amintiri pe străzile Iaşului. Absolvise aici, în anii tulburi din timpul războiului câteva clase de liceu, urmând-o pe mătuşă-sa în cea de-a doua căsătorie. O căsătorie la fel de nefericită ca şi cea dintâi. Visase un trai tihnit, alături de un om cumpătat.

„Am obosit, spunea rudelor. Vreau un prieten, cineva care să aibă grijă de mine.“

Maiorul o asculta cu un nod în gât. Avea 14 ani pe atunci. O vârstă când nu te poţi împiedica să nu divinizezi un unchi îngrozitor de tânăr şi aviator pe deasupra, cu ochi strălucitori şi plin de fantezie, cu gusturi de băieţandru, un unchi în stare să cumpere un castel de zahăr şi ciocolată expus în vitrină la Riegler ori să-şi taie limbile de la nişte pantofi noi lucraţi la Shull ca să-i facă praştie nepotului. Nevastă-sa limfatică, fără nerv şi fără umor, se cutremura.

Cristescu urcă pe Strada Karl Marx, identificând-o automat: „Fost Lascăr Catargi…“

Locuiseră în apropiere, un apartament meschin, întunecos, cu o mobilă îngrozitoare tapiţată în verde. Mătuşă-sa încerca să pară fericită şi plângea la ore fixe când se credea singură. Căutase un bărbat chibzuit, normal… Era într-adevăr „normal“, obtuz, lipsit de sensibilitate.

Maiorul deschise agenda verificând adresa. Marin Vâlcu îşi petrecea concediul la soră-sa. Pe gard atârna, într-un singur cui, o tăbliţă veche. Literele abia se mai desluşeau: „Nu intraţi. Câine rău“.

Maiorul înaintă pe aleea pietruită trăgând cu coada ochiului la ferestre. Nu se mişca nici o perdea. Sună lung. Aproape simultan se auziră paşi şi o voce puternică de femeie.

— Imediat, Gheorghiţă!

Apăru un chip oval, cu ochi negri, rotunzi. Putea să aibă 55 sau 60 de ani. Purta părul destul de lung şi o cunună de bucle mici, sure, înghesuite la tâmple şi deasupra frunţii. În ciuda pieptănăturii, nu încerca deloc să pară mai tânără.

„Pur şi simplu aşa a apucat, gândi Cristescu. Acum 25 de ani cred că nu-i stătea râu…”

Observase fenomenul chiar şi la cele mai sobre femei. Păstrau în ţinută, indiferent de modă, câte un amănunt din timpul tinereţii. Acelaşi gen de pălărie, sau aceeaşi coafură, un anumit ruj, anumite gulere.

— Oh, scuzaţi-mă! Credeam că a venit ziarul. Pe cine căutaţi?

— Pe domnul Marin Vâlcu…

— Poftiţi înăuntru.

Spre surpriza maiorului, femeia nu-l legitimase, nu pusese nici un fel de întrebări. Îl lăsă să aştepte într-o sufragerie veche, plină de tablouri cu flori: lăcrămioare, miozotis, petunii, toate culorile de trandafiri pictate corect şi în mod evident de aceeaşi mână. Pe bufet, strălucea stins, plin de praf, un Cupidon mare, din porţelan, călare pe un melc cu cochilia de aur.

Marin Vâlcu apăru în halat. Avea barba nerasă şi o expresie arogantă a gurii. Ochii însă priveau blând, fără ostilitate, poate puţin surprinşi.

— În ce chestiune…

Cristescu îi arătă legitimaţia. Celălalt se uită superficial şi îi împinse un scaun. Se aşează şi el trecându-şi mâna peste obraz.

— Vă rog să mă scuzaţi. Nici nu m-am bărbierit. În concediu, nu fac altceva decât să dorm şi să citesc. Râse. Abia m-a scos soră-mea din pat. Credeam că-i un truc.

— E totuşi păcat că nu v-aţi dus într-o staţiune. Cel puţin schimbaţi aerul…

Vâlcu se lăsă pe spate.

— Dacă eram în iulie, m-aş fi dus la mare. Dar aşa… Îmi place să lenevesc şi nicăieri nu reuşesc mai bine ca la soră-mea. În casa asta m-am născut, mi-am petrecut copilăria şi adolescenţa. De fapt, noi doi suntem foarte singuri. E unul din puţinele prilejuri de a fi împreună. Da, sigur, puteţi fuma… Se bătu cu palmele peste buzunare. O clipă! Mi-am uitat ţigările dincolo.

Se întoarse cu un pachet de Mărăşeşti.

— Nu mă pot dezobişnui. Le fumez din liceu. În sfârşit, vă ascult, domnule maior.

— Mda… Cristescu îşi umezi buzele. Presupun că n-aţi aflat încă…

Vâlcu îşi încreţi sprâncenele.

— S-a întâmplat ceva?

— Domnul Mihai Panaitescu a fost asasinat.

— Panaitescu?! Îl privea înspăimântat. Nu pot să cred… Dar cine? Cine a…

— Iar domnişoara Scurtu, continuă maiorul, a dispărut.

Celălalt înghiţi în sec.

— Cum să dispară? Cine să-l ucidă pe Panaitescu? Am impresia că visez! Căută ochii maiorului. Pentru numele lui Dumnezeu! Ce se întâmplă?

— Nu ştiu, însă ceva se întâmplă, iar vecinii dumneavoastră se dau peste cap să ascundă acest „ceva“.

— Îi suspectaţi de crimă?

— Vă surprinde?

Vâlcu privi încurcat.

— Evident. Nu mi-i pot închipui pe Melania ori pe bătrânul Popa cu un cuţit în mână sau…

— Panaitescu a fost otrăvit. Dacă aţi avut în vedere considerentul de vârstă, mă rog forţă fizică, obiecţia cade de la sine.

— Şi Valerica?

— Deocamdată nu ştim nimic.

— Fantastic! Am trăit trei ani alături de oamenii ăştia…

— N-aţi încercat niciodată să vă mutaţi?

— Nu. Îşi privi vârful pantofilor. Cum ies la pensie vin aici. Am să locuiesc împreună cu soră-mea. Nu mă interesează o casă în Bucureşti.

— Îi cunoaşteţi deci de trei ani?

— Da. Iertaţi-mă, nu vreţi să luaţi o picătură? Nu beau niciodată dimineaţa, dar vestea asta m-a dat pur şi simplu gata.

Deschise uşa şi strigă, undeva, pe coridor:

— Nana!

Se auziră paşi lipăind apoi un schimb de şoapte.

Cristescu învârtea absent scrumiera. Era un suvenir din Olanda, o farfurioară de ceramică albă pe fundul căreia fuseseră pictate, cu albastru-cobalt, o moară şi nişte saboţi.

Îi plăcea încăperea cu mobilele ei vechi. Emana o linişte specială, un fel de „am oprit ceasul pe loc“. Te simţeai bine, cumva la adăpost, încercai sentimentul odihnitor că nu se poate întâmpla nimic extraordinar îndărătul obloanelor de lemn. Chiar moartea putea veni lin aici, cu paşi de pisică, o moarte fără spasme, nu act necruţător, ci împlinire.

Îşi oprea ochii asupra unui obiect sau a altuia şi îşi dădea seama că fiecare însemna mai mult decât o amintire: un individ, o generaţie, un anno domini… De pildă, paneraşul

de mărgele în care femeia îşi păstra probabil banii, tabachera de fildeş din vitrină, unde încăpeau 5 sau 6 ţigări, plosca din piele moale, fină care amintea de chefuri haiduceşti izbucnite în răcoarea pădurii, un picnic din însoritul mai al lui 1905 sau 1906 cu rochii albe şi pălării florentine…

Vâlcu se întoarse cu o sticlă şi două pahare. Turnă lichidul gros, roşu.

— A trebuit s-o scot din damigeană. Aveţi ocazia să gustaţi o vişinată unică. Specialitatea casei: cu scorţişoară şi sâmburi de caise.

Bău dintr-o înghiţitură apoi puse paharul gol pe masă clătinând din cap.

— Ce nenorocire… Mâine abia se împlinesc patru zile de când ne-am despărţit. Erau sănătoşi, teferi…

— Spuneţi-mi, domnule Vâlcu, vedeţi vreun motiv pentru care Panaitescu ori Valerica Scurtu – să acceptăm ipoteza cea mai tristă – au fost ucişi?

Îl privea intens, fără să clipească. Bărbatul îşi deschise palmele.

— Ştiu eu… Două asasinate comise în aceeaşi locuinţă, într-un răstimp de câteva zile, fireşte, îţi dau de gândit. Faptele sar în ochi. Şi oricât de naiv aş fi, îmi este imposibil să nu stabilesc o corelaţie, mai precis o legătură cauzală între ele. Nu pot să cred de exemplu că Valerica a fost omorâtă – dacă a fost omorâtă – dintr-o cauză, iar Panaitescu dintr-alta.

— Teoria vecinilor dumneavoastră este că Panaitescu s-a sinucis. Am găsit o scrisoare către nevastă-sa în care încearcă să-şi justifice actul. În fine, mai există şi alte „urme“.

— Sinucis? Omul îl privea uluit: Ei uite, asta n-aş fi zis-o niciodată. Panaitescu! Ultimul individ… Un cap limpede, o minte independentă, o vitalitate ieşită din comun. Ca să fiu absolut sincer, îmi era cel mai drag dintre toţi, deşi nu mi-a dat niciodată prilejul să i-o arăt. Avea două pasiuni:

matematicile şi nevastă-sa. La asta se reducea tot mapamondul, restul nu exista sau nu conta.

— Deci ipoteza sinuciderii cade.

— Pomeneaţi totuşi de o scrisoare…

— Scrisoarea e trucată, domnule Vâlcu. O scrisoare perfectă. Poate prea perfectă…

— Adică să scornească ei o chestie atât de drăcească? Nu, hotărât nu pot să cred! Cine? Doru Matei?

— De ce nu?

— Pare şmecher, dar e mai mult derbedeu.

— Sau Grigore Popa de pildă.

— Exclus. Tipul e fricos. Poate să dorească moartea cuiva, dar stând în expectativă.

— Melania Lupu?

— Mă faceţi să râd…

— De ce? Mi s-a părut o femeie deosebit de inventivă, mai inteligentă decât lasă să se vadă.

— Domnule maior! Vâlcu se oprise gesticulând tulburat: O cunosc bine. N-o să mă convingeţi că, timp de trei ani, s-a prefăcut, a jucat teatru, a reuşit să mă păcălească, a făcut pe idioata, şi asta fără nici un ţel concret! Şi nu numai pe mine, dar şi pe ceilalţi.

— Mă întreb în ce măsură v-aţi dat silinţa s-o cunoaşteţi.

— Indiferent! O naivă, din specia imaturilor. Nu ştiu ce naiba se întâmplă… Celulele nu evoluează, probabil. Orice gâscă de 17 ani e mai şmecheră decât Melania. Gândiţi-vă la preocupările ei! Femeie peste 60 de ani care-şi aşază ghetele la geam de Sf. Niculae şi tot ea vâră înăuntru bomboane, mătase pentru brodat şi alte prostii…

— Hm, exact asta m-a pus pe gânduri, surâse Cristescu. Ceea ce dumneavoastră consideraţi imbecilitate sunt poate simple refulări, excrescenţe ale unei existenţe neînsemnate în contradicţie dramatică cu temperamentul, cu vocaţia Melaniei Lupu. Caută cu tot dinadinsul neobişnuitul, tânjeşte după ceva deosebit, îşi garniseşte viaţa, aşa cum aplici broderii pe o suprafaţă a cărei netezime te supără.

— Şi din plictiseală s-a apucat să dea cu barda în români… E ilar!

— N-am afirmat că ca a dat cu barda. Am dezvoltat o simplă presupunere. Melania Lupu nu este „imatura“ pe care o credeţi dumneavoastră, dimpotrivă, sunt convins că e cea mai inteligentă dintre toţi.

Vâlcu se aşează.

— Pot să vă dau o sugestie?

— Vă rog.

— Nu comiteţi greşeala să-l subestimaţi pe Grigore Popa. Într-o eventuală colaborare criminală… Am impresia că aicea bateţi, mă înşel?

— Nu.

— Aşadar, într-o eventuală colaborare el ar fi capul.

— Cu alte cuvinte, îl vedeţi în stare să ucidă. Adineauri…

— Concret n-ar putea s-o facă, domnule maior, asta am spus adineauri. Dar acceptând premisa dumneavoastră – două crime, trei suspecţi – neapărat vecinii şi nu altcineva…

— Categoric!

— …Deci judecând în limitele acestor puncte cardinale, Grigore Popa se detaşează, se impune ca autor moral în primul rând.

— Nu vă influenţează cumva agenda lui?

— Fără îndoială şi trebuie să recunoaşteţi că povestea dă de gândit. Are o fantezie sinistră. Este în stare să născocească răzbunări de-o meschinărie cutremurătoare şi totodată eficace. La prima vedere îţi vine să râzi… Odată, se supărase pe Valerica Scurtu. Nu-mi amintesc exact, o chestie la bucătărie parcă, în orice caz un scandal de proporţii! Imaginaţi-vă, după povestea asta bătrânul a procurat nişte ploşniţe vii şi le-a introdus într-un plic. Noaptea l-a băgat pe sub uşa femeii. Vă daţi seama ce infern… A trebuit să zugrăvim, un an de zile ne-am luptat cu disperare. Se umpluse toată casa.

Cristescu râse.

— Ce-i drept, e o probă de fantezie. Imaginaţie însă are şi sculptorul.

— A nu, făcu Vâlcu. Cu el se întâmplă altceva. Băiatul nu-i prea prost, desigur, dar orizontul lui e blocat de nuduri, dacă înţelegeţi ce vreau să spun, orice altceva îl lasă absolut rece. Deşi…

— Deşi?

— Mi s-a întâmplat de multe ori să mă înşel…

— Domnule Vâlcu, spuse maiorul, nu ştiu deocamdată mare lucru, dar pentru mine un fapt e cert: cei trei colaborează, au un ţel unic. Aş mai adăuga un amănunt semnificativ. Înainte de a „dispărea“, Valerica Scurtu avea acelaşi ţel. Era alături de ei. N-am nici un argument material în sensul ăsta, dar sunt sigur că intuiţia nu mă înşală. Se pune deci întrebarea: ce anume i-a făcut complici pe cei patru împotriva lui Panaitescu, apoi pe ceilalţi trei împotriva Valericăi Scurtu?

— Ce?

— Asta aş vrea şi eu să ştiu.

— Ciudată poveste. Şantaj?

— Adică?

— Panaitescu ducea o viaţă lejeră. Desigur, nu făcea achiziţii, în schimb risipea o groază de bani prin restaurante.

— Vă întrebaţi cum îi procura?

— Caut o soluţie.

— Cu alte cuvinte, Panaitescu descoperă fapte reprobabile în viaţa celor trei…

— Sau a unuia singur.

— Şi-i stoarce adică banii…

— Vi se pare imposibil?

— Cum rămâne atunci cu Valerica Scurtu?

— Putea prelua şantajul. Clătină din cap. Nu, e prea complicat…

— Eu aş fi tentat să mă gândesc la un mobil material. Nu dintr-un simplu incident consumat la bucătărie ori în baie

omoară oamenii cu cianură, inventează înscenări rafinate, ascund un cadavru, şi-l ascund bine – stau zid cu buzele pecetluite. E altceva! O mizăextrem de mare sau care, cel puţin în ochii lor, a căpătat proporţii fantastice.

Vâlcu îşi turnă încă un păhărel de vişinată. Al maiorului rămăsese aproape neatins.

— Un mobil material, şopti contabilul, literalmente, nu văd. Panaiteştii sunt oameni modeşti. Câştigau destul de bine, dacă ne gândim la felul în care îşi petreceau nopţile, dar nu tezaurizau. Sunt convins că în viaţa lor n-au pus mâna pe un libret de economii. Şi-apoi nu pricep cum ar fi preluat Valerica Scurtu singură acel bun material – să-i zicem ştafeta – de la Panaitescu, cum ar fi moştenit-o stârnindu-i astfel pe ceilalţi. Îşi duse mâna la frunte. Nu, nu înţeleg nimic. O istorie halucinantă. Într-un fel, mă bucur că sunt în concediu.

— Cum vi s-au părut când aţi plecat?

— Ca de obicei. Se spărsese o ţeavă, erau destul de nervoşi, dar în nota normală. Nu afişau nici un fel de dispoziţii criminale…

— L-aţi văzut şi pe Panaitescu?

— Da, cred că da. Erau adunaţi cu toţii în hol.

— Vă amintiţi poate ora…

— Evident, mă grăbeam la aeroport. Am venit să-mi iau valiza, pe la 6:30 dimineaţa…

— Un moment! N-aţi dormit acasă?

— Nu. Înnoptasem la o prietenă. O legătură veche… I se păru că descifrează o ezitare pe chipul maiorului. Suntem oameni în vârstă, liberi, lucrurile nu pun în încurcătură pe nimeni. Vă pot da adresa.

— Nu e cazul, spuse moale Cristescu.

— De ce nu? Dat fiind împrejurările, orice investigaţii mi se par normale. Doina Popovici, Albinelor 15.

Maiorul făcu un gest cu mâna ca şi cum chestiunea nu-l interesa.

— Deci la 6:30 erau în hol…

— Exact. Am întârziat cam o oră. Un duş, cafeaua, în fine un minim de bagaje. La 7:30 am plecat.

— I-aţi văzut din nou?

— Da. Rămăseseră în hol.

— Ce făceau?

— Dormeau.

— În hol?

— Probabil li s-a părut că acolo e mai cald. Când am venit acasă, am găsit îngheţată apa dintr-un vas cu flori. Nişte garoafe… Fusese un ger groaznic.

— Îmi amintesc. Totuşi mi se pare ciudat. Din cauza amplasării şi a ferestrelor înalte, holul e cea mai friguroasă încăpere.

— Inexplicabil, într-adevăr…

— Sunteţi sigur că nu vă înşelaţi? Scuzaţi-mă că insist, dar amănuntul este extrem de important pentru mine.

— Categoric, spuse hotărât Vâlcu. Mi-amintesc chiar că am păşit în vârful picioarelor ca să nu-i trezesc. Ezită: Nu ştiu, s-ar putea să mă înşel, dar la un moment dat am avut senzaţia că sforăitul lui Grigore Popa e simulat.

— Cum aşa?

— Mi s-a părut că se preface.

— Interesant.

— Fireşte, n-am dat importanţă faptului. În ultimă analiză evita în felul acesta să-şi ia rămas-bun. Privi câteva clipe figura lui Cristescu. Sunt oameni ciudaţi, domnule maior! Melania şi Popa au mai multe curiozităţi decât ai fi în stare să descoperi într-un azil întreg. Valerica e fată bătrână, iar sculptorul se crede artist şi-şi permite toate năzdrăvăniile. După ce trăieşti o lună în mijlocul lor, nu te mai surprinde nimic.

— Poate că aveţi dreptate… În sfârşit, nu vă mai reţin.

— Dacă nu o consideraţi drept îndrăzneală, spuse Vâlcu ţinându-i haina, comunicaţi-i vă rog doamnei Doina Popovici că mă întorc pe data de 14 ianuarie.

Cristescu zâmbi:

— Sunteţi atât de sigur că o voi vizita?
— Aş fi gata să pariez pe ultimul leu.

Stăteau în hol, departe unul de celălalt, cu ochii pe fereastră.

„Se lasă seara“, gândi Melania Lupu trecându-şi degetele greblă prin blana pisicii.

„Nu-mi place întunericul, gândi Doru Matei. Îl detest. Chiar şi în amor… De ce să nu vezi?“

„Încă o noapte, gândi Grigore Popa. Noaptea te simţi mai singur. Când eram mic, dormeam cu un ursuleţ. Îl chema Martin şi-i lipsea un ochi…“

„Am să mănânc o cireaşă glasată, gândi Melania Lupu. Mai am câteva în scrin.“

„Aş avea chef să sparg ceva, gândi Doru Matei. Nu mai suport liniştea… O aud, mi s-a agăţat de timpane, mă doare!“

„Panaitescu şi Valerica, gândi Grigore Popa. Ce destin… Amândoi, acolo… Presimt…“

— Presimt că e zadarnic, spuse răguşit bătrânul.

— Ciudat! tresări sculptorul. Mă gândeam la acelaşi lucru.

— Prea târziu, şopti Melania Lupu. Niciodată nu te poţi întoarce.

Capitolul XII

CARE E TRUCUL?

Avea 46 sau 47 de ani, iar primul lucru care te izbea era siguranţa. Privind-o, simţeai că va găsi totdeauna, indiferent de situaţie, soluţia corectă, accentul just, replica ideală. Se mişca superb, cu o graţie naturală care nu se învaţă nicăieri şi mai ales „da, reflectă maiorul, asta e, femeia sugera acut ideea de civilizat“. Rufăria i-o ghiceai impecabilă, baia, veritabilă drogherie, cu săpunuri fine şi trei perii de dinţi, nu ţi-o puteai închipui cu combinezoane dubioase sau câte un ac de siguranţă înlocuind nasturele ori cârligul acolo unde nu se vede.

Îi zâmbi lui Cristescu ca şi când s-ar fi cunoscut de când lumea şi nimic nu i-ar fi putut face mai multă plăcere decât prezenţa lui. Desigur, maiorul simţi convenţia, dar aceasta nu-l împiedică s-o privească la fel de încântat.

Se aşezaseră în hol, Doina Popovici cu faţa spre fereastră, neevitând să primească în plin obraz lumina. Avea un chip interesant, puţin prea cărnos, extrem de senzual. Ochii enormi, verzi, aruncau lumini dulci, citeai în ei împăcare şi o poftă de viaţă nealterată de vârstă.

„Nu-i e frică de bătrâneţe“, conchise maiorul.

Doina Popovici izbucni în râs. Gura cam mare era bine desenată, dinţii superbi.

— Ce idee pe Vâlcu! A profitat neîngăduit de mult de amabilitatea dumneavoastră. Vine deci pe 14…

Se răsuci spre cutia de ţigări arătându-şi talia bine conservată. Purta o rochie bleu, din flanel moale, cu un medalion greu de argint, ostentativ barbar. Trase adânc în piept fumul şi spuse pe o voce joasă uşor neliniştită.

— Bănuiesc că s-a întâmplat ceva dezagreabil…

— Îi cunoaşteţi cumva pe vecinii domnului Vâlcu?

— Destul de vag. De ce mă întrebaţi?

— Profesorul Panaitescu s-a sinucis, iar Valerica Scurtu a dispărut.

Femeia făcu ochii mari.

— Panaitescu?! Nu se poate!

— Din nefericire, da…

— Fantastic! Când?

— Acum patru zile, precizã Cristescu.

— Îmi pare extrem de rău. Marin îmi vorbea mereu despre omul ăsta… Ţinea la el. Înainte de plecare mi-a povestit ceva… Făcu un gest cu mâna. Ceva impresionant.

Cristescu îşi ridică privirea.

— Pur şi simplu înduioşător, zâmbi Doina Popovici. O adora pe nevastă-sa. Un sentiment puţin obişnuit după atâţia ani de convieţuire… Aţi cunoscut-o?

— Nu.

— E o femeie ştearsă, măruntă, prost îmbrăcată, indiferent de ce pune pe ea. Şi totuşi Panaitescu o adora. Ciudat, nu? Trebuie să ajungi la vârsta mea ca să poţi înţelege lucrurile astea.

Maiorul zâmbi complexat.

— Vă răsfăţaţi?

— Sunteţi amabil…

— Vorbeaţi de un anumit gest…

— Da. Voia să-i pregătească o surpriză. Acum e la Praga, mi se pare, într-o excursie cu ONT. Panaitescu şi-a amintit că admirase recent la Consignaţia o cutie de argint, *une boîte à bijoux.* Ceva foarte pretenţios, pretinde Marin, şi ridicol de scump. Aproape patru mii de lei. Imaginaţi-vă, şi-a vândut trei costume de haine şi a achiziţionat-o.

Îl privi lung, parcă surprinsă, aşteptând reacţia maiorului. Cristescu gesticulă vag.

— Interesant. Aţi văzut sau vi s-a spus cum arată odaia soţilor Panaitescu?

— Ştiu la ce vă referiţi şi tocmai asta mi se pare, cum să vă spun, de-a dreptul patetic. În fond, s-a sacrificat pentru a-i satisface un capriciu. Un cadou absurd şi, dacă te gândeşti la cutia aceea pretenţioasă umplută cu fleacuri ieftine, mărgele de sticlă şi strasuri, îţi dau lacrimile.

— Când spuneţi că s-a întâmplat?

Femeia ridică din umeri.

— Recent, în orice caz. Două-trei zile înainte de… Tresări. Dumnezeule! S-a gândit probabil să-i lase ceva… Un ultim gest.

— Aceasta ar fi o interpretare romantică, zâmbi maiorul. Domnul Vâlcu a văzut cutia?

— Da. Panaitescu l-a rugat să-l însoţească. Marin e un mare amator de obiecte de artă şi-n acelaşi timp incapabil să refuze pe cineva. În ciuda mizeriilor inerente, îşi simpatiza vecinii. Le făcea chiar unele servicii gratuite… Îşi dădu o palmă uşoară peste frunte: Acum îmi amintesc exact! Marin a plecat pe 8, dimineaţa. Noaptea a dormit la mine. Atunci mi-a povestit. Nu vreţi o cafea?

Cristescu refuză.

— Ce părere aveţi despre Valerica Scurtu?

— O nefericită. Celibat prelungit cu consecinţe dezastruoase.

— Ce vreţi să spuneţi?

— O obsedează o singură idee: să se mărite. Indiferent cu cine, indiferent de compromisul care ar intermedia actul. Se simte cumva în afara societăţii, înjosită. Îmi povestea Marin că atunci când stă de vorbă cu o femeie căsătorită, instinctiv se întunecă la faţă, dar în acelaşi timp o lasă să treacă înainte. O consideră superioară. Începu să se joace cu ciucurii de la fotoliu. Nu m-ar surprinde să aflu că e undeva, la un bărbat.

— Nu numai vecinii, râse Cristescu, dar tot cartierul ar fi aflat-o până acum.

— Credeţi? La mentalitatea ei, n-o văd trâmbiţând o legătură neoficială.

— Cu câţiva ani în urmă, probabil n-o făcea, acum însă, orice aventură reprezintă o victorie, o demonstraţie de valenţe feminine.

— Poate… Doina Popovici rămase pe gânduri. E foarte trist. Într-un timp, Melania Lupu se zbătea s-o căsătorească…

— O femeie interesantă, constată Cristescu.

— Cine?

— Melania Lupu.

— Da, deşi are şi ea unele ciudăţenii.

— N-am să vă ascund, doamnă, că pun mare preţ pe impresiile dumneavoastră. Oricât aş încerca să fiu obiectiv, oricât de bine intenţionat aş fi cu unul sau cu altul, intervine deformaţia profesională. Cu alte cuvinte, sinuciderea o pun sub semnul întrebării.

— Glumiţi, domnule maior.

— Deloc. Mai mult, există o mulţime de indicii care pledează în favoarea crimei.

— Extraordinar!

— Deci ochiul meu nu mai poate fi atât de limpede, dacă înţelegeţi ce vreau să spun. În schimb, altă valoare capătă prima impresie despre nişte oameni în contextul unei convieţuiri normale. În ce împrejurare i-aţi cunoscut?

Femeia ridică din umeri.

— Zugrăvisem şi am fost nevoită să dorm două nopţi la Marin… Ciudăţeniile Melaniei m-au izbit chiar de la început. M-am şi speriat! Obişnuieşte să-şi vorbească singură, ca şi cum s-ar adresa unui copil, ori de câte ori nu e nimeni în preajmă: „E timpul să te culci, draga mea“, „Vai, Melania, ce distrată eşti“ etc. Încolo, pare o femeie de treabă. Blândă, îndatoritoare.

— Pare, într-adevăr… Şi domnul Matei?

— Sculptorul? O mică lichea. Nu s-a sfiit deloc să-mi facă curte, o curte grosolană, la cinci minute după sosire. Grigore Popa e un bătrân morocănos şi ca toţi bărbaţii care au depăşit 60 de ani, sau aproape toţi, îngrozitor de nepoliticos cu femeile. În general, o faună stranie... Mă gândesc mereu: cum rezistă Marin?

— De ce... Cristescu ezită imperceptibil. De ce nu s-a mutat...

Doina Popovici râse amuzată.

— Aici vreţi să spuneţi? De fapt întrebarea sună altfel: De ce nu ne căsătorim? Copilării! Trăim de zece ani împreună şi ne simţim admirabil.

— Cu atât mai mult...

— Eu am fost măritată. O experienţă tristă, de mult, foarte de mult... M-am obişnuit să trăiesc singură, ca şi Marin. Când ne-am cunoscut, nici unul dintre noi nu mai era prea tânăr, nu se mai punea problema copiilor... Şi-atunci, de ce?

Maiorul zâmbi stânjenit:

— Oamenii găsesc o mie de motive pentru care să se căsătorească în afară de copii.

— O mie de motive care se reduc de fapt la două: fie un sentiment irezistibil, fie interese, să zicem, majore. Marile pasiuni izbucnesc până la o anumită vârstă şi, în orice caz, nu cunosc pe cineva care să se fi sinucis pentru o femeie de 40 de ani. Iar interese?! Doina Popovici ridică din umeri. Câştig suficient, iar poziţia socială a lui Marin nu m-a tentat în mod deosebit.

— Şi domnul Vâlcu?

— E un om care-şi ajunge singur... Pe primul plan se află concertele, expoziţiile, muzeele, albumele de artă şi abia după aceea o femeie, să zicem eu. Cred că dacă i-aş fi fost nevastă, problema m-ar fi deranjat. În situaţia mea, o ignor. Când are chef să petreacă o seară în compania lui Giotto sau, mă rog, Donatello eu mă duc la cinema ori joc remy cu câţiva prieteni. Suntem foarte mult împreună sau foarte

puţin. Depinde din ce unghi priveşti lucrurile. Chiar şi acum… Preferă să petreacă Revelionul cu soră-sa. Mi-a comunicat şi meniul: curcan cu portocale. În acelaşi timp, nu s-a sfiit să-mi ceară o grămadă de servicii. Câteva telefoane la serviciu, un costum de scos de la croitor, de achitat abonamentul la *Paris Match.* De altfel…

Maiorul o urmărea cu buzele strânse. Doina Popovici îşi trecu degetele prin părul cărunt. Figura plină se întunecă de parcă şi-ar fi adus aminte dintr-o dată de ceva neplăcut.

— De altfel?

— Nimic…

— Ce înseamnă „nimic“?

Femeia aprinse încă o ţigară. Părea nervoasă, neliniştită. Cristescu o examină contrariat: „O indispoziţie bruscă şi inexplicabilă. Ca şi cum ar fi primit un semnal, ceva recepţionat numai de ea, care o avertizează că s-a întâmplat sau e pe cale să se întâmple un lucru îngrozitor…“

Întrebă încet:

— E mai bine să plec?

Doina Popovici îi mulţumi cu un surâs. Avea ochii plini de lacrimi.

* * *

Melania Lupu ronţăia un biscuit. Suspină uşor.

„Aş mânca un marţipan. Un marţipan roz cu miezul de fistic.“

Doru Matei privea scrumiera plină de mucuri.

— Plecaţi în oraş, domnule Matei? se interesă bătrâna.

— Ce-ţi veni?

— Observ că v-aţi schimbat.

— Ei bravo! N-am de gând să rămân toată viaţa în pijama. Sculptorul îmbrăcase un costum *sel et poivre* la care asortase o cravată îndrăzneaţă, albastru cu verde.

— Hm, aşa s-a gândit probabil şi Panaitescu…

— Puşche-ţi pe limbă, cobea dracului! făcu speriat Matei, bătând în lemn: Sunteţi tâmpiţi! Şi vă miraţi de ce ne suspectează maiorul. Staţi ca huhurezii, încotoşmănaţi, casa crapă de ger şi nimeni nu face o singură mişcare!

— Cam ce mişcare ai dori să facem, tinere? întrebă Grigore Popa.

— Să chemăm un instalator, să mai dereticăm prin casă, ori naiba ştie…

— Vai, domnule Matei, interveni Melania Lupu, dar aţi fost şi dumneavoastră de acord că aducând un specialist trebuie să mutăm dulapul din loc?

— Ei şi?

— Dulapul e foarte şubred, are încheieturile slăbite, se poate nărui la prima mişcare.

— De asta nu mai pot eu! Mutăm tablourile în altă parte.

— Unde? întrebă repede Grigore Popa.

— Oriunde, n-are importanţă.

— La dumneata în odaie, de pildă?

— De ce nu? Tot staţi de caraul… Şi-apoi, nu uitaţi că trebuie să sosească amicul din Amsterdam, oricum umblăm la ele.

Pe buzele Melaniei Lupu apăru un surâs palid. Părea să încerce o mare dezamăgire. Grigore Popa nu-l slăbea pe sculptor din privire.

— Le-ai găsit şi un loc anume, bănuiesc…

— Nu, dar putem găsi printre materialele mele, sub parchet…

— Sau în sacul de voiaj…

Matei ridică brusc capul.

— Ce vrei să insinuezi?

— Ticălosul ăsta, spuse Grigore Popa adresându-se bătrânei, intenţionează să ne tragă clapa. Şi-a făcut bagajul…

— E beat! Nu-şi dă seama ce spune!

— Zău? Vrei să ne arăţi şi nouă sacul?

Sculptorul ridică din umeri fără convingere. Argumentele erau palide, încâlcite.

— Spune-mi, Melania, mă vezi în stare de o asemenea ticăloşie?

Bătrâna nu-i răspunse. Continua să zâmbească trist.

— Şi în definitiv, se ridică Matei, admiţând că vreau să plec trebuie să mă justific? Cui? Ţie?! Mă faci să râd, papa!

Râse fals, nervos. Grigore Popa dădu din mână.

— Din partea mea, du-te învârtindu-te! Tablourile însă nu se mişcă din dulap!

— Ce vorbeşti, mon cher? Şi dacă eu – să zicem – aş fi de altă părere?

— Încearcă!

Ameninţarea din glas era evidentă. Melania Lupu continua să rămână în expectativă, plimbându-şi privirea şi surâsul de la unul la celălalt.

— Mă întreb cum ai să mă opreşti…

— Încearcă şi ai să vezi!

Din ochii bătrânului ţâşneau fulgere. Sculptorul rămase descumpănit. Aprinse o ţigară mai mult ca să câştige timp.

— Mi-ai pregătit şi mie o surpriză? Ceva în genul celor gustate de Panaitescu şi Valerica înainte de a-şi da duhul?

Grigore Popa clătină din cap edificat.

— Eşti prost, băiete

— Altceva mai ştii?

— Şi ticălos pe deasupra. Iar ticăloşenia şi prostia nasc monştri.

Sculptorul îşi pocni palmele cu o expresie de neţărmurită surpriză.

— Uite cine vorbeşte! Ei nu, că e formidabil! Să-ţi spun eu, coană Melania, ce-a fost în stare boşorogul ăsta să facă în timpul războiului? Se întoarse spre bătrân: Sunt tâmpit, ai?

— Iremediabil!

— În regulă! Nu însă şi lipsit de memorie. Ca să ţin minte un lucru nu-i nevoie să-l notez în agendă… Se aşează

confortabil, picior peste picior. Şi-acum să-i dăm drumul la magnetofon! E o istorioară cu tâlc şi bineînţeles cu morală. Anul 1943, iarna. Reţine te rog, tanti, era tot cam prin decembrie. Se pare că pe frumosul ăsta îl apucă damblaua în luna cadourilor… Aşadar, ne aflăm în anul 1943. Maiorul Grigore Popa întreţine relaţii cât se poate de apropiate cu doamna Lola, soţia căpitanului Preda.

— Încetează!

— Un moment, drăguţă, încă n-am terminat. Bun! Numai că tânăra Lola, nemulţumită de oficiile celor doi bărbaţi, insatisfacţie absolut firească dacă ne gândim la potenţialul masculin al ipochimenului…

Melania Lupu îşi coborî sfioasă privirea.

— Domnule Matei, vă rog, n-are rost…

— De acord. Să trecem peste amănunte. Deci juna Lola găseşte de cuviinţă să-şi împartă patul conjugal cu al treilea individ, un locotenent de cavalerie.

Bătrânul fierbea gata să izbucnească. Melania Lupu, intuind deznodământul, încercă să depăşească momentul.

— Sunt chestiuni care, credeţi-mă, nu mă interesează. Nu interesează pe nimeni…

— Te înşeli, tanti! E o poveste plină de semnificaţie. Constatând infidelitatea doamnei, Grigore Popa găseşte de cuviinţă să o sancţioneze.

— Ce prostie! îngână nesigur bătrânul. În viaţa mea n-am auzit ceva mai caraghios.

Dar dincolo de cuvinte se simţea altceva. Altceva se citea şi pe figură.

— Două zile mai târziu, continuă Matei, căpitanul Preda îşi găseşte soţia otrăvită. Cu cianură!

— Ce?! exclamă fără să vrea Melania Lupu.

— Au urmat, firește, cercetările de rigoare, Miliţia şi-a spart capul luni de-a rândul incapabilă să înţeleagă cum s-a comis crima. Îşi calculă pauza. La autopsie s-a constatat că victima nu consumase absolut nimic cu 14 ore înainte de a muri.

Se uită triumfător la bătrân. Melania Lupu întrebă încet:

— Şi?

— În lipsa probelor, dosarul s-a clasat. Oftă. Mă întreb dacă maiorul Cristescu va repeta figura.

Se aşternu liniştea. Melania Lupu netezea faţa de masă privind în gol. Sculptorul îi surâdea fermecător bătrânului. Chipul lui Grigore Popa împietrise. Rosti printre dinţi:

— Canalie!

— Tot eu, fireşte! Spune-mi, papa, cum naiba ai procedat? E un truc…

— De unde ai aflat povestea?

— N-are importanţă!

— Pentru mine, da.

— În orice caz, nu din carnetul dumitale. Uite, vezi, eu nu spun că eşti prost, dimpotrivă! Mai mult, îţi dau cuvântul meu de onoare că tot în sensul ăsta te-am descris maiorului. Deştept, cărpănos şi pestriţ la maţe! E de la sine înţeles că o asemenea poveste n-ai fi aşternut-o pe hârtie.

— De unde ai aflat?

— Mă priveşte. Dacă-mi vinzi trucul cu cianura, îţi spun.

Grigore Popa îi întoarse ostentativ spatele.

— Mi-e greaţă! Ascultă, Melania, n-am intenţia să mă justific…

— Nici nu e cazul. Sunt chestiuni care vă privesc personal.

— Totuşi, ţin să precizez un lucru. Atunci când… mă rog, s-a întâmplat ce s-a întâmplat n-am ieşit din casă. Am martori… O gripă rebelă.

— Asta să i-o spui lu’ mutu’! interveni Doru Matei.

— Soţul ei tocmai mă vizitase…

— Şi i-ai zis pe nerăsuflate: „Căpitane, nevastă-ta *ne* înşală!“ Aşa-i?

— Cu dumneata nu discut!

Sculptorul se ridică.

— Foarte bine. Ţin să vă anunţ că după o matură chibzuinţă am ajuns la concluzia că drumurile noastre

trebuie să se despartă.

— Du-te dracului!

— Domnu’ Popa, vă rog…

— Nu pune la inimă, tanti Melania, flăcăul e cazon rău! Cum vă spuneam, intenţionez să plec, întrucât n-am de gând să împărtăşesc soarta celor doi. În concluzie: propun să împărţim bucatele. Nu te holba, papa, ai înţeles foarte bine. E vorba de cele două pânze, fireşte. Un simplu exerciţiu de aritmetică: Două paie la trei măgari…

— Nu-i chiar atât de simplu, domnule Matei, observă bătrâna. Părerea mea…

— Lasă tanti, i-o comunici frumosului mai târziu când veţi rămâne în tête-à-tête. Un licăr maliţios i se aprinse în priviri. Apropo, ştiţi că aţi putea face o pereche cum nu se poate mai potrivită? Doamna cu idei şi omul cu carnetul! De ce nu vă însuraţi, copii? Sau preferaţi concubinajul?

Bătrânii îl priveau fără glas. Doru Matei se strâmbă:

— În sfârşit, treaba voastră! Să revenim la tablouri. Ca om de artă, artiştii au fost întotdeauna apreciaţi, socotesc că mi se cuvine caimacul: Dama cu evantaiul. Ar fi o crimă să pângărească domnul Popa cu ochii lui murdari surâsul cucoanei. Ştiţi cum aş boteza cu tot balamucul ăsta? Cianură pentru un surâs… S-a consumat o cantitate bunişoară. Domniilor voastre vă ajunge *Vânătorul.* Se adresă bătrânului: Poartă semnătura lui Rembrandt, papa, pictor olandez cu mare trecere… Îţi spun toate astea pentru că, sunt convins, cunoştinţele dumitale în materie…

— Termină, domnule, odată! izbucni Grigore Popa pe neaşteptate. Eşti dement?

— Cât se poate de realist, papa. Şi cu asta să trecem la fapte!

— Mă aşteptam, spuse moale bătrâna, să ne întrebaţi dacă suntem şi noi de acord…

— Fleacuri! Pentru cât v-a mai rămas de trăit, vă ajunge gagiul cu pană la pălărie. Logic şi generos, nu?

— Să nu te atingi de dulap, spuse printre dinţi Grigore Popa.

— Vorbeşti serios?

Atinse stema heraldică. Din câţiva paşi, bătrânul fu lângă el. În mână ţinea un satâr de bucătărie.

— Îţi crap capul!

— Vă deranjez?

Se întoarseră brusc. Maiorul Cristescu surâdea în prag.

Capitolul XIII

SOLUŢIA DE 18 CARATE

Melania Lupu ronţăia un biscuit. Suspină uşor:

„Astăzi cred că nu mai vine.“

Doru Matei privea scrumiera plină de mucuri.

„Ciudat. Mi-e frică. N-am simţit niciodată ceva asemănător. Ştiu că e cineva în spate. Mă întorc, şi nu văd pe nimeni.“

Grigore Popa asculta pendula.

„Tic-tac… Da, voi pleca la Londra. Am să mă stabilesc acolo. Tic-tac… O locuinţă decentă, un club bun… O menajeră… Poate o văduvă, în fine, cineva distins… Tic…“

Telefonul începu să sune.

— Cine era?

— Maiorul.

— Iar?

Doru Matei rânji.

— Îşi bate joc de noi! Ştie precis că Valerica a mierlit-o şi totuşi se interesează dacă nu s-a întors.

— *Nu ştie,* accentuă Melania Lupu liniştită, şi acesta e un punct câştigat. Trebuie să fim doar atenţi, să nu ne pierdem cumpătul.

Grigore Popa îşi înghiţi saliva.

— Nu-mi place maiorul! Scotoceşte, mereu scotoceşte… Nu înţelegeţi? E un război al nervilor.

Tremura sub pledul gros din care îi ieşea doar capul. Din cauza obrazului neras, părea bolnav.

Sculptorul se uită la ei şi începu să râdă. Un chicotit nervos la început, apoi hohote isterice care-i alterau trăsăturile.

— Domnule Matei, şopti bătrâna înspăimântată, domnule Matei!

Tânărul părea incapabil să se stăpânească.

— E caraghios! articulă printre sughiţuri. Mă uit la voi şi nu-mi vine să cred. N-aveţi mutre, asta e!

— Ce mutre?

Matei se înecă.

— De criminali, vezi bine!

— În sfârşit, oftă bătrânul. Până acum eu eram capul răutăţilor.

— Mutra nu te absolvă, papa, doar în filme ucigaşii au figuri de-ţi vine s-o rupi la fugă.

Melania Lupii surâse tremurat:

— Încercaţi să vă gândiţi la altceva.

— De pildă la Valerica, nu? Sculptorul urla de râs. Nefericita şi-a atins scopul! Are în sfârşit un bărbat…

— Eşti cel mai dezgustător individ pe care l-am cunoscut vreodată!

— Serios? Ia mai consultă-ţi niţel carneţelul. Spune-mi, bătrâne, îţi notai şi şedinţele de dragoste?

— Sictir!

— De ce trebuie să spuneţi astfel de lucruri? Bătrâna clătină din cap. Nu fac bine nimănui… Mâine, adăugă tonică, vine domnul Van der Hoph. Totul se va aranja…

— Totul se va aranja… mormăi Grigore Popa. Când aştepţi mai mult, nu se aranjează. Nu ştiu de ce… Am o presimţire…

Melania Lupu exclamă cu mâinile împreunate:

— Oh, vă rog, domnule Popa! Să vorbim despre altceva. Sau… Se agăţă de idee: Uite, să jucăm tabinet!

— De ce nu „Lapte gros“? E un joc de societate…

— Cretin!

— Totul ca să treacă noaptea. Ziua e altfel. Depinde numai de noi…

— De unul din noi! Dacă e cuminte…

Grigore Popa dădu din mână iritat:

— Lasă-mă să vorbesc!

Sculptorul îi privea fix. Se calmase, dar umerii încă îi tremurau.

— Ce presimţire mai ai?

— Hm, poate că nu-i presimţire. Ceva ciudat, oricum…

Melania Lupu strânse din pleoape şi-şi duse ostentativ mâinile mici la urechi. Grigore Popa continuă netulburat, cu ochii înfipţi în duşumea.

— Al dracului de ciudat! Tot timpul aud nişte paşi. Uite, chiar şi acum… Se plimbă în sus şi în jos. Iar în sus şi iar în jos. S-a întâmplat şi altă dată… Cu ani în urmă. Mă trezeam noaptea din cauza lor. Aprindeam lumina şi… nimic.

Sculptorul îl privi tulburat:

„Într-adevăr ciudat! Eu simt pe cineva… O prezenţă constantă. El îl aude… Înnebunim!“

— M-am întrebat totdeauna, vorbi răguşit bătrânul, mă întreb şi astăzi. Cine… Cine poate fi?

Melania Lupu, lăsând mâinile să-i alunece pe lângă obraji, spuse încet:

— Pentru numele lui Dumnezeu, vă rog…

— N-am vorbit nimănui despre unchiul Alecu. Grigore Popa deschise palmele clătinând din cap. Cui să-i vorbesc? Sunt dintre ăia care rămân totdeauna singuri, indiferent unde s-ar afla. Într-o clasă, într-o sală de spectacol, între o mie sau un milion de indivizi. Unchiul Alecu nu… El nu era aşa. Ani de zile, când mă gândeam la el, simţeam în nări aromă de cozonac. Surâse aducerii aminte. Venea totdeauna de sărbători, încărcat de pachete… Mirosea a tren, a piele, a tutun fin, a hotel. Bazarurile din Madrid, Calcutta, Istanbul erau universul lui. Nu-l interesau muzee, nici edificii de renume, nici ruine sacre, n-avea o singură

fotografie făcută la Louvre, cățărat pe Sfinx sau nu ştiu ce statuie… Merita în schimb să-l asculţi vorbind despre lumea colorată a negustorilor de susan şi fructe exotice, a giuvaiergiilor vicleni şi a…

Începu să tuşească.

Melania Lupu zâmbi cu ochii larg deschişi.

— Totdeauna am visat să călătoresc. Poate acum…

— O lume colorată şi nebună. Reuşea să te facă s-o vezi prin ochii lui. Da, da… Vedeai cu adevărat giuvaierurile acelea grele, cu pietre mari albastre, roşii şi verzi, pipăiai şaluri în care ardeau flăcările curcubeului, încercai dinţii pieptenilor înalţi, scobiţi în fildeş şi tăişul lamelor flexibile, de Toledo. Darurile lui! Pun rămăşag că n-aţi văzut în viaţa voastră aşa ceva! Zei mici de os, la care nu se închina nimeni, amfore ciudate de aramă, cutiuţe căptuşite cu oglinzi, fructe de cactus, ploşti de piele din care lichidul gâlgâia cald, trezit, ca apa din pântecele dromaderilor…

Bătrânul oftă frecându-şi ochii:

— Sosea cam pe vremea asta… Spre Crăciun. Şi dintr-o dată, n-a mai venit! L-am aşteptat zadarnic. În anul acela, cozonacii îşi pierduseră aroma. Pe urmă am primit o scrisoare. Un hotelier din San-Sebastiano ne comunica moartea lui…

Lăsă capul în piept şi tăcu.

Matei îşi trecu limba peste buzele uscate:

— Ce-ai vrut să spui?

Bătrânul chicoti lugubru:

— În anul acela, l-am aşteptat mai mult ca oricând pe unchiul Alecu. Cred că niciodată nu l-am aşteptat atât de nerăbdător, de pătimaş, aş zice. Mama ne părăsise… De-atunci m-am obişnuit să nu mi se împlinească o dorinţă mare, foarte mare. Mi-a fost chiar teamă să mai doresc…

Matei îl privi impresionat.

— Eşti un om straniu.

— Copilării, rosti tonică Melania Lupu. Domnul Van der Hoph va sosi mâine, sunt încredinţată.

Matei scutură violent din cap.

— Lasă asta… Cu paşii aceia… Zici că-i auzi. Crezi că…

— Hm, bătrânul se ghemui şi mai mult în fotoliu. Cine ar putea şti?! Cine ar putea răspunde?

Melania Lupu izbi puternic palmele.

— Dumnezeule! Doar nu credeţi în spirite!

— Nu şi totuşi paşii îi aud! Apăsaţi, siguri… Exact cum călca el. Nu reuşeam să-mi amintesc…

— E lemnul vechi, domnule Popa, mobila, parchetul…

Bătrânul ridică privirea. Faţa avea o expresie încordată.

— Ascultaţi! Îi aud! Au ajuns la capătul holului…

Matei îşi înfipse unghiile în carne. „Bătrânul are halucinaţii“, gândi sculptorul. Nu se auzea nimic. „De-aş avea o sticlă cu whisky!“

„Trebuie să-mi imaginez ceva care-mi face plăcere, gândi Melania Lupu, scotocind în fundul pungii după o fondantă. Am să-mi schimb toată garderoba. Lucruri sobre, distinse, nu prea multe. Vizavi de Leonida se lucrează admirabil… Am să plec întâi la Nisa şi-o să-mi închipui tot timpul că sunt tânără. Extrem de tânără… Nu vreau să mi se pară că e prea târziu… Nu, draga mea, n-am să-ţi îngădui să nu te bucuri din adâncul inimii.“

„Londra, gândi Grigore Popa. Lui Alecu nu-i plăcuse oraşul. Prefera peisagii luminoase, cu soare mult… Bond Street, Picadilly Circus, Hyde-Park… Păcat că bucătăria nu e grozavă. Budinci, ovăz fiert, plăcintele lor cu carne. Poate chiar mâine o să am banii… Adică un cec. Am să-mi cumpăr o meda…“

Gândul rămase suspendat. Simţi o durere sfredelitoare în tot trupul şi deschise gura sufocat. Ţâşni cu un urlet din fotoliu, apoi se prăbuşi.

— A murit! spuse îngrozită Melania Lupu.

Doru Matei înghiţi în sec:

— Cianură.

* * *

Întins pe divan, maiorul Cristescu privea perdeaua încărcată cu maci şi albăstrele. Dincolo de tulul subţire, un felinar ridica o lumină gălbuie, ca de vată.

Maiorul reglă sonorul aparatului de radio. Vocea crainicei se auzea în surdină: „A fost ora 1! Stimaţi ascultători, vă invităm la dans“.

Zâmbi: „Oare câţi dansează într-adevăr acum?“

Apoi gândul se întoarse la oamenii aceia ciudaţi: Popa, Melania Lupu, tânărul. „De ce?“ se întrebă din nou. Un „de ce“ care-i strângea pe toţi, le închidea gurile, ridica un zid. Din echipă făcuse parte şi Valerica Scurtu. Acum fusese exclusă. De ce? Nu se îndoia că femeia murise. Găsiseră probabil un truc pentru a-i ascunde cadavrul. Treburile astea nu sunt niciodată simple… Încercă un bilanţ şi surâse amar. Concluziile erau puţine şi vagi. Cea mai fermă rămânea complicitatea celor trei.

„Complicitate, evident, dar există o singură minte. O minte inventivă, remarcabilă.“

Imaginea Melaniei Lupu – blândă, fragilă, politicoasă – se suprapuse gândului.

„Vreau să plec din viaţa ta, în tine nu pot să mai cre…“

Cristescu închise aparatul de radio şi trase plapuma până la bărbie. Pe stradă trecea o maşină întârziată. Lumina farurilor tremură o clipă pe faldurile perdelelor. Un mac roşu se aprinse scurt, desenând o pată de sânge.

* * *

Sculptorul îşi ridică faţa slăbită:

— N-a înghiţit nimic. Cum vine asta?

— Nici ceilalţi n-au înghiţit nimic, domnule Matei. Bătrânica îşi strecură mâinile îngheţate sub reverele

capotului. Şopti: Numai de nu mi-aş pierde capul…

— Cum vine asta? repetă buimac tânărul.

— Vom înţelege totul la timpul cuvenit. Sunt sigură. Acum trebuie să ne gândim la altceva.

Sculptorul o măsură un timp:

— Altceva? Ce altceva?!

— S-ar putea ca mâine dimineaţă să ne viziteze din nou domnii de la Miliţie. Tot mâine soseşte şi domnul Van der Hoph. Suntem datori să rezolvăm în noaptea aceasta…

— Ce să rezolvăm?

— Oh, domnule Matei! Nu complicaţi situaţia mai mult decât e necesar. Trebuie să-l ascundem pe domnul Popa.

În ochii tânărului se aprinse o flacără sălbatică. O apucă de umeri şi începu s-o zgâlţâie.

— Tu i-ai ucis pe toţi!

— Nu vă daţi seama ce vorbiţi!

— Crezi? L-am suspectat degeaba pe bătrân. Care-i şmecheria?

Melania Lupu îşi strânse ofensată buzele. Se desprinse moale:

— Ştiu că treceţi prin momente grele, domnule Matei, dar nu uitaţi că nici eu nu sunt scutită de ele.

— Tu i-ai omorât! Cum dracu’ n-am înţeles mai de mult?!

— Vă comportaţi nechibzuit. Băgaţi de seamă că eu nu vă acuz pe dumneavoastră.

— Fireşte! *Ştii* că eu n-am ucis.

— Nu ştiu nimic.

— Aşa dintr-o dată? Până acum m-ai înnebunit cu ideile!

— Exageraţi, domnule Matei.

Sculptorul o măsură gâfâind. Mâna în care ţinea ţigara îi tremura.

— În regulă! Eu n-am ucis, dumneata n-ai ucis! Atunci cine dracu’ a făcut-o? Explică-mi!

Bătrâna îşi masa tâmplele. Nu răspunse.

— Explică-mi! urlă Matei.

— Nu trebuie să strigaţi.

— Mai există cineva în casă? Ăla auzea paşi, eu îi simt răsuflarea.

— Pentru că sunteţi obosit. Dacă aţi încerca să vă calmaţi…

— Cum dracu’ ai reuşit să ne aiureşti? Sau o mai fi într-adevăr cineva… Simt o respiraţie ciudată…

— Copilării! Suntem singuri. Tot atât de singuri pe cât pot fi doi oameni.

Sculptorul se aruncă într-un fotoliu. Dinţii îi clănţăneau:

— Valerica avea dreptate. Trebuie anunţată Miliţia. Cu ce mă încălzesc banii dacă crăp sau o să înnebunesc?

— Vom fi şi mai prudenţi, domnule Matei.

— Prudenţi! Stau nemâncat de trei zile, abia îndrăznesc să aprind o ţigară, mi-e frică să adorm! Popa îşi economisea până şi respiraţia!

— Asta nu înseamnă nimic. Aţi fost după el în baie, ori în bucătărie? Aţi văzut tot ce a făcut? Uite, am o idee!

— Iar ai idei?!

— Sunteţi convins că nu s-a presărat otravă pe peria de dinţi?

— Tâmpenii! Cretinul n-a murit în baie.

— Sigur că nu. A fost un simplu exemplu. Vreau să spun că domnul Popa se păzea, dar, trebuie s-o recunosc, nu era suficient de intuitiv.

Sculptorul rânji:

— Dumneata eşti în schimb pentru toţi. Şi mai bag de seamă că eşti al naibii de curajoasă. Te îndopi fără grijă.

— Chiar n-aţi observat? Părea sincer uimită. Arătă motanul: încerc totul pe Mirciulică. Numai după aceea mănânc. Dacă vreţi, pot să vi-l împrumut.

— Ce să-mi împrumuţi?

— Motanul.

— Ca să-mi probeze romul?

— De ce nu? Mirciulică ştie să bea. Totdeauna am fost de principiul că un strop de alcool n-are cum să-i strice şi l-am învăţat.

Sculptorul ridică ochii în tavan.

— Ce oameni, domnule! Ăla, complet sonat, aude paşi, asta... Gata! Eu unul m-am săturat! Las dracului totul şi plec!

Dar ştiu în aceeaşi clipă că nu va abandona. Glasul învăluitor al Melaniei Lupu însăila o melodie dulce.

— ...un studio elegant... cele mai scumpe modele din Paris... o galerie personală. În Haiti, ca Gauguin... studii la Roma... femei încântătoare... Gândiţi-vă, domnule Matei, gândiţi-vă bine.

Matei scrâşni din dinţi.

„Mă ard, dar trebuie să încerc! E o şansă pe lângă care nu voi mai trece niciodată. Dacă o ratez, am să-mi dau cu pumnii în cap toată viaţa. Fie ce-o fi!“

Se uită la bătrână.

— OK! Unde-l ascundem pe Popa?

Melania Lupu îşi coborî pleoapele şi zâmbi.

Sculptorul ridică degetele.

— Pe Panaitescu l-am „sinucis“, pe Valerica am îngropat-o... Se opri cu mijlociul în aer: Şi-acum ce facem? Cum scăpăm de ăl bătrân?

— Aveţi vreo idee?

— Nu-mi cere şi idei! E prea mult. Tot dumicatul ăsta a fost cam mare pentru mine.

— Încercaţi totuşi să vă gândiţi. Artiştii au fantezie. Râse ştrengăreşte: Mi-amintesc de o prietenă, actriţă. De Sfântul Gheorghe, patronul soţului... Zâmbi: Sunteţi prea tânăr, n-aţi prins vremurile acelea... Oamenii erau grozavi de scrupuloşi în materie de convenienţe. Dacă ar fi ţinut seama de obligaţii, trebuiau să invite vreo 30 de persoane şi n-aveau un ban. Hohote de râs îi scuturau trupul plăpând. Îşi şterse lacrimile. Ştiţi ce a făcut? A împrăştiat peste tot zvonul că se desparte de bărbatu-său. Lumea a compătimit-o. Fiecare a consolat-o cum a putut. După aceea, au felicitat-o pentru că se împăcaseră...

— O istorie tâmpită, bombăni Matei. Ştiu un singur lucru! În casă nu-l putem ascunde. Îl descoperă cât ai clipi.

— De ce în casă?

— Hm, n-ai decât să dai perdeaua la o parte ca să vezi caraliii. Suntem filaţi zi şi noapte.

— Ştiu, domnule Matei. Unul dintre ei avea treabă azi cu un cauciuc. Îi rămăsese maşina în pană chiar vizavi de noi… Patru ore a durat reparaţia.

Băgă încă o fondantă în gură, uitându-se la sculptor cu un aer vinovat. Dădea impresia că mănâncă pe furiş. Exclamă cu gura încleiată:

— Domnule Matei!

Tânărul tresări, apoi un rictus lung îi despică buzele.

— Al dracului de repede îţi vin ideile! Eşti sigură că nu te-au fulgerat mai de mult?

— Domnule Matei! repetă fericită. Ce-ai zice… de o statuie?

— O statuie?!?

— Sunteţi sculptor, aveţi totul la îndemână.

— Nu înţeleg… Îngână buimac tânărul.

— Cea mai bună ascunzătoare pentru domnul Popa, gâfâi Melania Lupu.

— Spune naibii odată!

— Îl turnăm în ghips.

Capitolul XIV

INOCENŢĂ

Locotenentul Azimioară îl aştepta în birou. Maiorul îşi scoase paltonul apoi se aşeză în faţa mesei. Avea figura odihnită şi arăta ca totdeauna elegant, fără să fie.

— Ceva nou?

Azimioară înclină capul.

— Au sosit relaţiile de la Consiliul Popular. Până la război, casa a aparţinut soţilor Cruceanu. În ’41, a devenit reşedinţa personală a şefului comandamentului german, Werther von R. Ne-au trimis şi un inventar. Când s-au mutat primii locatari, au primit ca „zestre“ o lustră Murano şi un scrin baroc. Se presupune că au aparţinut soţilor Cruceanu.

— Altceva?

Locotenentul surâse.

— Vă aşteaptă domnul Van der Hoph din Amsterdam.

— Mă aşteaptă?

— Dădea târcoale imobilului. Când se pregătea să sune, l-au oprit băieţii şi l-au rugat să-i însoţească. Un tip politicos. Părea puţin surprins dar n-a făcut mofturi.

— Cei din casă au prins mişcarea?

— Nu cred.

— În regulă. Unde-i?

— Alături.

Avea un palton lung, pe talie şi purta ochelari cu rame subţiri de aur. Peste servieta diplomat, îşi aşezase căciuliţa

din blană de castor.

Figura era inexpresivă şi, în afară de aerul „străin“, nimic altceva nu l-ar fi putut caracteriza. Cristescu se simţi vag dezorientat, incapabil să-l califice, să-l situeze undeva, într-un cadru oarecare. După aparenţe, Van der Hoph putea fi orice: om de afaceri, savant, funcţionar superior sau gangster.

Surâse convenţional şi-şi manifestă regretul de a-l fi lăsat să aştepte, faţă de incident, în general. Olandezul, calm, înclină capul, dar nu-l ajută cu niciuna din acele fraze de circumstanţă care depăşesc momentul dezagreabil.

— Bănuiesc că v-a surprins invitaţia noastră.

— Sunt mulţi ani de când nu mă mai surprinde nimic…

— Asta s-ar numi înţelepciune.

— Sau experienţă.

— Aveţi dreptate. Cu ce ocazie vă aflaţi în România?

Cristescu vorbea o germană greoaie, deprinsă în liceu, completată ulterior în anii performanţelor teribiliste cu un teanc de dicţionare şi gramatici, abandonată în cele din urmă.

Van der Hoph clipi mărunt în spatele ochelarilor.

— Am venit să văd o prietenă. Doamna Melania Lupu.

— Dacă nu mă înşel, aţi sosit azi-dimineaţă?

— Exact. Îşi privi ceasul: Acum două ore.

— Presupun că abia aţi avut timp să vă lăsaţi bagajele la hotel.

— Nu ascund că eram nerăbdător s-o văd pe doamna Lupu.

— E avertizată despre vizita dumneavoastră?

Olandezul ezită o fracţiune de secundă.

— Da, am vorbit la telefon.

— Când?

— Acum patru zile. M-a chemat ea.

— Vreun motiv special?

— Nu. Comunicăm foarte des. În realitate, îi promisesem de mult să vin la Bucureşti. Am profitat de o mică vacanţă.

— Cu ce vă ocupaţi, domnule Van der Hoph?

— Sunt bijutier. Am un magazin.

— Adresa.

— Amsterdam, Strada Mozart 23.

— Mulţumesc. L-aţi cunoscut cumva şi pe soţul doamnei Lupu?

— Da. Un om neinteresant. Cred că nu şi-a dat niciodată seama ce fel de soţie are.

Cristescu începu să râdă.

— Un păcat relativ frecvent.

— Când femeia se numeşte Melania Lupu, e o crimă!

Maiorul îl examină surprins.

— Din câte înţeleg, o apreciaţi în mod deosebit.

— Atât de mult, încât după moartea domnului Lupu am cerut-o în căsătorie. Din nefericire, am fost respins.

Cristescu, uluit, întinse mâna după ţigări. Genul de afirmaţii, stilul şi calitatea mărturisirilor îl deconcertau. Şi mai surprinzător i se părea faptul că bărbatul din faţa lui putea să aibă maximum 45 de ani, în timp ce Melania Lupu împlinise 62.

— Interesant. Între dumneavoastră există o mare diferenţă de vârstă…

Olandezul îl întrerupse:

— Este o femeie la care vârsta nu contează niciodată.

— Niciodată?

— Ce vă surprinde?

— Ştiu eu, cel puţin în ultima parte a vieţii femeile filtrează totul prin vârstă. Nu cred că doamna Melania vede altfel lucrurile.

— Vă înşelaţi. Nu din cauza aceasta m-a refuzat.

Maiorul îşi ridică sprâncenele.

— Atunci?

Chipul lui Van der Hoph se întunecă.

— Răspunsul ei a fost categoric: „Nu împărtăşesc sentimentele dumneavoastră“.

Cristescu îşi ascunse zâmbetul. Şi-o putea imagina pe Melania Lupu, sfioasă, feciorelnică şi îmbujorată, coborându-şi privirea: „Nu împărtăşesc…“ Probabil nu-i fusese greu să se închipuie de 18 ani.

— Acum doi ani, continuă olandezul, mi-am reînnoit propunerea. Am fost convins că este o gafă şi totodată o dovadă de egoism din partea mea, dar sunt conştient că nu voi întâlni niciodată pe cineva care să-i semene. Am avut îndrăzneala să-mi închipui că voi putea compensa lipsa de sentiment.

— Presupun că doamna Lupu a rămas la primul punct de vedere.

— Din păcate.

— O cunoaşteţi de mult?

— Relativ. Am întâlnit-o în 1965 la Ambasador, cu ocazia unui dejun de afaceri.

Maiorul încruntă sprâncenele.

— Dejun de afaceri?!

— N-aţi ştiut că doamna Lupu este una din puţinele dumneavoastră specialiste în dialectul tembo-habe?

Maiorul simţi nevoia să apuce braţele fotoliului. Mărturisi:

— Un amănunt pe care-l ignoram…

— Mi-am dat seama. Doamna Melania Lupu făcea oficiul de translator.

— Cine v-a recomandat-o?

— Nu-mi aduc aminte. Cred că africanii o cunoşteau mai de mult. M-a cucerit personalitatea ei. Râse cu buzele strânse, fără zgomot. Singura afacere cu adevărat proastă pe care am încheiat-o a fost atunci.

— În ce sens?

— Nu aveam ochi decât pentru ea, iar în afaceri asta se plăteşte.

— Un sentiment spontan şi irezistibil…

— Calificativul mi se pare exact. Privindu-vă, sunt tentat să cred că n-o intuiţi pe doamna Lupu. Nu-i sesizaţi esenţa,

substanţa cu totul particulară a individualităţii ei.

— Probabil că nu vă înşelaţi.

— Mă întreb cum e posibil? Are un farmec greu de definit poate, dar care te reţine imediat. Intră graţie aici, sensibilitate, o feminitate debordantă, fără nimic agresiv, fantezie şi o tinereţe înduioşătoare. Coborî privirea: Colegul dumneavoastră mi-a spus că pentru moment n-o voi putea vedea.

— Chestiune de câteva zile, precizã maiorul. V-aş fi recunoscător dacă în acest interval nu veţi încerca să luaţi legătura cu ea.

— Sper… Sper că nu e nimic rău.

— Sper şi eu, domnule Van der Hoph, şi vă mulţumesc pentru înţelegerea de care daţi dovadă.

Olandezul îşi luă servieta şi căciuliţa.

— Locuiesc la Intercontinental… Dacă aveţi nevoie de mine sau dacă ea… Poate vreţi să vă notaţi: camera 518.

Puse mâna pe clanţă, ezită câteva secunde, apoi se întoarse spre Cristescu:

— Nu vă supăraţi… Cât durează la dumneavoastră formalităţile pentru încheierea unei căsătorii?

Azimioară raportă:

— A telefonat locotenentul Ciobanu.

Cristescu deveni atent.

— Şi?

— Raportează că azi-dimineaţă sculptorul a scos în curte o statuie de ghips.

— Ce fel de statuie?

Locotenentul ridică din umeri.

— După părerea lui Ciobanu ar putea fi un aruncător de disc.

— Interesant… Am să trec să-l văd şi eu.

Prin oblonul de lemn se strecura o lumină murdară. În fotoliul unde stătea de obicei Grigore Popa dormea

motanul.

„Van der Hoph se ţine totdeauna de cuvânt, gândi Melania Lupu. Dacă intervenea ceva, mi-ar fi telefonat. Înseamnă că l-au oprit.“

„O treabă scârboasă, gândi Doru Matei. Era rece… Mai rece decât ghipsul. N-aş mai lua-o de la capăt nici pentru un milion!“

„O să vină maiorul, gândi Melania Lupu. Va întreba de Popa. N-o să creadă un singur cuvânt, dar nu poate dovedi nimic… Trebuie să fii convinsă de lucrul ăsta, draga mea.“

„Mi-ar plăcea să mă văd peste un an, gândi Doru Matei. Sau măcar peste o lună. Piesa asta nu-i de mine! Trebuia să-mi dau seama de la început.“

Pendula se opri dintr-o dată. O întorcea Panaitescu. Uitaseră.

„Totul e să-mi păstrez curajul, gândi Melania Lupu. Mi-e frică de Doru, nu va rezista.“

„Trupul acela ţeapăn, gândi Doru Matei, am să-l simt toată viaţa. Îmi vine să ţip… Aş fi vrut să nu se fi întâmplat nimic… Goya… Rembrandt… mi-au devenit odioşi! Am să urlu, totuşi…“

Cei doi aşteptau ghemuiţi. Pe faţa sculptorului se citea deznădejdea. Pe a Melaniei Lupu, nimic.

— Văd că domnul Van der Hoph întârzie, observă bătrâna cu o voce limpede, de cristal.

Sculptorul tresări.

— Cine? Da… Întârzie.

— Asta nu înseamnă însă că ne-a abandonat.

Tânărul tăcu.

— Nu mă ascultaţi, domnule Matei! V-aţi pierdut curajul, şi zău n-aveţi nici un motiv.

„Curaj, auzi ca prin vis celălalt. Îmi închipuiam că dacă mă iau la bătaie cu unul mai puternic decât mine sunt curajos. Sau la mare, dacă mă avânt în larg…“

— Am convingerea că vom reuşi să facem faţă. Nu vă ascund că nu-mi place deloc apatia dumneavoastră. Ar putea atrage atenţia în mod defavorabil.

— Mi-e greaţă, şopti sculptorul. Şi n-am mâncat nimic…

— Vă pot oferi o ceaşcă de ceai şi un pişcot.

— Chiar aşa tâmpit mă crezi?

— Vai de mine! Cum puteţi…

Matei îi aruncă o privire sălbatică şi bătrâna amuţi. Îşi lipi obrazul de blana moale a motanului. Aşteptă un timp fixând profilul slăbit al tânărului apoi reluă:

— Poate sosi din clipă în clipă.

— Cine? A, da… olandezul! Nu, n-o să mai vină! Niciodată. Popa avea dreptate… Unchiul Alecu… Îmi vine să cred că l-am cunoscut.

Melania Lupu îl privi neliniştită.

— Vorbeam despre domnii de la Miliţie. Se vor interesa de prietenul nostru, iar noi nu suntem deloc pregătiţi.

— Mat inevitabil… Fără soluţie…

— Nu-mi plac simbolurile, domnule Matei. De altfel, vă înşelaţi, există o soluţie.

Sculptorul ridică din umeri.

— Nu m-ar mira s-o fi găsit. Ce dracu’ ascunzi în dumneata?

— Vă e frică de mine?

Bătrâna îi puse mâna pe braţ. Matei sări ca ars şi urlă:

— Nu mă atinge!

Înspăimântată, Melania Lupu îşi duse mâinile la spate.

— Iertaţi-mă…

Sculptorul tremura.

— Eşti o ucigaşă!

Îl întrerupse zbârnâitul soneriei. Bătrâna duse degetul la buze.

— Am o singură rugăminte, domnule Matei. Încercaţi să dormiţi. După aceea…

Se opri în mijlocul drumului:

— Sper că mă pot bizui pe dumneavoastră.

„Mi-e egal, gândi Matei. Vreau să dorm… Ce-i asta? Paşi! Îi auzea şi Popa… Dar eu nu l-am cunoscut pe unchiul Alecu… Sau poate l-am cunoscut. Nu mai ştiu… Am uitat. Am uitat foarte multe lucruri…“

Se lăsă moale pe divan.

Cristescu apăsă a doua oară pe sonerie, continuând să privească statuia. Bănuia că locotenentul Ciobanu îşi pusese toată fantezia la încercare pentru a desluşi în silueta ciudată un aruncător de disc. Ceea ce ţinea în mână părea o pălărie, iar poziţia nu sugera nimic.

„Oricum, reflectă amintindu-şi de obiectele ovoidale din atelierul sculptorului, e un progres. Seamănă cu ceva.“

— Scuzaţi-mă că v-am lăsat să aşteptaţi.

Melania Lupu, proaspătă, zveltă şi elegantă, îi zâmbea îmbietor. Purta o rochie cenuşie cu un cordon îngust de lac negru, iar din buzunar îi ieşea o batistă verde.

După discuţia cu olandezul, Cristescu era tentat s-o privească mai atent şi din alt unghi. O femeie capabilă încă să intereseze…

În tinereţe fusese probabil mai puţin faimoasă decât ai fi fost tentat să crezi acum. Fără îndoială, avusese totdeauna o siluetă admirabilă şi trăsături regulate, dar vârsta poleise totul cu o tentă de distincţie. Câştiga enorm prin faptul că nu încerca să pară mai tânără nici măcar cu o săptămână.

Cristescu simulă surpriza în faţa serviciului de ceai şi a platoului cu fursecuri pregătite pe masă. Melania Lupu îl invită graţioasă să se servească apoi adăugă zâmbind:

— Aştept un musafir drag.

— Atunci desigur că eu sunt de prisos…

— Oh, deloc! Mi-ar face chiar plăcere să-l cunoaşteţi. Vine din Olanda. Are totdeauna o grămadă de lucruri interesante de povestit. Nu înţeleg însă de ce întârzie…

— Mi se pare că ştiu despre cine e vorba, zâmbi Cristescu. Domnul Oscar Van der Hoph…

Melania îşi izbi palmele.

— Ce întâmplare extraordinară!

— O simplă coincidenţă, inventă Cristescu. Mă aflam de dimineaţă în hol la Intercontinental când a sosit olandezul dumneavoastră. S-a interesat la recepţie despre Strada Crăiţei. Acum am făcut corelaţia…

Improvizase o poveste oarecare, special cusută cu aţă albă. Îl interesa reacţia bătrânei care nu credea o iotă, dar înghiţise minciuna fără să clipească.

— Nemaipomenit! Probabil a preferat să se odihnească întâi.

— Îl cunoaşteţi de mult?

— Bineînţeles! Suntem prieteni vechi. Despre domnul Van der Hoph aş completa că este şi un prieten credincios. Aranjă şerveţelul de dantelă. Nu văd totuşi de ce n-am lua împreună o ceaşcă de ceai, deşi îmi dau seama că este târziu pentru micul dejun.

Cristescu îşi aprinse ţigara. Bătrâna surâdea pe gânduri:

— Nici nu vă imaginaţi ce bucurie mi-aţi făcut, domnule maior.

— Sunt încântat, dar…

— Da, da, o mare bucurie. Mi-era teamă că n-a venit. La vârsta mea, devii susceptibil. Nu-ţi place să te uite prietenii. Deşi un astfel de gând faţă de „olandezul meu“, cum i-aţi spus dumneavoastră, reprezintă o impietate.

Cristescu îşi dădu seama că Melania Lupu vrea să discute despre Van der Hoph şi încercă s-o ajute:

— Trebuie să vă spun că imediat ce a reţinut camera a făcut o comandă impresionantă de flori: 25 de crizanteme galbene.

— Dumnezeule! suspină fermecată. Ce gentileţe! N-a uitat că-i floarea mea preferată.

Cristescu observă nedelicat, dar convins că-i face plăcere:

— O atenţie de logodnic, aş zice.

— Într-adevăr… Ştiţi, la 62 de ani, un anumit gen de experienţe sunt neaşteptate. Şi din păcate, ne impresionează mai mult decât ar trebui.

— Dacă v-am înţeles bine, domnul Van der Hoph nu este doar un prieten credincios…

Melania Lupu roşi ca o făclie.

— O, ba da, ba da! Eu cel puţin aşa-i consider. Dar pe el nu-l pot împiedica să fie un nebun şi jumătate. Râse ca o fetiţă: Când m-a cerut prima oară în căsătorie, aveam 55 de ani. Vă daţi seama, nici măcar atunci nu eram prea tânără.

— Există femei, îşi aminti maiorul, pentru care vârsta nu contează.

— Când nu contează, nu mai sunt femei. L-am refuzat fireşte, dar vă mărturisesc, nu fără oarecare strângere de inimă.

— Şi totuşi…

— Şi totuşi! Bătrâna oftă. Nu aveam dreptul să-l păcălesc. ÎI apreciez foarte mult, este un om delicat, fidel, de o mare cultură dar… Îl privi în ochi şi declară senină: Prezenţa lui nu mă înfioară.

Cristescu începu să râdă. Afirmaţia, în gura Melaniei Lupu, avea o savoare cu totul particulară. O spusese firesc, cu convingere, fără nici o nuanţă trivială. Acum, părea surprinsă de râsul maiorului.

— O căsătorie dacă nu e întemeiată pe dragoste nu are după mine nici o perspectivă. Iar cu timpul, domnul Van der Hoph ar fi încercat o mare dezamăgire.

— Poate că era dispus să treacă peste acest amănunt.

— O, domnule maior, nu puteam profita într-atâta de momentul lui de slăbiciune. Soţul meu mă plictisea, dar l-am iubit. Vreau să spun că prezenţa lui însemna ceva pentru mine.

— Mărturiseaţi – îmi amintesc – că n-aţi fost prea fericită…

— Din cu totul alte motive. Pe domnul Van der Hoph însă când îl văd îmi vine să-l mângâi pe cap, ca pe un băieţel.

Cred că altceva trebuie să inspire un bărbat.

— Cum a primit punctul dumneavoastră de vedere?

— Nu-i rămânea decât să se resemneze cu gândul unei prietenii credincioase şi aşa a şi procedat. Din când în când vine să mă vadă, iar la vară poate că am să-l vizitez în Olanda. Nu mă pot eschiva la infinit…

Maiorul riscă.

— Îi veţi face o mare bucurie mai ales că n-o să vă duceţi cu mâna goală…

— Nu înţeleg… A, da, natural, am ochit deja câteva obiecte de artizanat. Încântătoare!

Cristescu mângâia absent marginea farfurioarei de porţelan. Învăţase de mult că cea mai sigură minciună este adevărul în ţesătura căruia se strecoară mici inexactităţi. Era convins de autenticul relaţiilor dintre Melania şi Van der Hoph aşa cum îi fuseseră prezentate dar, în acelaşi timp, îl obseda o corelaţie între dramele consumate în Strada Crăiţei şi sosirea olandezului. Bătrâna îl chemase la telefon acum patru zile. Deci, în ajunul morţii lui Panaitescu. Din prima clipă sesizase o frondă, o rezistenţă pe care i-o opuneau sistematic Popa, tânărul Matei, Valerica Scurtu şi Melania Lupu. Cei patru nu se agreau, resentimentele lor ţâşneau la suprafaţă şi totuşi ceva îi lega.

După „dispariţia“ Valericăi Scurtu, supravieţuitorii continuau să rămână complici… Avu impresia că vede un compas desenând pirueta îndrăzneaţă a unui semicerc şi gândul se avântă: De ce înainte de a muri, Panaitescu n-ar fi făcut şi el parte din echipă? Întâmplarea sau calculul hotărâse ca el să fie prima victimă. Devenise purtătorul mobilului secret şi, în mod inevitabil, tot ce se petrecuse ulterior trebuia raportat la persoana sa. Ori, în asta consta desigur greşeala. Dacă înaintea lui era exclusă Valerica Scurtu de exemplu, probabil că Panaitescu şi-ar fi lipit umărul de-al celorlalţi. Zidul deci ar fi existat oricum.

Ideea unui puternic mobil material lua un contur mai ferm.

— Cu ce se ocupă domnul Van der Hoph?

— Are un magazin de bijuterii, răspunse bătrâna şi puse reflex mâna pe ceasul care-i atârna la gât. Mi l-a dăruit acum câţiva ani…

Era un giuvaier delicat, cu cadranul din email şi o ghirlandă de briliante mici.

— Probabil îl interesează şi achiziţiile, aruncă întâmplător Cristescu.

Femeia îl privi iute.

„A aflat… Ba nu! E o prostie, draga mea, nici măcar Van der Hoph nu ştie de ce l-ai chemat. La telefon nu i-ai spus nimic.“

Surâse:

— Fireşte, e doar negustor…

— Interesul dumnealui se limitează numai la bijuterii?

— Probabil.

— În sfârşit, oftă maiorul, aveţi vreo veste de la Valerica Scurtu?

— Din nefericire nu. Suntem atât de îngrijoraţi! Tocmai voiam să vă întreb…

„Un curaj uluitor. Ai putea crede totul despre ea în afară de ceea ce presupune în general o crimă: josnicie, îndrăzneală, cruzime.“

Cântări silueta fină, aşezată în fotoliu. Întâlnită în alte condiţii, putea trece drept soţia distinsă şi bine educată a unui mare profesionist ori a unui diplomat, o femeie care cântă la pian Mozart şi Schumann şi pictează acuarele delicate. Râse încetişor.

„În orice caz, olandezul are ochi de şoim. Sunt convins că a văzut în ea mai mult decât oricare muritor…“

— Ne e foarte frică, declară Melania Lupu încârligându-şi degetele fine. Chiar discutam cu Doru…

— Şi domnul Matei e îngrijorat?

— Bineînţeles.

— Ţinea mult la ea, am remarcat chiar din prima discuţie… Apropo, i-am văzut o statuie în curte. Nu mă prea

pricep, dar am impresia că abordează o altă manieră.

— Extraordinar! Este exact observaţia mea, domnule maior. Cum vi se pare lucrarea?

— Mai poţi să ghiceşti ce e?

— Mi-e teamă însă că în felul acesta nu va izbuti să fie prea original.

— Preferaţi… obiectele?

— N-aş putea afirma, dar însemnau ceva nou. În artă, asta mi se pare esenţial. Se spune mereu acelaşi lucru, deci exprimarea cel puţin să fie alta. Evident, punctul meu de vedere nu contează. Zâmbi: Dacă vreţi să discutaţi cu el, va trebui să aşteptaţi.

Maiorul încruntă sprâncenele.

— Nu-i acasă?

— O, ba da! Bietul băiat însă e frânt. A lucrat toată noaptea, cu o râvnă frenetică. Acum doarme…

Cristescu îşi aminti de o secvenţă similară. Şi Valerica Scurtu dormea. Se sperie:

— Sunteţi convinsă că nu a plecat şi el?

— A mai plecat cineva?

— Domnişoara Valerica Scurtu.

În privirea Melaniei Lupu se aprinse o luminiţă.

— Puteţi să verificaţi…

„Îşi bate joc de mine. E sigură… Foarte sigură. Sculptorul, desigur, doarme.“

Se uită în jur, căutând pachetul de ţigări. Îl găsi, şi aprinse una.

— N-am nici un motiv să mă îndoiesc de cuvântul dumneavoastră.

— Sunteţi amabil. Nu fac decât să repet aprecierile vecinilor mei. Le-aţi produs o impresie cum nu se poate mai bună…

— Lucrarea trebuie predată urgent?

Bătrâna clipi nedumerită.

— A, statuia! Nu cred. Se simţea însă inspirat, cu ceea ce numeşte el un apetit nebun. Completă privindu-l în ochi:

Nimic pe lume nu l-ar fi putut împiedica astă-noapte să lucreze. Ceva… Cum să vă spun, mai presus de raţiune, vital! Aşa pretindea cel puţin.

— Mda… Şi domnul Popa? Doarme şi el?

— A ieşit puţin de dimineaţă. Am auzit uşa ca prin vis.

— A ieşit?!

— Nu ştiaţi?

— Bănuiesc. Aveţi idee cumva unde s-a dus Grigore Popa?

— Domnul Grigore Popa e un bărbat misterios. După cum v-am spus, dormeam, am auzit însă uşa.

— Lipseşte mult de obicei?

— Nu. În general iese pentru mici cumpărături sau intră la câte un matineu. Masa o ia întotdeauna acasă.

— E abia 12, spuse maiorul privindu-şi ceasul. O să mă întorc mai târziu. Până atunci se trezeşte cu siguranţă şi domnul Matei.

— O, sunt convinsă.

Urmări privirea maiorului şi făcu un efort să se stăpânească. Sub fotoliu, foarte aproape de locul unde se prăbuşise, se vedeau ochelarii bătrânului.

Cristescu îi ridică şi-i puse pe masă. Pe buze îi plutea un zâmbet vag. Salută şi ieşi.

Melania Lupu îi luă în mână.

„O gafă îngrozitoare…“

Ştia şi maiorul, o ştia şi ea. Meticulosul Grigore Popa nu şi-ar fi rătăcit niciodată ochelarii şi în orice caz n-ar fi plecat în oraş fără ei.

Capitolul XV

„CINE L-A UCIS PE MOŞ CRĂCIUN?“

Era singură. O femeie în vârstă, într-un hol pustiu, cu un serviciu de ceai şi o farfurie de fursecuri în faţă. Deşi abia 3 după-amiază, lumina devenise cenuşie.

„Concentrează-te, draga mea, îşi spuse Melania Lupu, ai doar câteva ore la dispoziţie. Se va întoarce negreşit înainte de a se lăsa seara.“

Se apropie de fereastră. Pe stradă nu trecea nimeni. Peste drum, într-o odaie luminată, un băieţel privea în cartea deschisă pe genunchi apoi spunea ceva cu ochii în tavan.

„Învaţă o poezie“, gândi bătrâna.

O imagine veche, ca o fotografie îngălbenită, îi aduse pe buze un zâmbet mic. Era elevă la Ortodoxă. Asta se întâmpla prin anii ’20 şi ceva… Avea codiţe blonde împletite strâns, ochi cuminţi, limpezi. Un obraz la care ţin profesoarele… Îi stătea bine uniforma neagră cu guler alb de pichet şi o cruce mare agăţată de panglica tricoloră. Simţea şi azi cum o lovea pe piept. „Prea timidă, se plângea directoarea, încolo, fără cusur. O elevă exemplară! Poţi avea încredere în ea…“

Acasă bunica, o femeie măruntă şi inteligentă, îşi izbea palmele de uimire: „Minţi de îngheaţă apele, Melania! Cum poţi tu să-i păcăleşti pe toţi…“

— Da, şopti bătrâna. Pe toţi i-am păcălit în afară de ea. Chiar şi pe Lupu.

Râse încetişor.

…Se săturase de şcoală, de orăşelul trist, de casa aceea veche cu scoarţe şi icoane, de tartina cu magiun pe care o primea la ora 5, de glasul ca o trâmbiţă al bunicii. Întreba invariabil înainte de masă: „V-aţi spălat pe mâini?“

— Trebuia să mă mărit, spuse în şoaptă bătrâna. Lupu era maior. Explică unei persoane nevăzute: Abia în ‘49, când a fost deblocat, a intrat funcţionar la minister… Arăta chipeş în uniformă. Eram în primăvară, draga mea, exact în mai 1929. Plouase… Stăteam în curte şi mă bălăceam cu picioarele în apă. L-am văzut trecând. El a râs. Nu mă cunoştea. Nu-l cunoşteam nici eu. M-am uitat lung, până ce a ajuns la capătul străzii. „Am să-l iau de bărbat!“

Melania Lupu băgă în gură un fursec. Se şterse cu şerveţelul şi luă motanul în braţe.

Făcuse rost de adresa lui şi îi expediase o scrisoare. Exact 20 de rânduri, scrise cu o caligrafie rotundă de elevă exemplară. Îi dădea întâlnire la Cetate, o ruină de la marginea oraşului. Mai târziu, maiorul îi mărturisise că-l intrigase sfârşitul bileţelului.

— O adevărată lovitură de maestru, spuse cu aceeaşi voce mică bătrâna. „Dacă gestul vi se pare prea îndrăzneţ pentru o elevă, n-aveţi decât să mă reclamaţi. Mă numesc Melania Simian, clasa a VII-a B, Liceul Ortodox, directoare doamna Aspasia Petrovici…“

Se căsătoriseră după două luni. În mod ciudat, manevra ei nu-l pusese pe gânduri. Parcă uitase. În toţi anii care au urmat, a tratat-o ca pe o fiinţă fragilă, neajutorată, incapabilă să spună o singură minciună. Păcat că nu fusese un bărbat prea deştept. Se plictisise îngrozitor cu el…

Băieţelul închise cartea. Avea o expresie vizibilă de uşurare.

„A terminat“, gândi Melania Lupu.

Imaginea elevei de 17 ani cu codiţe blonde şi cruce pe piept se destrămă. Plecă de la fereastră şi începu să strângă serviciul de ceai.

„Astăzi joci ultima carte, draga mea.“

Afară se întunecase. Rămase nemişcat câteva clipe ascultând încordat.

„E linişte. Au plecat toţi… Valerica, unchiul Alecu…“

Încercă să-şi amintească chipul lui. I se părea un amănunt esenţial.

„Alecu… Alecu… Doar îl cunosc bine. Cineva i-a şters faţa. Cu guma… Nu reuşesc deloc…“

Capul îl durea. O durere care-şi deschisese pârtie de la rădăcina frunţii peste creştet, până la ceafă. Acolo unde se tund incaşii. Cineva umbla la clanţă. Doru Matei şopti:

— Unchiul Alecu… Acum am să-mi amintesc.

Melania Lupu aprinse lumina brusc. Sculptorul ţipă şi îşi duse mâna la ochi.

— De ce staţi pe întuneric, domnule Matei? Sper că vă simţiţi mai bine. Aţi dormit aproape patru ore.

Tânărul se ghemui în fundul patului. Tremura.

— Moartea! Vine moartea! Pleacă! Ai omorât-o pe Valerica… Şi pe unchiul Alecu…

— Vreţi să spuneţi domnul Popa. Nu-l cunosc pe Alecu.

— Ba da! Minţi! De ce minţi? Uite, miroase a cozonac… cozonac bun cu nuci şi stafide. Vezi ce frumos s-a copt omuleţul meu? Nu ţi-l dau…

— Nu, spuse încet Melania Lupu, să nu mi-l daţi. Păstraţi-l…

Matei n-o auzi. Îşi duse pumnii la gură.

— Şi unchiul Alecu care nu mai vine… Se întoarse spre bătrânica sfrijită, lipită de uşă: De ce l-ai omorât?

— Aşa trebuia, răspunse Melania Lupu cu o voce neaşteptat de blândă. Credeţi-mă, nu se putea altfel.

Sculptorul icni. Pe faţă îi curgeau lacrimile.

— L-ai omorât pe Moş Crăciun! Nu ţi-e ruşine?

— Ba da. Mi-e ruşine…

— Acum înţeleg! Are haina roşie… De asta nu se vede sângele…

— De asta nu se vede… repetă ca un ecou bătrâna.

Făcu un pas înainte. Ţinea în mână un pacheţel mic. Doru Matei se agăţă de stinghia divanului.

— Ce vrei să faci? Eu nu sunt Moş Crăciun… Ce ai cu mine?

Melania Lupu continua să se apropie. Zâmbea.

— Nu! bolborosi tânărul. Îţi spun doar că eu nu sunt…

— Ce importanţă are? Veţi muri ca şi ceilalţi. Aţi văzut doar! Nu e deloc greu…

Sculptorul se lipi de zid. Părea că vrea să îl despice.

— Ce ai acolo?

— Otravă. Aţi uitat cum a murit domnul Panaitescu? Şi Valerica? Şi domnul Popa?

— Nu te apropia! Pleacă! Pleacă!!

Bătrâna, cu mâna întinsă, făcu încă un pas. Şopti:

— E de ajuns să rup hârtia. Numai un colţişor…

— Pleacă!!

— Un colţişor şi gata!

— Nu!

Melania Lupu se aplecase peste el. Îi simţea răsuflarea. Mirosea a portocală şi a vanilie.

— Hai, încercaţi!

Apoi se făcu linişte. Se auzeau doar hohotele sculptorului.

Bătrâna îl atinse.

— Hai, domnule Matei!

— Pleacă! Nu vreau să mor… Dinţii îi clănţăneau. Striga bezmetic: Alecu… moartea… nu vreau…

Melania Lupu se aplecă şi mai mult. Glasul avea accente învăluitoare.

— Vă iert! Trebuie să mă ascultaţi, să scrieţi câteva rânduri.

— Nu sunt Moş Crăciun, scânci celălalt.

— Câteva rânduri, doar, le scriem împreună. După aceea veţi dormi. Nimeni n-o să vă mai supere.

— …are un sac cu ghips… şi sânge… cum nu vedeţi?

Bătrâna îl luă de mână şi îl conduse încetişor până în dreptul mesei. Îl aşează pe scaun.

— Să nu vă gândiţi la nimic.

— …i-a murdărit haina… Plânge… Moş Crăciun plânge! De ce-l lăsaţi? Nu vă e milă?

Îşi şterse nasul cu mâneca hainei. Melania Lupu îi puse stiloul în mână. Îl mângâie încetişor pe tâmplă:

— Ştiţi bine că da. Mi-e milă. Scrieţi!

Matei privi năuc tocul, coala albă de hârtie.

— Scrieţi, repetă bătrâna. Dictă rar: Eu, subsemnatul Tudor Matei…

Tânărul începu să scrie. Melania Lupu, aplecată peste el, urmărea înşiruirea literelor.

— Străduiţi-vă, domnule Matei! Aveţi doar o caligrafie frumoasă.

Sculptorul lăsă tocul din mână. Începu să râdă. Hohote care nu se mai isprăveau.

Melania Lupu împături foaia de hârtie şi ieşi din cameră încuind uşa cu cheia.

„Ai câştigat, draga mea.“

Puse mâna pe telefon şi formă un număr.

— Spitalul nr. 9? Un caz urgent, domnişoară! O criză. Da… E furios… Notaţi-vă! Strada Crăiţei 115. Şoseaua Kiseleff. Exact! Cât se poate de repede… Mulţumesc.

Mai luă un fursec şi trecu în odaia ei să se schimbe.

Hohotele lui Matei continuau să se audă. Râsul venea din altă lume.

— Credeţi în declaraţia asta? întrebă Azimioară.

Maiorul ieşise să-l conducă. Nu-şi luase paltonul şi tremura uşor.

— Nici un cuvânt. Şi acum ascultă-mă! Obţii urgent de la Procuratură ordin de deshumare pentru Panaitescu şi Valerica Scurtu. Ridicaţi şi „statuia“ lui Popa şi-i duceţi pe toţi la Medico-legal. Accentuă: Am nevoie de rezultatul autopsiilor imediat!

Melania Lupu îl aştepta zâmbind. Îl mustră dulce:

— Aţi ieşit fără palton. Nu sunteţi prudent. Continuă fără tranziţie, frângându-şi neputincioasă degetele: Măcar de mi-aş putea explica toate lucrurile acestea…

Scoase batista din buzunarul capotului ştergându-şi delicat ochii. Aveai impresia că-şi menajează rimelul, deşi nu era fardată.

Cristescu făcuse sul declaraţia sculptorului şi se bătea cu ea peste palmă.

— Când aţi remarcat primele simptome?

— Din nefericire, destul de târziu. Ciudăţenii care în mod normal sar în ochi imediat pe noi nu ne mai izbeau. Gândiţi-vă puţin! Biata Valerica cu obsesiile ei… Nu atingea o clanţă fără să se spele după aceea cu alcool. Apoi agenda domnului Popa… Existenţa soţilor Panaitescu şi, trebuie să recunosc, chiar eu am mici… manii.

— Şi totuşi evoluţia sculptorului mi se pare nefirească, afirmă pe gânduri maiorul. Îl vedeam altfel…

Se uită la bătrână căutând parcă răspunsul în ochii albaştri, puţin decoloraţi. Femeia îşi îndreptă cutele capotului cu un gest plin de eleganţă.

— Nu sunt o desăvârşită cunoscătoare a naturii umane, domnule maior, şi cred că nimeni nu ar putea face această afirmaţie fără să fie ridicol. Nici o clipă nu mi-a trecut prin minte că Doru îşi va pierde minţile. Dar poate că dumneavoastră, asistând la ieşirile lui necontrolate, aţi fi judecat altfel. Noi eram obişnuiţi. Puneam totul pe seama profesiunii. M-am neliniştit abia când a început să strige şi… să umble dezbrăcat.

Maiorul se răsuci în fotoliu căutând o poziţie mai comodă.

— Să recapitulăm, doamnă! Doru Matei afirmă în declaraţia sa că i-a omorât pe cei trei: Panaitescu, Valerica Scurtu, Grigore Popa.

Bătrânei îi dădură lacrimile. Clătină din cap.

— Îngrozitor…

— …explică de asemenea destul de amănunţit cum a procedat pentru a ascunde cadavrele, aminteşte trucurile care ne-au indus în eroare. În mod ciudat însă, trece sub tăcere elementele esenţiale: mobilul crimelor, cum a reuşit să procure cianura şi, mai ales, cum a reuşit să-şi camufleze manevrele faţă de ceilalţi locatari.

— La starea lui de spirit, suspină Melania Lupu, era de aşteptat să fi omis câte ceva.

— Nu zic nu, dar în situaţia aceasta se naşte o problemă. Scrisă în stare de dezechilibra, declaraţia nu are valoare în totalitatea ei. Nu putem accepta doar ce ne convine şi să respingem restul…

— Aveţi dreptate. Poate că era nebun de-a binelea…

— Dumneavoastră cum v-ar conveni? întrebă zâmbind Cristescu.

— O, domnule maior…

— În sfârşit! Există încă un aspect. Declaraţia mi se pare extrem de logică. Mai clar, redactată de un om normal care depăşeşte cu multă abilitate anumite detalii-cheie.

— Nu mai înţeleg nimic. Era nebun sau nu? îl privea nevinovată, cu ochi de fetiţă.

„Fii atentă, draga mea… Ai făcut nepermis de multe greşeli. Toate acestea vor duce până la urmă undeva. Trebuia să te fi gândit mai mult…“

Cristescu zâmbi din nou.

— Mai precis, declaraţia singură nu elucidează aproape nimic.

— Oh, exageraţi! Mi-amintesc cât ne întrebam unde poate fi biata Valerica…

Maiorul îi aruncă o privire scurtă apoi lăsă capul în jos.

— …Şi cât de îngrijorată m-am simţit astăzi, aşteptându-l pe domnul Popa. Bineînţeles că aş fi preferat veşti mai bune dar de lămurit, m-am lămurit în multe privinţe.

— Atunci poate o să mă ajutaţi şi pe mine. Eu nu m-am lămurit. Complet…

— Cu multă plăcere, spuse amabilă Melania Lupu.

— Să începem cu moartea lui Panaitescu. Trecem peste motiv…

— Procedaţi foarte înţelept, domnule maior. Nebunii acţionează cât se poate de deconcertant şi ar fi absurd să cauţi un motiv acolo unde el nu există.

— Cu alte cuvinte, vedeţi în domnul Matei un fel de Jack Spintecătorul…

— De ce nu?

— Chiar, de ce nu! Poate fi o ipoteză… Mă refer însă la înscenarea sinuciderii. A presupus o serie de acte pe care Matei nu le putea rezolva singur…

— Era un tânăr extrem de voinic, deşi părea slăbuţ. Pe vremuri…

— …şi mai ales, nu se lăsă întrerupt Cristescu, nu le putea camufla. Înţelegeţi? Astfel de mişcări nu puteau scăpa ochilor vigilenţi ai Valericăi Scurtu sau ai domnului Popa… Nici despre dumneavoastră n-am impresia că sunteţi prea distratră… Ceva ar fi trebuit să vă atragă atenţia.

— Depinde! Când mă concentrez asupra unui lucru, nu mai văd nimic în jur. Mi-amintesc că soţul meu mi-o reproşa adeseori: „Melania! Casa ar putea lua foc fără ca tu să bagi de seamă“.

— Vreţi să spuneţi că atunci când citiţi o carte…

— Dar nu e vorba despre o lectură oarecare, interveni bătrâna. Traduc basme africane, dialectul tembo-habe.

— Tembo-habe?

— Îl vorbiţi cumva?

Cristescu ridică din umeri:

— Nu…

— Păcat!

— Unde aţi avut prilejul să vă specializaţi?

— Nu este vorba propriu-zis de o specializare. Când mai locuiam încă în casa cea mare, împreună cu soţul meu, ţineam în gazdă un negru, student la Medicină. Am început întâi aşa, ca simplă distracţie, după aceea m-a captivat. Nu vă închipuiţi câte subtilităţi, câtă gingăşie străină europenilor ascunde această limbă!

Începu să declame cu ochii în tavan. Avea expresia pe care o iau copiii urcaţi pe scenă, la serbările de sfârşit de an.

— „Trestia fragedă şi tânără îmbrăţişa grumajii lui Ansije Karambe.“ Abandonă tonul elegiac: Karambe e numele de familie. Reluă melodios: „Peste templu, răsărise luna. Luna roşie ca un bujor…“

— Încântător, aprecie grăbit Cristescu.

Bătrâna nu se lăsă:

— Ai senzaţia unui pastel delicat. Numai vechea poezie chineză dispune de acelaşi penel.

Maiorul, care în afară de vagi referiri asupra lui Liu Sin şi Cio Cio San şi-ar fi putut epuiza toate celelalte cunoştinţe pe această temă în maximum 15 secunde, oftă:

— Îmi dau seama. Deci, când traduceţi din dialectul tembo-habe, vă scapă tot ce se petrece în imediata dumneavoastră apropiere.

— Bineînţeles. Fiecare frază te cucereşte.

Îşi repezi din nou ochii în tavan:

— „Voi trimite fulgerul care trece spintecând cerul/Voi trimite tunetul care trece frământând totul/Voi trimite vântul furtunii care trece smulgând bananierii/Voi trimite uraganul care cade din nori şi mătură totul înaintea lui…“

— Vă mulţumesc, doamnă, făcu maiorul râzând. Sunt complet edificat. Mi-aţi dat ocazia să ascult lucruri splendide.

— Aceasta a fost din legenda lui Ngurangurane, fiul crocodilului, declară Melania Lupu sufocată de mândrie.

Dialectul fan.

— Fără îndoială. Sesizasem chiar o deosebire. Altceva, nu-i aşa, decât tembo-habe.

— O să sesizaţi mai bine în alt fragment.

— Nu vă osteniţi, doamnă.

— De ce? Spuneaţi că vă place.

— Da, dar pentru moment aş prefera să ne întoarcem la vecinii dumneavoastră. Nici lor nu le-a atras atenţia nimic în noaptea când „s-a sinucis“ Panaitescu?

Melania Lupu îşi ţuguie buzele:

— În orice caz, mie nu mi-au vorbit de aşa ceva. Am luat deci drept bună sinuciderea lui Panaitescu. Adăugă volubilă: N-aş vrea să consideraţi că încerc să deturnez sensul discuţiei, dar v-aş recomanda câteva cărticele foarte interesante. Vi le pot împrumuta chiar eu: „Africa neagră“ sau… În sfârşit…

— „Zece negri mititei“, sugeră Cristescu cedând unui impuls irezistibil. O să vă amintiţi altădată. Să trecem la moartea Valericăi Scurtu. Au fost necesare manevre destul de dificile pentru a o introduce în acelaşi sicriu cu Panaitescu.

— Vedeţi! La chestiunea asta m-am gândit şi eu. Formidabil cât rimăm în idei!

— În unele! precizează maiorul.

— Oricum, cred că am ajuns la singura concluzie logică.

— Anume?

— A acţionat în timpul nopţii. Ştiţi, după ce a omorât-o. Domnul Popa şi cu mine dormeam. Trebuie să recunoaşteţi, operaţia nu era de natură să producă zgomot. Mi-amintesc doar că dimineaţă Grigore Popa a remarcat un lucru ciudat: pieptul lui Panaitescu părea, cum să vă spun, părea mai bombat. N-am dat însă nici o importanţă observaţiei.

Se uită la maior fluturându-şi genele.

„Nu crede nimic. Mai mult, pare că se amuză. Îmi lasă timp. Ştiu de ce-mi lasă… Trebuie să fiu mai şireată decât

el. A uitat că într-o capcană pot cădea doi sau unul singur şi nu totdeauna acela pentru care a fost pregătită.“

— Mda, făcu Cristescu. Cam la fel presupun că s-au petrecut lucrurile şi cu domnul Popa.

— De data aceasta s-au auzit nişte zgomote, dar nu m-am impacientat. Ştiam că lucrează. Dumnezeule mare, ce fantezie!

Începu să plângă încet, fără ca lacrimile să-i boţească faţa.

— Bietul Popa! Acum îmi dau seama cât mi-a fost de drag…

— Mie mi-a făcut impresia că aţi ţinut la el dintotdeauna.

— Fără să ştiu.

— În ciuda unor cusururi!

— Avea unele cusururi, într-adevăr, dar era un bărbat demn şi, când voia, ştia să fie fermecător. Am să mă simt foarte singură acum.

Cristescu remarcă alb:

— Poate că ar trebui să vă revizuiţi intenţiile vizavi de domnul Van der Hoph.

Bătrâna îşi ridică ochii uzi. Încercă să surâdă:

— Înţeleptul Ridje spune: „Când sufletul tău e pustiu, întoarce spatele ogrăzii tale şi pleacă în deşert. Acolo, răsuflarea ta nu va putea ofili obrazul florilor, cuvântul tău nu va putea întuneca feţele prietenilor, mângâierea ta nu va mai alunga surâsul pruncilor. Aşteaptă ca luna cea mare să răsară de 99 de ori şi inima ta îţi va spune dacă ai voie să te întorci printre oameni…“ Mă simt incapabilă, domnule maior, să mă căsătoresc cu Van der Hoph numai pentru că sunt o bătrână singură. Are dreptul la mai mult.

Cristescu întinse mâna după palton. Zâmbi:

— Nu pot decât să vă felicit pentru modul dezinteresat în care vedeţi lucrurile.

— Şi eu pentru felul amabil în care aţi înţeles să duceţi ancheta. Îmi pare rău că plecaţi.

— Am să mă întorc. Vă promit.

Melania Lupu îl conduse până la uşă. Îşi împreună palmele a rugăciune.

— Îmi dau seama că e o îndrăzneală din partea mea şi n-aş vrea deloc să vă închipuiţi…

Maiorul o privi surprins. Îngână de circumstanţă:

— Vă rog…

— Îngăduiţi-mi să-l vizitez pe Doru la spital. Trece prin momente grele… Lacrimile îi inundară din nou ochii: N-are pe nimeni şi… Ştiu că abuzez, dar dacă mi-aţi permite să-i duc şi un mic pachet, oh, nu mare lucru, desigur… Câteva dulciuri, o portocală… Aş considera că mi-aţi făcut o mare favoare.

Cristescu ieşi în stradă. Gerul se muiase şi o ceaţă groasă învăluia oraşul. Sub un felinar, un tânăr înalt şi o fată cu căciuliţă roşie păreau că nu-şi pot descleşta degetele.

Trecu zâmbind pe lângă ei, fără să-i observe.

„E formidabilă!“

Auzi paşi în spate şi întoarse capul reflex. Locotenentul Ciobanu se apropia însoţit de o femeie în vârstă.

— Doamna Dogaru îl caută pe Vâlcu.

Cristescu cercetă chipul bătrânei. Încerca să-şi ascundă neliniştea. Pleoapele îi zvâcneau nervos, degetele frământau mânerul poşetei.

— Vă rog să mă urmaţi.

Capitolul XVI

ERRARE HUMANUM EST

Melania Lupu urmări silueta maiorului până când acesta dispăru la capătul străzii apoi trase obloanele. Verifică încă o dată uşa de la intrare şi se întoarse în hol. Îşi surprinse chipul în oglinda mică cu pompoane de mătase, agăţată lângă scrin. Un cap micuţ, cu bucle graţios zbârlite. Şopti:

— Eşti singură, draga mea. Dar nu trebuie să te amăgeşti pentru că el *nu te-a crezut*! Ţi-a lăsat timp ca să te trădezi. Va trebui să fii mai isteaţă decât ai fost vreodată în viaţa ta.

Înflori oglinda cu o sărutare.

— Am încredere. Ştiu că mă pot bizui pe tine. Niciodată, dar absolut ni-cio-da-tă, nu m-ai dezamăgit. Hai, fetiţo! Curaj!

Trecu în dormitor şi scoase din şifonier o poşetă încăpătoare, aproape un sac de voiaj.

— În primul rând să nu atragi atenţia. Vei lua doar câteva lucruri, strictul necesar. O bluză, o jachetă, cămaşa de noapte şi fireşte, peria de dinţi.

Le băgă în geantă şi trecu în faţa toaletei din lemn de lămâi. Mângâie dinţii pieptenului de cristal.

— Ai să-l iei şi pe el, nu te speria… Un cadou drăguţ din primul an de căsătorie… Şi sticluţa cu apă de castraveţi. Nu ştii unde vei dormi la noapte, mâine, luna viitoare… Nu uita alifia de struguri, Melania! Ai o piele delicată.

Deschise un sertar şi scoase o cutie mică de sidef. Păstra în ea câteva bijuterii mărunte.

— Nu chiar mărunte, draga mea... Pandantivul are 16 briliante, iar perla de la bunica este roz. O piatră cu adevărat frumoasă! Ridică în dreptul ochilor un colier mic: Şi ce cusur au granatele? Sunt absolut încântătoare! Nu se ştie dacă nu vei avea nevoie de ele. Ai doar o mie de lei. Ăştia sunt toţi banii tăi. Ameninţă cu degetul: Eşti cât se poate de risipitoare. Deşi sunt absolut sigură că biata Valerica avea rezerve şi chiar domnul Popa – chicoti şiret, un sunet care semăna cu un sughiţat – acolo, sub lampa de bronz de pe birou, te vei mulţumi cu ce ai. Nu te-ai înjosit niciodată în felul acesta…

Mai băgă în poşetă o cutie de rahat şi o pungă de fondante.

— Acum va trebui să te schimbi, draga mea. Pleci într-o călătorie care nu ştii cât va dura. Bluza gri de mătase este tot ce poate fi mai indicat... Elegantă şi practică. Împreună cu deux-pièces-ul de lâna negru, reprezintă o toaletă ideală la vârsta ta. Perlele vor desăvârşi nota de distincţie... Perfect! Ai izbutit o ţinută convenabilă pentru orice oră.

Privi încă o dată în jur, luă sacul şi paltonul şi stinse lumina.

— Sunt lucruri de care te desparţi pentru totdeauna, spuse în hol. Nici nu-ţi vine să crezi că ai trăit aici aproape zece ani. Dacă eşti sinceră, trebuie să recunoşti că a fost destul de plăcut, în afară de faptul că nu erau prea înţelepţi, fiecare avea şarmul lui. Cel mai inteligent era domnul Popa... Nu mă aşteptam să se lase atât de uşor păcălit. Începu să râdă: Se credea foarte viclean şi când te gândeşti... A tras singur moartea de mânecă.

Băgă mâna în tainiţă şi scoase cele două pânze. Mângâie cu vârful degetelor grumazul alb al femeii cu evantai.

— Nu-i curios? Sunt poate două secole de când a murit şi surâsul ei are încă puterea să ucidă. Hm, prea multă cianură pentru un surâs...

Oftă şi le făcu sul.

— Ştiu unde le vei ascunde, draga mea. M-am gândit mult. În umbrelă, strâns înfăşurate. Trebuie să verifici doar nasturele şi şiretul. Să se încheie bine. Nu, n-o să pară ciudat. Afară e ceaţă, şi dacă nu mă înşel, în curând va începe să ningă. De fapt, sper că nu va ninge! O umbrelă închisă când afară ninge e grozav de ridicolă.

Îşi puse toca neagră şi îmbrăcă paltonul. Motanul se opri în prag scărpinându-şi trupul arcuit de uşă.

Bătrâna surâse:

— Nu te-am uitat, Mirciulică. Ţi-am lăsat în bucătărie provizii. După aceea, va trebui să te descurci singur. Oberlihtul a rămas deschis… Îl luă în braţe. Mustăţile îi gâdilau obrazul. Şopti privind ochii verzi, translucizi, ca nişte nasturi de sticlă: Noi doi trăim o aventură… Pe amândoi ne aşteaptă necunoscutul.

Motanul miorlăi.

— Ştiu, dragul meu, te plictiseşti. Erai obişnuit să te amuzi la ora asta.

Îl duse în odaia ei şi dădu drumul la televizor. Stinse apoi lumina şi părăsi apartamentul.

Cocoţat pe fotoliul Melaniei Lupu, motanul urmări un film unde Raf Valone suferea pentru o brună superbă cu pomeţi înalţi.

* * *

Ioana Dogaru ţinea buzele strânse.

— Nu cred că e bine ce faceţi, oftă Cristescu. În imobilul din Strada Crăiţei s-au comis trei crime. Repet întrebarea: Pentru ce îl căutaţi pe domnul Vâlcu?

— Urmez un tratament, spuse încet bătrâna.

— Ce fel de tratament?

— Dentar.

— Domnul Vâlcu?!

Femeia îşi coborî privirea:

— Da.

Cristescu ridică receptorul. Recunoscu glasul locotenentului Azimioară.

— Da, dragul meu…

— Am reuşit să descopăr ascunzătoarea din scrin.

— Presupun că e goală. Nu-i nimic. Te aştept!

— Încă ceva, spuse locotenentul. Televizorul din camera bătrânei e deschis. Ce fac?

Maiorul râse:

— Lasă-l aşa şi vino repede. Am primit rezultatul autopsiei Valericăi Scurtu şi a lui Grigore Popa.

— Sunt tare curios.

— Ai şi de ce.

* * *

Melania Lupu intră într-o croitorie.

Responsabila o ajută să-şi scoată paltonul şi o pofti în cabina de probă.

— Cum a mers?

— Perfect. Ce îmbrac?

— Fusta maxi şi scurta de blană. Nu uita pantofii!

— Eşti nebună, râse Melania. Tocuri de 8 cm! O să-mi rup picioarele!

— Fii serioasă. Uite peruca! Lasă că te machiez eu… Ai adus ochelarii?

Melania Lupu îşi încheie nasturii şi se privi în oglindă. Părea desprinsă din paginile unei reviste de modă. Lentilele mari, negre, îi acopereau jumătate de obraz.

— Dacă te vede Alain Delon, s-a terminat!

Melania Lupu urcă într-o maşină de piaţă care o lăsă aproape de Cimitirul Bellu. Parcurse câteva străduţe şi se opri în umbra unui copac.

Trotuarele pustii, acoperite de clisă, străluceau murdar. Prin perdele, se strecurau lumini gălbui, albastre sau de un roz intens. Trecu un cuplu fără să o observe. Melania Lupu prinse frânturi de discuţie.

— …e inadmisibil… Cu două salarii şi împrumută tot timpul de la mama. 50 de lei, 100 de lei şi nu dau niciodată înapoi.

— Soră-ta e de vină şi bătrâna că le dă! Dacă ai fi deşteaptă, ai încerca să pui mâna pe pian şi pe tacâmuri… Cu escrocii ăştia nu m-ar mira nimic…

Melania Lupu rămase câteva minute scrutând atentă strada. Îşi umezi buzele plesnite.

Se învârti un timp prin cartier şi intră într-o curte. Printre copaci se zărea o căsuţă galbenă cu ferestrele întunecate.

„Nu-i acasă…“

Cotrobăi în poşetă şi scoase o cheie.

Înăuntru era cald. Mirosea a crizanteme, a gutui şi mere ionatane. Făcu câţiva paşi şi se opri lângă o uşă bâjbâind după clanţă.

— Unde o fi comutatorul?

Vorbea din nou cu glas tare, ca totdeauna când se ştia singură.

— În orice caz, acum îţi poţi permite să răsufli uşurată. Ai dreptul, draga mea. Glasul se mlădie improvizând un cântecel: Căci ai câştigat! Câştigat, câştigat, câş-ti-gaaat! *Femeia cu evantaiul* e a ta, al tău e şi *Vânătorul…* Şi totuşi unde poate fi comutatorul?

Pipăia pereţii fredonând, se lovea uşor de mobile.

— Nu l-aţi cunoscut pe lordul Rochester, stimată doamnă? Vai de mine! Chiar ducele mi l-a prezentat la ceaiul lui Lady Abigail… Ce toaletă fermecătoare! O, doar un fleac de la madame Chanel… Eu i-am rămas credincioasă lui Lanvin. Cine e doamna aceea absolut încântătoare? În viaţa mea n-am văzut pe cineva mai distins! Cum se poate să n-o cunoşti? Este Melania Lupu.

Senzaţia sezonului! Te poţi considera norocoasă dacă acceptă să ia masa la tine. Un succes boeuf… Dumnezeule! Unde naiba e comutatorul?

— Aici! răspunse o voce.

Bătrâna tresări şi se lipi de perete.

Auzi un hohot de râs şi brusc se aprinse lumina.

Cu mâna încă pe comutator, Marin Vâlcu schiţă un salut.

— Bună seara, Melania.

Se aflau într-o sufragerie micuţă cu mobilă clasică de nuc. Deasupra servantei atârna o oglindă, ovală, iar mai la stânga, simetric, o marină cu cer transparent şi balcoane debordând de flori. Veneţia…

Melania Lupu se desprinse de perete surâzând.

— Ce surpriză! îmi face multă plăcere să vă văd.

Contabilul Marin Vâlcu aprinse o ţigară. Ţinea paltonul pe umeri deşi în casă era cald. Părea undeva în vizită, discutând cu gazdele înainte de plecare sau în aşteptarea unui telefon.

— Sunt convins.

— N-am ştiut că o cunoaşteţi pe verişoara mea.

Bătrâna arborase un ton uşor, amabil.

— N-o cunosc, rânji contabilul.

— Oh, păcat! E o femeie remarcabilă. Îşi privi ceasul: Abia la 11 se întoarce de la serviciu. Până atunci, am să-mi îngădui să fac eu pe gazda. Se îndreptă spre servantă: Aş putea să vă servesc o dulceaţă. Nicăieri n-am mâncat cireşe amare mai bune decât la ea. O gospodină eminentă!

Vâlcu râse:

— Lasă circul, Melania!

— Nu înţeleg… Sunt sigură că nu înţeleg deloc. Apropo, cum aţi petrecut în concediu? Pot să sper că sora dumneavoastră se simte bine?

— Excelent! N-am timp de poveşti, Melania! Ştiu că eşti inegalabilă, dar mă grăbesc.

— Sunt dezolată. Poate preferaţi un şerbet de lămâie…

— Prefer tablourile.

— Ce tablouri!?

— *Femeia* şi *Vânătorul!* Degeaba încerci să câştigi timp. Ai pierdut!

Bătrâna zâmbi dulce:

— N-am pierdut, domnule Vâlcu. Au pierdut ei. Şi dacă vreţi să vă spun adevărul, în primul rând dumneavoastră.

— Ăsta zic şi eu tupeu! izbucni în râs contabilul. M-am întrebat mereu cum naiba nu te-au simţit ăilalţi? Te-au considerat tâmpită sau în cel mai bun caz senilă. Jeleuri, filme cu cowboy şi motanul Mirciulică… Şi azi mă mir…

— N-au fost prea inteligenţi. Dar pentru că veni vorba, mi-am pus şi cu unele întrebări: Cum de n-au înţeles că dumneavoastră sunteţi criminalul? Scotoceau prin casă, nu mâncau nimic când totul era atât de limpede. Să mori de râs!

— Mi-am închipuit că te amuzi. O privi admirativ: Îmi placi!

Melania Lupu îşi ridică bărbia. Abia ajungea până la umărul contabilului. Declară serioasă fluturându-şi genele:

— Oh, domnule Vâlcu! Am hotărât de mult să-i rămân credincioasă lui Lupu. A fost un soţ fidel şi devotat.

Celălalt râse bine dispus:

— Mă gândeam la alt soi de colaborare. Noi doi am putea face multe împreună.

Bătrâna îşi ţuguie buzele.

— Nu sunteţi destul de inteligent pentru asta. Şi-apoi, totdeauna am reuşit să mă descurc singură. Dar putem rămâne prieteni…

— Perfect! Unde sunt tablourile?

Melania Lupu îşi privi mâinile subţiri cu unghii ovale, bine lustruite.

— În alte condiţii, aş fi dispusă să mergem la jumătate. Dar fiindcă dumneavoastră sunteţi asasinul, nu cred că meritaţi mai mult de 25 la sută. Un procent onorabil, nu credeţi?

— O glumă idioată!

— Dar nu glumesc deloc. Şi aşa e prea mult faţă de greşelile pe care le-aţi comis. Trebuie să vă atrag atenţia că acceptând această sumă, mai mult decât generoasă, aveţi în plus garanţia că niciodată nu-i voi pomeni vreunui muritor despre fapta dumneavoastră îngrozitoare. Să ucizi trei oameni…

— Şantaj?

— Sunt aproape sigură că ăsta e cuvântul.

Contabilul îşi arătă dinţii mari.

— N-o să-ţi meargă, Melania! Cu mine n-o să-ţi meargă!

— Mai reflectaţi. Între timp, v-aş putea servi o dulceaţă de caise sau căpşuni.

Vâlcu se năpusti spre bătrână. Rămase brusc ţintuit locului. Cineva umbla la uşă.

— Ce-i asta?!

Melania Lupu zâmbi obosită. Suflă moale:

— Abia acum am pierdut! Amândoi!

— Dacă jucăm pe aceeaşi mână, şuieră Vâlcu, mai avem o şansă. Gândeşte-te bine!

Bătrâna îi aruncă o privire ştearsă. Uşa se deschise şi expresia i se schimbă brusc. Redeveni amabilă, senină şi zâmbitoare.

Maiorul Cristescu salută distrat. În spatele lui se zărea silueta masivă a locotenentului Azimioară.

— Ce plăcere! ciripi Melania Lupu… Tocmai îl întrebam pe domnul Vâlcu dacă nu doreşte o dulceaţă. Verişoara mea trebuie să sosească din moment în moment… Unul din principiile ci este ca oaspeţii să fie primiţi aşa cum se cuvine.

Azimioară o privea buimac. Personajul i se părea uluitor.

Maiorul trase de spătarul unui scaun şi se aşează.

Observă cu aceeaşi voce groasă:

— Aţi uitat televizorul deschis.

— Vă înşelaţi! Nu l-am uitat. Mirciulică urmăreşte filmul.

Cristescu îşi ridică sprâncenele.

— Motanul doamnei Lupu, explică Vâlcu fără nuanţe şi locotenentul izbucni în râs.

Bătrâna şopti cu ochii în pământ:

— La vârsta mea, înţelegi ce înseamnă să fii singur.

Maiorul o măsură din creştet până în tălpi.

— Observ că v-aţi schimbat genul…

— O! făcu bătrâna aranjându-şi fusta: câteva fleacuri de la domnul Van der Hoph. Le-am îmbrăcat ştiind că o să-i facă plăcere.

— Trece şi dumnealui pe aici astă-seară?

— Nădăjduiesc din toată inima.

Cristescu se întoarse spre contabil.

— Când v-aţi întors, domnule Vâlcu?

— Azi de dimineaţă.

— Aţi trecut pe acasă?

— Nu. Ca să fiu sincer, după tot ce s-a întâmplat… Îmi repugnă! Cred că, în sfârşit, am să mă mut.

— O idee admirabilă, interveni Melania Lupu. E atât de trist acum la noi… Te loveşti mereu de câte o amintire: Uite, aici, croşeta biata Valerica… sau în fotoliul acesta citea gazeta domnul Popa… Îşi şterse o lacrimă. Cu siguranţă va trebui să ne mutăm.

Maiorul oftă:

— Îmi vine să cred că aţi şi făcut-o.

— Nu înţeleg!

— Aţi părăsit casa cu intenţia de a nu vă mai întoarce vreodată. Nu ştiu ce speraţi, nu m-ar surprinde nimic din partea dumneavoastră, nici cel mai fantezist proiect, dar în privinţa asta lucrurile sunt limpezi.

— Dumnezeule! Melania Lupu îşi rotunji ochii. Am venit în vizită la verişoara mea. Ce găsiţi extraordinar? Cel mult, voi înnopta aici.

— De aceea lăsaţi o cămară întreagă la dispoziţia motanului? Nu, stimată doamnă! Aveaţi de gând să

dispăreţi împreună cu pânzele, formidabila mizăa celor trei crime!

Se adresa doar bătrânei părând să facă total abstracţie de Vâlcu. Melania Lupu scutură din cap.

— Greşiţi… Greşiţi îngrozitor, domnule maior… Vă asigur că…

Cristescu o întrerupse cu un gest:

— Un Rembrandt şi un Goya! Două tablouri blestemate. N-au adus noroc nici unuia dintre cei care au avut de-a face cu ele. Dacă socoteşti câte crime s-au comis din cauza lor, îţi vine pur şi simplu ameţeala. În ’42, ultimii posesori, soţii Cruceanu, au fost trimişi pentru o culpă imaginară într-un lagăr de exterminare. Colonelul Werther von R., şeful comandamentului german, era un amator rafinat de obiecte de artă… Plutonul de execuţie sau crematoriul reprezentau un mijloc comod de a te debarasa de proprietarii legitimi. Ani de zile, rudele sau amicii familiei Cruceanu s-au întrebat ce vor fi ajuns tablourile…

Soarta a vrut ca ele să-şi dezvăluie enigma după aproape un sfert de secol. Surprins de evenimentele lui august ’44, colonelul Werther von R. n-a reuşit să le scoată peste graniţă. Arhivele consemnează că automobilul în care se afla a fost atacat de forţele patriotice. În timpul ciocnirii, colonelul a murit împuşcat.

Azimioară se uită la Vâlcu. Fuma într-o poziţie neglijentă, dând drumul unor rotocoale mici. Melania Lupu clătina capul cu aerul că ascultă o predică.

— Ce captivant! Păcat că nu e şi verişoara mea! Nici nu vă închipuiţi, domnule maior, cât de mult îi plac întâmplările extraordinare…

Maiorul surâse şi continuă.

— Când am vizitat pentru prima oară imobilul din Strada Crăiţei, eram departe de a intui mobilul care strângea într-o singură echipă pe cei patru locatari, făcându-i complici. Anchetam doar o sinucidere cam suspectă… Mi-a atras însă atenţia fronda constituită împotriva anchetatorului.

Doamna Melania Lupu, Grigore Popa, sculptorul, Valerica Scurtu aveau buzele pecetluite. Erau dispuşi să discute despre orice, să-şi invectiveze chiar vecinii, dar se fereau să vehiculeze ideea de asasinat, să se acuze eventual reciproc. Normal! Unul sau celălalt, învinuiţi de crimă, ar fi denunţat în cele din urmă cooperarea cu privire la tablouri.

Mi-am imaginat că mobilul „sinuciderii“ ca şi al ciudatelor dispariţii nu poate fi decât material. Era unica raţiune, unicul argument care putea aduce în aceeaşi barcă temperamente şi caractere atât de distincte. Tenebrosul Popa nutrea un dispreţ sincer şi profund pentru vecinii săi. Panaitescu, aşa cum încerc să mi-l închipui, îi ignora, în inima Valericăi Scurtu nu încăpeau decât refulări şi ură. Doru Matei dădea impresia că se amuză în timp ce doamna Melania Lupu se mulţumea să observe. Doru Matei… Un om ciudat! Total lipsit de personalitate, şi-a însuşit, mai bine zis şi-a construit un gen – tipul nonşalant, flegmatic şi stăpân pe sine – plimbându-l cu atâta dezinvoltură, încât a reuşit să-i păcălească pe cei mai mulţi. Printre cei mulţi, mă număram şi eu. Nu şi doamna Melania Lupu care l-a intuit bine. Într-adevăr, Doru Matei se prăbuşeşte repede…

Aşadar, mobilul mă intriga în cea mai mare măsură. Când am aflat că vila din Crăiţei fusese locuită în timpul războiului de către şeful comandamentului german, cunoscut amator de obiecte de artă, am avut sentimentul că un far s-a aprins brusc. M-am uitat din curiozitate şi pe inventarul întocmit de Sfatul Popular atunci când casa a fost dată în folosinţă diverşilor particulari. Conţinea o lustră de Murano şi un scrin baroc rămase de la familia Cruceanu. Scrinul din hol pe care Valerica Scurtu îşi ţinea murăturile…

În noaptea dinaintea „sinuciderii“ lui Panaitescu, s-a spart o ţeavă chiar în spatele comodei. Mi-e destul de lesne să reconstitui acum evenimentele. Încercând să-l mişte, unul din locatari a declanşat resortul ascunzătorii. Pot să-mi imaginez surpriza celor cinci când au dat cu ochii de

tablouri. Discutând la Iaşi cu domnul Vâlcu, acesta mi-a furnizat un amănunt interesant. În noaptea respectivă, sfidând orice raţiune, toţi, fără excepţie, dormiseră în hol. Desigur, se temeau ca nu cumva, în lipsă, vreunul să pună mâna pe pânze şi să dispară. Simţeau nevoia să aibă tot timpul scrinul sub ochi.

O corelaţie în acelaşi sens mi-a îngăduit-o şi sosirea domnului Van der Hoph la Bucureşti. S-a dat drept bijutier. Un telefon la Ambasada română din Amsterdam ne-a adus completarea: bijutier desigur, dar şi proprietarul unei importante galerii de tablouri. Cred că în problema aceasta n-a mai rămas nimic de clarificat.

Azimioară dădu din cap privind marina agăţată puţin strâmb deasupra bufetului. Ghirlandele de trandafiri atingeau suprafaţa apei. Fusese la Veneţia. Acum, în căsuţa mică de lângă Bellu, regăsea cu emoţie ceva din atmosfera oraşului… Ziduri vechi, flori, apă şi cer… Şi nici o maşină. Singurul oraş din lume fără maşini. Dar, dacă nu-i atrăgea atenţia un prieten, nu şi-ar fi dat seama niciodată. Pur şi simplu nu te gândeai la asta.

— Când a preconizat moartea celor trei, asasinului nu i-a trecut prin minte că se va bucura de asistenţa unui complice inteligent, stăpân pe sine şi mai ales de o inventivitate remarcabilă. Şi totuşi… Errare humanum est! Râse privind-o ca din întâmplare pe Melania Lupu: Printre alte mici „neglijenţe“, acest complice voluntar, regizând sinuciderea lui Panaitescu – mă refer la scrisoarea de adio şi, în treacăt amintind, putea fi redactată în termeni mai puţin echivoci – a omis că victima era un dactilograf cu experienţă. Folosea metoda oarbă, mai precis bătea cu toate degetele.

În consecinţă, literele din extremităţile claviaturii, atinse cu inelarul sau degetul mic ca ă, ţ, ş, p etc. trebuiau să fie mai palide. Spre deosebire de u, z, h sau t lovite de index. Cel care bătuse însă textul la maşină – un amator – o făcuse cu cele două arătătoare. Astfel, toate literele au căpătat

aceeaşi intensitate. A fost suficientă o comparaţie superficială între scrisoarea de adio şi materiale mai vechi de-ale lui Panaitescu pentru a-mi da seama că victima nu avusese niciodată intenţia să-şi ia rămas-bun de la nevastă-sa sau de la oricare alt muritor. O greşeală scuzabilă, dacă ne gândim cât de puţin timp a avut la dispoziţie autorul scrisorii. De fapt şi domnul Vâlcu a fost obligat să acţioneze cam pripit. Noaptea respectivă o petrecuse la doamna Doina Popovici. Când s-a întors acasă, şi-a dat seama că vecinii săi descoperiseră pânzele. Asociaţia dintre ţeava spartă, scrin, înnoptatul în hol şi tablouri era firească. A sesizat desigur şi aerul particular al oamenilor, expresia de nerăbdare, teama, nădejdile nebune. Bănuiesc cu ce oftat de uşurare au primit vestea că plecaţi în concediu. Mă înşel?

— Nu ştiu unde vreţi să ajungeţi.

— Doamne! ţipă Melania Lupu. La început am crezut că n-aud bine! Doar nu vreţi să spuneţi că domnul Vâlcu…

Cristescu o privi în ochi.

— Aţi ştiut de la început cine e criminalul, doamnă.

— Da de unde! Am fost convinsă că bietul Doru i-a omorât pe toţi.

Maiorul dădu din umeri.

— Repet! Aţi ştiut de la început că Marin Vâlcu e asasinul. Nu, nu eraţi înţeleşi. Este ceea ce aş numi un caz de complicitate spontană care nu presupune neapărat conivenţa partenerilor. L-aţi ajutat, conştientă de actul în sine, dar evident în scopuri personale.

Melania Lupu încercă să zâmbească.

„A ghicit, draga mea. Bagă-ţi în cap că doar a ghicit. Sunt simple supoziţii. Nu are probe împotriva ta…“

Arboră o expresie de stupefacţie:

— Cum mi-aş fi putut închipui? E prea mult, domnule maior!

— Exact cum aţi spus, o întrerupse Cristescu. V-aţi închipuit! Numai cineva cu fantezie putea să desluşească

jocul acesta dement. Popa era inteligent, dar n-avea imaginaţie. Matei şi Valerica Scurtu nici atât…

— O clipă! interveni Vâlcu. Am impresia că discutaţi inutil. Dacă vă amintiţi, în timp ce oamenii mureau pe capete, eu mă aflam la Iaşi. Am sosit abia azi-dimineaţă.

Contabilul vorbea calm, extrem de detaşat.

Cristescu începu să râdă:

— Ştiu. Sunt încredinţat că aţi sosit azi-dimineaţă şi că aveţi o grămadă de martori care s-o confirme. V-aş întreba, de pildă, ce căutaţi aici, dar asta nici măcar nu mai are importanţă. Aţi urmărit-o pe doamna Lupu, ştiind că tablourile sunt la ea.

— Oh! exclamă bătrâna. Cum a ghicit-o? Le-am adus, într-adevăr. Cumnata verişoarei mele e custode la Muzeul de Artă. Voiam să ne sfătuim împreună, să-mi spună unde să mă adresez. Nu cunosc forul competent…

— Admirabil! Cristescu râse din toată inima: nu ştiaţi deci cum să procedaţi pentru ca pânzele să parvină mai repede statului.

— Dar bineînţeles. Aş fi putut oare proceda altfel?

— Vă vizitez de-o săptămână. De ce nu mi-aţi pomenit niciodată nimic despre ele?

Melania Lupu îşi împreună mâinile.

— Habar n-aveam de existenţa lor, puteţi să mă credeţi! Astăzi le-am găsit întâmplător, mai precis astă-seară. Ştergeam praful şi dintr-o dată am auzit: Clic!

„Va duce farsa până la capăt, gândi Cristescu. Scontează pe faptul că nu am probe împotriva ei şi deci n-o pot condamna. Deocamdată. Matei nu poate vorbi. Şi orice ar declara va fi pus la îndoială. Este de ajuns să-i spui unui judecător că martorul principal e în tratament la Spitalul 9…“

Contabilul stinse ţigara.

— Teoria dumneavoastră nu stă în picioare, domnule maior. Am părăsit acum o săptămână Capitala. Fiecare pas pe care l-am făcut la Iaşi poate fi riguros controlat. Ipoteza

că aş fi ucis, aflându-mă la o distanţă de 400 km faţă de victime, o consider ilară.

— Cândva aţi considerat-o excelentă, surâse maiorul. E de fapt marea dumneavoastră idee: crimă de la distanţă sau crimă în absenţa criminalului. Nici acum nu-mi dau seama dacă la mijloc a fost premeditare. Îmi vine mai degrabă să cred că uneori vă amuzaţi încercând să combinaţi fazele unei crime perfecte. Un exerciţiu de fantezie! Circumstanţe excepţionale v-au îngăduit să o puneţi în aplicare. Cu ce vă ocupaţi, domnule Vâlcu?

— Nu vi s-a spus? Mă surprinde. Sunt contabil la un institut de proiectări.

— Din septembrie 1973, preciză maiorul.

— Exact.

— Şi mai înainte?

— Nu înţeleg întrebarea. Şi apoi nu văd…

— Cu ce v-aţi ocupat înainte de a vă reprofila? Pentru că nu asta este profesiunea dumneavoastră iniţială.

Vâlcu îşi plecă privirea: „Avea dreptate Melania. Am pierdut amândoi. Am pierdut îngrozitor“.

Spuse încet:

— Iniţial am practicat medicina.

— Specialitatea?

— Stomatologie.

— Până la 5 septembrie 1963. Apoi?

— Mi s-a luat dreptul de a profesa.

— De ce?

— Un accident…

— Un accident trist, domnule Vâlcu. Eleonora Stanciu a murit din cauza unei intervenţii chirurgicale clandestine efectuate la domiciliu. Nu ştiaţi şi nu ştia că suferă de inimă şi i-aţi administrat un anestezic prea puternic.

— Vai! se miră bătrâna. Domnul Vâlcu e dentist? Nu, hotărât, azi e ziua surprizelor!

Cristescu o măsură zâmbind apoi continuă:

— După ce aţi executat pedeapsa, aţi continuat să lucraţi clandestin. Am declaraţia scrisă a doamnei Ioana Dogaru. V-a căutat astă-seară… Vecinii dumneavoastră au aflat, fireşte, e o locuinţă în care se află totul, dar au tăcut pentru că se bucurau de asistenţa medicală acordată.

Bătrâna clipi nedumerită:

— Credeţi într-adevăr, domnule maior?

— Şi-acum să vedem cum s-au petrecut lucrurile. Despre existenţa tablourilor ascunse în scrin eraţi informat cu mult înaintea vecinilor dumneavoastră. Chestiune poate de ani de zile. Aşa aţi ajuns să locuiţi aici, voiaţi să fiţi cât mai aproape de tablouri. Nu le-aţi mutat, considerând tainiţa sigură. Şi-apoi, prin însăşi natura îndeletnicirilor, riscaţi o nouă percheziţie. Când ceilalţi au descoperit pânzele, aţi hotărât să-i înlăturaţi. Trei dintre ei erau în tratamentul dumneavoastră.

Vâlcu ridică iute ochii. Examină întunecat chipul maiorului apoi îşi coborî din nou privirea.

„Oamenii-s nebuni, conchise placid Azimioară. Ce-i trebuia individului toată aiureala asta?“

— Doamna Doina Popovici, vrând să-mi demonstreze cât sunteţi de amabil, îmi relata că vă serviţi uneori vecinii gratuit. Era vorba despre Panaitescu, Grigore Popa şi Valerica Scurtu. O mică gafă. Când şi-a dat seama – intuise trucul – era târziu. Mi-am amintit totodată că-n odaia dumneavoastră m-a izbit prezenţa unui şnur metalic. Singur nu însemna nimic, dar, ataşat la câteva piese şi o lampă puternică, devenea o bormaşină. Totodată, din şifonier nu vă lipseau lucrurile necesare plecării în concediu. Deci în valiză aţi pus nu hainele, ci tot instrumentarul pe care îl deţineaţi. Am conchis că „unele servicii gratuite“ aveau loc la domiciliu… Amabilitate, obligatorie dacă ne gândim că astfel vă asiguraţi discreţia locatarilor. Anunţându-i că plecaţi pentru trei săptămâni le-aţi sugerat, sau poate v-au cerut-o chiar ei, să-şi rezolve urgenţele. În pansament aţi introdus cianura. Nu era mare

lucru. Cunosc cazuri când oamenii au încercat să părăsească ţara cu o gură garnisită cu briliante.

— Oh! Melania Lupu îşi duse degetele la gură: îngrozitor!

— Ce anume, doamnă? se interesă amabil Cristescu.

— Povestea asta cu dinţi… Cianura băgată în plombă! Este pentru prima oară când mă bucur sincer că am protează. Îşi coborî pudică pleoapele: Dacă vreţi să ştiţi, acest motiv a cântărit greu când l-am refuzat pe domnul Van der Hoph. Gândiţi-vă numai! O mireasă fără dinţi…

Vâlcu interveni cu glas răguşit:

— Pretindeţi, deci, că le-am introdus în interiorul plombei otravă. Nu vă daţi seama că prima expertiză vă poate răsturna toate concluziile?

— Plombă! Vorba vine, râse maiorul. Aveaţi nevoie de ceva provizoriu. Victimele trebuiau să moară repede. Aţi recurs deci la pansamente relativ superficiale care să reziste o oră, o zi sau cel mult o săptămână. Important era ca moartea să survină după plecarea dumneavoastră. Nu vreau să omit nici faptul că aţi fost îndeajuns de prudent pentru ca pansamentul propriu-zis să nu fie pe bază de ciment, eugenat sau, în fine, orice substanţă care, detectată la autopsie în stomacul victimei, să permită cea mai mică corelaţie între scaunul de stomatolog şi crimă.

— Perfect! exclamă Vâlcu. Vreţi să-mi spuneţi cum dovediţi toată povestea asta? Până acum n-am auzit decât supoziţii.

Cristescu zâmbi:

— În stomacul victimelor nu s-au găsit alimente. Accentuă: Nici urmă. Concluzia se impunea. După primul asasinat, ceilalţi, alarmaţi, au început să ia măsuri. Încerc să-mi imaginez cu ce groază au asistat la moartea lui Panaitescu Valerica Scurtu sau Grigore Popa. Oameni trăsniţi din senin, otrăviţi cu cianură – şi un sugaci ar recunoaşte-o după miros – fără să se fi atins de-o singură firimitură de pâine. Îmi închipui cum se suspectau, cum îşi sleiau mintea încercând să ghicească trucul. Şi totuşi

perseverau! Tablourile blestemate, surâsul femeii cu evantai le luaseră minţile. Mai mult, depăşind aşteptările dumneavoastră, camuflau crimele realizând în acest sens performanţe fantastice.

Se uită la Melania Lupu. Bătrâna îi suportă senina privirea.

— Povestiţi lucruri de-a dreptul extraordinare! Deci domnul Vâlcu a omorât, iar Doru ştergea urmele. Cine şi-ar fi închipuit?!

„Sper să ne mai întâlnim, gândi Cristescu continuând să o privească. Şi sper că atunci voi avea mai mult noroc.“

— Da… Vorbeam de probe. Faptul că deşi victimele erau avertizate, supunându-se unui adevărat regim de înfometare şi totuşi continuau să moară, să moară deci în lipsa unui act imediat cum ar fi un pahar de apă dus la gură, mi-a sugerat ideea absenţei asasinului. Am început să mă gândesc la o găselniţă care să dea posibilitatea subiectului criminal să ucidă, el aflându-se la 5 metri depărtare sau în altă odaie. Şi dacă accept altă odaie, de ce n-aş accepta alt oraş? Totodată, ipoteza presupunea ca victima să poarte asupra ei însuşi agentul vătămător, respectiv cianura. Fără să vrei, gândul te duce imediat la cavitatea bucală. Dar bănuiesc că dumneavoastră doriţi probe materiale. Din faimoasa agendă a domnului Popa lipsesc câteva pagini. După cum ştiţi, obişnuia să-şi noteze toate întâmplările de peste zi. Aţi subtilizat deci foile unde erau trecute şedinţele la dentist. Mă întreb când aţi făcut-o.

— Şi eu!

— Am impresia că ştiu! interveni zglobie Melania Lupu. La un moment dat, domnul Popa i-a îngăduit să-şi aleagă nişte cărţi din camera dumnealui.

— Aţi omis însă altceva. Grigore Popa, meticulos, avea două agende. Cea care stârnea cele mai suculente sarcasme din partea vecinilor, un fel de jurnal, condică de sugestii, dare de seamă despre colocatari, catalog de vendete etc, şi a doua, un fel de orar unde îşi programa ce

are de făcut. De pildă 11 – plată chirie, 16 – consult policlinică, medicamente gratuit etc. Aici şi-a înscris şi şedinţele stomatologice. E trecută şi cea din ziua plecării dumneavoastră. Câte un V roşu indică respectarea programului. Evident, nu lipseşte cel de pe data de 8. Aş mai aminti că substanţele care s-au găsit în stomacul victimelor, folosite ca pansament dentar, aveau toate aceeaşi proprietate. Erau extrem de aderente. Oamenii nu riscau să piardă „plomba“ înainte de a fi cazul.

Emoţii probabil v-au dat Melania Lupu şi tânărul Matei. Ei nu erau pacienţii dumneavoastră şi în goana plecării n-aţi găsit o modalitate convenabilă de a-i „trata“. Aţi mizat însă pe faptul că unul din ei îl va exclude pe celălalt, ceea ce într-un fel s-a şi întâmplat. Cu învingătorul, eraţi eventual dispus să împărţiţi tablourile.

Proba cea mai evidentă, imposibil de contestat, ne-a oferit-o Grigore Popa. Obişnuind, probabil, să-şi plimbe vârful limbii în perimetrul plombei, a deteriorat învelişul de protecţie iar o porţiune a rămas pe măseaua tratată.

Şi, în sfârşit, o greşeală psihologică! Împreună cu Panaitescu aţi fost abonat ani de zile la *Paris Match.* Practic, suportaţi fiecare jumătate din sumă. Luna decembrie este perioada în care se fac abonamentele. Cunoscând soarta lui Panaitescu, aţi expediat suma *întreagă* Doinei Popovici pentru a îndeplini ea oficiul.

— Cel puţin de astă dată, spuse moale Vâlcu, nu am greşit. Chiar dumneavoastră m-aţi informat la Iaşi despre sinuciderea lui.

— Fără îndoială, dar asta s-a întâmplat pe data de 11 decembrie. Panaitescu a murit pe 8, iar dumneavoastră aţi expediat mandatul pe 10 seara. Poşta a confirmat-o.

„Şi cu asta basta“ răsuflă Azimioară gândindu-se la o budincă formidabilă şi crema de zahăr ars din frigider.

Cristescu îşi întinse mâinile peste masă.

— Unde sunt tablourile, doamnă?

— În umbrelă, chicoti Melania Lupu. Închipuiţi-vă! Desfăcu şiretul şi scoase pânzele făcute sul: Vi le dau cu inima împăcată. Abia aştept să le văd la galeria naţională.

— Nu mă îndoiesc…

— Cum să vă spun… Obrajii proaspeţi deveniră roz… Ştiu că sunt o femeie bătrână şi neinteresantă, dar, dacă n-o să vă stingheresc, mi-ar face mare plăcere să vă însoţesc când vă veţi duce să le admiraţi la muzeu.

* * *

Femeia cu evantai surâdea. Un surâs ciudat, puţin trist.

— Fascinant! exclamă Cristescu căutând lumina lămpii de pe birou. Nu mă prea pricep, dar după mine toată chestia stă în dantelele evantaiului. Ascunde gura şi din zâmbet rămâne o intenţie.

Locotenentul Azimioară puse de o parte *Vânătorul* şi cercetă cu luare aminte chipul femeii. Spuse într-un târziu:

— Îmi place şi totuşi nu ştiu de ce…

— Poate că ăsta e secretul. Să nu ştii de ce-ţi place…

Îşi ridică privirea. Fulgi mari presărau ghiocei pe fereastra decupată în noapte.

* * *

„Nu trebuie să te necăjeşti, draga mea. În primul rând, a fost o combinaţie în care tu ai căzut întâmplător. Nici măcar nu-ţi era îngăduit să-ţi faci iluzii. O simplă încercare! Nu ai nici o vină că a eşuat. Ar fi absurd să te mai gândeşti o singură clipă la *Femeia cu evantai…* La zâmbetul ei… Să ştii că mă superi! E oare nevoie să-ţi amintesc mereu că tu nu poţi pierde niciodată cu adevărat? Sunt absolut convinsă că în manşeta ta mai există o carte pe care încă n-ai jucat-o… Şi, asta zic şi cu surpriză, încă o vişină de ciocolată ascunsă

în cutia cu bicarbonat. Am impresia că năzdrăvanul de Mirciulică a învăţat să citească. Dacă vrei să prinzi puteri, nu cunosc nimic mai indicat decât o bomboană gustoasă…“

Bucătăria cu compartimentele ei i se păru tulburător de pustie. Valerica, Paveleştii, Doru… Curând, paravanele de carton presat vor dispărea şi, gând neaşteptat care-i aburi privirea, între aceiaşi pereţi vor răsuna alte glasuri.

Cuprins

Prolog 5

1. După treizeci de ani 7
2. Cianură pentru un surâs 13
3. O sinucidere măsluită 26
4. Nedumeririle maiorului Cristescu 39
5. Tatonări 46
6. Casa groazei 61
7. O înmormântare neobişnuită 70
8. Inegalabila Melania Lupu comite erori 80
9. Omul care nu uită nimic 89
10. Contraofensivă 104
11. Un amănunt fără importanţă 111
12. Care e trucul? 122
13. Soluţia de 18 carate 133
14. Inocenţă 143
15. „Cine l-a ucis pe Moş Crăciun?“ 156
16. Errare humanum est 167

[{1}] Vitto Genovese – unul din foştii şefi ai mafiei italiene.